BELÜGYMINISZTÉRIUM
Szám: 10—1824/1970.

SZOLGÁLATI
HASZNÁLATRA!

A RENDŐRSÉG ALAKI—KARHATALMI SZABÁLYZATA

Kiadja:
A BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség
1971

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /1

23.aaal | 3.

82/24-3 [1980

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
az 1995. évi LXV. tv. 23 §-a
alapján, a belügyminiszter
1-a-1065/1996. nytsz.
rendelkezésére figyelemmel.

BELÜGYMINISZTÉRIUM

Szám: 10—1824/1970.

JÓVÁHAGYOM
BENKEI ANDRÁS *s. k.*
belügyminiszter

SZOLGÁLATI
HASZNÁLATRA!

Sorsz. 363

A RENDŐRSÉG ALAKI—KARHATALMI SZABÁLYZATA

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

Kiadja:
A BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség
1971

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /3

A Szabályzat a 3/1971. számú belügyminiszteri parancs alapján 1971. július 1-én lép hatályba.

Készült 9000 példányban
Kapják: Elosztó szerint

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /4

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK — — — — — 7

I. Rész

FEGYVERZET, FELSZERELÉS, ALAKI SZABÁLYOK 9

Rendszeresített fegyverzet — — — — — — — 9
Rendszeresített felszerelési tárgyak és eszközök — — 14
Közlekedési eszközök és szolgálati hátaslovak — — 18
Alakzatok megalakításának és vezetésének szabályai — 21
Parancsnokok és a beosztottak kötelmei sorakozás előtt és alakzatban — — — — — — — — 27
Alaki fogások és mozdulatok fegyver nélkül — — 28
Fordulatok állóhelyben — — — — — — — 30
Mozgás — — — — — — — — — — — 30
Fordulatok mozgás közben — — — — — — 35
Alaki fogások és mozdulatok fegyverrel — — — 36
Fordulatok és mozgások fegyverrel — — — — 43
Tiszteletadás álló helyben és mozgás közben, fegyver nélkül — — — — — — — — — — — 46
Tiszteletadás fegyverrel állóhelyben és mozgás közben — — — — — — — — — — — — 49
Jelentés, jelentkezés, kérés — — — — — — — 55
Kilépés az alakzatból és az elöljáróhoz való menet — 61
A „feküdj" (harchoz) fel szökelés és kúszás — — 63
Mozgás általános szolgálati feladat közben — — — 67
A raj alakzatai — — — — — — — — — — 68
Alapalakzat — — — — — — — — — — 68
Menetalakzat — — — — — — — — — — 75
Tiszteletadás zártrendben, állóhelyben és menetközben — — — — — — — — — — — 77

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /5

A szakasz alakzatai — — — — — — — — — 78
Alapalakzat — — — — — — — — — — 78
Menetalakzat — — — — — — — — — — 80
Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menetközben — — — — — — — — — — 85
A század alakzatai — — — — — — — — — 85
Alapalakzat — — — — — — — — — — 85
Menetalakzat — — — — — — — — — — 87
Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menetközben — — — — — — — — — — 90
A zászlóalj alakzatai — — — — — — — — 91
Alapalakzat — — — — — — — — — — 91
Menetalakzat — — — — — — — — — — 93
Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menetközben — — — — — — — — — — 96
Az ezred alakzatai — — — — — — — — — 96
Alaki szemle — — — — — — — — — — 100
A század szemléje — — — — — — — — — 100
A zászlóalj szemléje — — — — — — — — 103
Az ezred szemléje — — — — — — — — — 105
Ünnepélyek rendje — — — — — — — — — 107
Temetés rendje — — — — — — — — — — 111

II. Rész

A RENDŐRI INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁNAK ALAKI SZABÁLYAI — — — — — — — — — 118

Felvilágosítás — — — — — — — — — — 118
Elsősegélynyújtás — — — — — — — — — 119
Figyelmeztetés — — — — — — — — — 120
Igazoltatás — — — — — — — — — — 121
Bekísérés — — — — — — — — — — — 129
Elővezetés — — — — — — — — — — 131
Előállítás — — — — — — — — — — 132
Elfogás — — — — — — — — — — — 137
Ruházat-átvizsgálás — — — — — — — — 138
Személymotozás — — — — — — — — — 141
Házkutatás — — — — — — — — — — 141
Kényszerítő eszközök — — — — — — — — 142
Fegyverhasználat — — — — — — — — — 148
Feladatok karhatalomkénti kirendelés esetén — — 150

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /6

III. Rész

A FOGVATARTOTTAK KÍSÉRÉSÉNEK SZABÁLYAI 154

Általános szabályok — — — — — — — — 154
Kísérés gyalog — — — — — — — — — 157
Kísérés gépkocsin — — — — — — — — 158
Kísérés vonaton, hajón, repülőgépen — — — — 159
Kísérés egyéb járművön — — — — — — — 160
Eljárás szökés esetén — — — — — — — — 161

IV. Rész

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK RENDŐRI BIZTOSÍTÁSA — — — — — — — — — — — — — 163

Sorfalszolgálat — — — — — — — — — 163
Utak, utcák, terek lezárása — — — — — — 168
A rendezvények rendőri biztosításának alapelvei — 171
Ünnepségek, felvonulások, fogadtatások vagy ilyen jellegű rendezvények biztosítása — — — — — 174
Útvonal, vasútvonal, vízi út biztosítása — — — — 175
A hadgyakorlatok biztosításával kapcsolatos rendőri feladatok — — — — — — — — — — — — 177
Közbiztonsági ellenőrző (razzia) szolgálat — — — 177

V. Rész

RENDKÍVÜLI (SPECIÁLIS) KARHATALMI FELADATOK — — — — — — — — — — — — — — 183

A tömegoszlatásról — — — — — — — — 183
A tömegoszlatás módozatai és a végrehajtási elemek feladatai — — — — — — — — — — — — 185
Oszlatóék (szakasz, század erővel) — — — — 187
Mozgósorfal (szakasz, század erővel) — — — — 188
Sorfaloszlop — — — — — — — — — 189
Tömegoszlatás zárt területen — — — — — — 190
A parancsnok feladata a tömegoszlatás megszervezésében — — — — — — — — — — — — 191
Híradás, együttműködés — — — — — — — 193
A tömegoszlatás utáni feladatok — — — — — 193

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /7

A behatolás módja egyedülálló épületbe, illetve terepen megbúvó fegyveres bűnöző elfogása — — — 194
Riadók — — — — — — — — — — — 200
Épületvédelem — — — — — — — — — 201

VI. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK — — — — — 202
A rendőrség karhatalmi jellegű feladatai általában — 202
A rendőrök magatartása karhatalmi feladatok ellátása közben — — — — — — — — — — — — 202
1. melléklet. Az alakzatok vezetési jeleinek táblázata — — — — — — — — — — — — 204
2. melléklet. Csapatjelzések — — — — — 209

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /8

BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

A rendőrség tagjai szolgálati tevékenységük során a közrend, közbiztonság fenntartása érdekében kényszerítő intézkedéseket foganatosítanak, kényszerítő eszközöket alkalmaznak a törvénysértő, a szocialista társadalmi rend ellen támadó, bűnöző személyekkel szemben; szolgálati tevékenységük során karhatalmi feladatokat látnak el.

A szabályzat célja és feladata, hogy a kényszerítő intézkedések és eszközök alkalmazásának módját és formáját, valamint az egyéb rendőri tevékenység alakiságát meghatározza, rendezze.

Az alaki szabályoknak — mint a fegyelem egyik nélkülözhetetlen elemének — betartása és betartatása valamennyi rendőr kötelessége.

Az Alaki-Karhatalmi Szabályzat rendelkezései a Belügyminisztérium szervei közül a rendőrségre, a rendőrség hivatásos személyi állományára vonatkoznak. A BM kormányőrség állományára külön szabályok, utasítások a mérvadók.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /9

I. RÉSZ

FEGYVERZET, FELSZERELÉS, ALAKI SZABÁLYOK

1. A rendőrség fegyverviselésre jogosult tagja a szolgálat ellátása során a feladatnak megfelelő, rendszeresített fegyverzetet és felszerelést köteles magával hordani. A szolgálatnak megfelelő fegyverzetet és felszerelést az elöljárók határozzák meg.

Rendszeresített fegyverzet

2. A rendőrségnél rendszeresített fegyverzet:
— kard,
— karabély,
— pisztoly,
— géppisztoly,
— golyószóró,
— géppuska,
— kézigránát,
— könnygázgránát.

A rendőrség tagja:

a) *kardot* (díszelgésen, tanintézetek záró-, avatóünnepségein, esküttételen, dísztemetésen stb.) lovon teljesített szolgálat alatt, illetve a derékszíj bal

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /10

oldalára felerősítve (1/a, 1/b ábra) a parancsnokok és zászlóvivők viseljenek.
Díszelgés alkalmával a karddal felszerelt gyalogos rendőr más fegyverzetet nem viselhet.

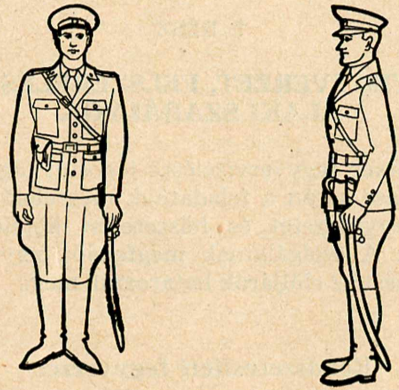

1/a, 1/b ábrák

b) karabély díszelgéskor, díszőrségben, dísztemetésen, valamint lovon teljesített szolgálat során viselhető. Szükség esetén karhatalmi, épületvédelmi stb. célokra is használható.

c) egyenruhában, szolgálat teljesítése közben a *pisztoly* betározva (10 db pisztolylőszerrel két tárban) a derékszíj jobb oldalára a csattól tenyérnyi távolságra felfűzött pisztolytáskában (2. ábra) köteles magával hordani. Kivételként, külön parancs alapján a zubbony alatt vagy zsebben rejtve is hordhatja.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /11

Géppisztollyal, karabéllyal történő szolgálatellátás során a rendőr pisztolyt — parancsnoka parancsától függően — is hordhat.

2. ábra

Polgári ruhában történő szolgálatellátás közben a pisztolyt zsebben vagy az e célra szolgáló speciális, a felsőruházat alatt rögzíthető táskában kell hordani (3. ábra).

A pisztolyt az erre vonatkozó parancsok, illetve a Szolgálati Szabályzatban meghatározottak alapján kell kezelni és tárolni.

d) *géppisztoly* csak külön parancsra vagy meghatározott szolgálati feladatok ellátása közben hordható.

Szolgálat közben a géppisztolyt töltött tárral be-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /12

tározva, biztosítva, „mellre", „szíjra" vagy „háton" helyzetben kell hordani.
„Mellre" helyzetben a géppisztoly hordhevedere (szíj) a háton fekszik (átvetve mint a háton hordmódnál), a cső a bal váll előtt, a markolat az altest jobb oldalának irányában van (4/a ábra).

3. ábra

„Szíjra" helyzetben a géppisztoly a jobb váll mögött, csőtorkolattal felfelé függőlegesen, a hordhevederrel (szíj) előre helyezkedik el. A jobb marokkal átfogott szíjat a vízszintes helyzetben levő jobb alsókarral kissé meg kell feszíteni (4/b ábra).
„Háton" helyzetben a bal váll felett és a jobb kar alatt átvetett hordheveder (szíj) a mellen átlós irányban fekszik, a géppisztoly a háton, csövével a derék jobb oldalának irányában, tusájával

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /13

(markolatával) a bal váll mögött helyezkedik el (4/c ábra).
Alapállásban a géppisztoly „szíjra" helyzetben van.
A tártáskákat (tartalék tárakkal) a derékszíj jobb oldalára felfűzve a derék jobb felén kell hordani.

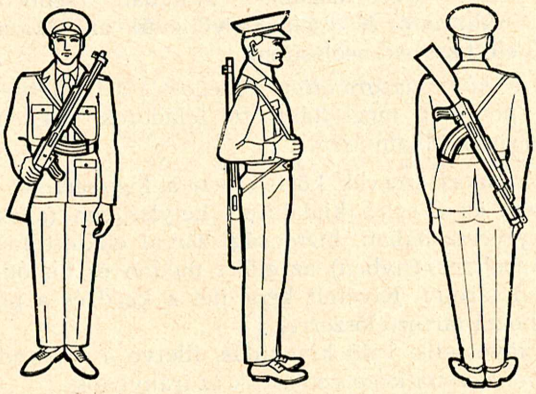

4/a, 4/b, 4/c ábrák

A géppisztolyt a 3. pontban meghatározott módon kell tárolni. E szabály nem vonatkozik a kihelyezett körzeti megbízottra, aki irodájában tárolja a géppisztolyt és a hozzá való lőszert. A fegyver gázdugattyúját és a lőszert a páncéldobozban, a fegyvertestet pedig a biztonsági zárral felszerelt, zárt iratszekrényben kell tárolni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /14

e) a *golyószórót* és *géppuskát* rendkívüli állapot idején épületvédelmi s egyéb harci feladatok ellátása során használja.

f) a *kézigránátot* rendkívüli feladatok végrehajtásakor használja. (Pl. épületben nehezen megközelíthető helyen elbarikádozott, felfegyverzett bűnöző harcképtelenné tételére stb.)
Ilyen esetben a kézigránát a helyszínig élesítés nélkül (járőrtáskában, táskában, zsebben stb.) szállítható és csak közvetlenül az alkalmazása előtt szabad beélesíteni.

g) a *könnygázgránátot* tömegoszlatási, illetve az f) pontban meghatározott feladatok végrehajtása során alkalmazza.

3. A rendőri szervek körleteiben a fegyverzetet és lőszert az e célra kialakított helyiségben (állványon, fegyverszobában, biztonsági zárral ellátott fa- vagy páncélszekrényben) az előírt módon és biztonsággal kell tárolni. Kivételt képezhet a kard és a pisztoly, a hozzá tartozó lőszerrel.
A lövészetre való kivonulás, illetve a lövészet alatt az erre vonatkozó szabályok az irányadók.

Rendszeresített felszerelési tárgyak és eszközök

4. A rendőrségnél rendszeresített felszerelési tárgyak és eszközök:

— derékszíj vállszíjjal,

— gumibot, világító és fekete-fehér forgalomirányító bot,

— járőrtáska (térképtáska),

— bilincs,

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /15

— gázálarc, rohamsisak,
— zseblámpa,
— technikai eszközök (helyszínelőtáska, fényképezőgép stb.),
— egyéb eszközök (jelzőtárcsa, síp, sebkötöző csomag, körözési és veszélyes bűnözők mutatója, helyszínbírságolási tömb, irón, notesz stb.),
— szolgálati kutyák.

a) Közbiztonsági, közlekedésrendészeti szolgálat ellátása közben az egyenruhás rendőr a rendszeresített derékszíjat, vállszíjat köteles viselni. Egyes szolgálati feladatok ellátásakor az elöljáró a derékszíj viselésének mellőzésére adhat utasítást. Ingzubbonyban a derékszíjat vállszíj nélkül kell viselni (5. ábra).

5. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /16

b) Közbiztonsági szolgálatban a rendőr a gumibotot a derékszíj bal oldalára vagy a bal kéz csuklójára felerősítve hordja (6. ábra).

6. ábra

Forgalomirányítás közben a forgalomirányító rendőr a *világítóbotot,* illetve a *fekete-fehér botot* a jobb csuklójára fűzve hordja.

c) *A járőrtáskát* (térképtáskát) hordszíjon (a szíjat a jobb vállon és a bal kar alatt átvetve) a bal csípőn kell hordani. Hordszíj nélkül, a derékszíjra erősítve ugyancsak a bal csípőn kell hordani (7. ábra).

A járőrtáskában (térképtáskában) csak az adott szolgálati feladatnak megfelelő, előírt eszközöket, segédleteket szabad tartani.

Közbiztonsági szolgálatban a járőrtáska viseletét

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /17

a parancsnok határozza meg, egyes szolgálati feladatok ellátása közben (pl. felügyeleti szolgálat, városi közbiztonsági szolgálat stb.) az elöljáró rendelkezése szerint mellőzhető.

7. ábra

d) A *gázálarc*, illetve *rohamsisak* együttes vagy külön-külön való viseletét — a feladattól függően — az elöljáró rendelheti el.
A hordtáskában elhelyezett gázálarcot a jobb válon átvetett hordhevederen, a test bal oldalán kell viselni.
A rohamsisakot — nem fejen viselés esetén — a derékszíjra felerősítve, a test jobb oldalán, a pisztoly mellett kell hordani.
A gázálarc és rohamsisak tárolása a rendőri szer-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /18

vek körleteiben az erre kijelölt helyen, a meghatározott módon történik.

e) Bilincset közbiztonsági szolgálatban minden esetben a technikai és egyéb eszközöket (zseblámpa, jelzőtárcsa, síp, irón, jegyzettömb, mutatók stb.) a feladat jellegének és a szolgálati elöljáró utasításának megfelelően kell a rendőrnek magával hordania a járőrtáskában, helyszínelőtáskában, illetve zsebben.

f) Azokat a rendszeresített technikai eszközöket, amelyek speciális szakismereteket igényelnek (pl. távgépíró, radar, speciális rádió stb.) a szakutasításnak megfelelően és csak a kezelésükre kiképzett rendőrök használhatják.

g) A rendőrségnél rendszeresített szolgálati kutyák alkalmazásuk szerint lehetnek:
— őrkutyák,
— járőrkutyák,
— nyomozókutyák.
A szolgálati kutyát gondozás és alkalmazás tekintetében erre kiképzett rendőrök kezelésébe kell kiadni, akik kötelesek a kutyát az erre vonatkozó előírások szerint ápolni, ellátni, illetve a szolgálati feladatoknak megfelelően alkalmazni.

Közlekedési eszközök és szolgálati hátaslovak

5. A rendőrség tagjai szolgálatuk ellátásához a szolgálat jellegének megfelelően rendszeresített közlekedési eszközöket, illetve szolgálati hátaslovakat vesznek igénybe.
A közlekedési eszközök használatát, karbantartását szakutasítások szabályozzák.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /19

Rendszeresített közlekedési eszközök:
— kerékpár,
— motorkerékpár,
— személygépkocsi,
— különleges és tehergépkocsi,
— vízi jármű,
— merevszárnyú repülőgép, helikopter,
— szolgálati hátaslovak.

a) A szolgálati kerékpárokat szolgálati feladatok ellátására kell felhasználni. A kerékpárokat az azzal ellátott, illetve erre kijelölt rendőrök kötelesek karbantartani.

b) A szolgálati motorkerékpárokat járőr, körzeti megbízott, közlekedés ellenőrzési, nyomozati és egyéb fontos szolgálati érdeket (riadóértesítés, futárszolgálat stb.) elősegítő, valamint parancsnoki ellenőrzési feladatokhoz kell felhasználni. A motorkerékpárokat az ellátó szervek személyeknek adják ki, akik kötelesek az ide vonatkozó normákat betartani, illetve a motorkerékpárt karbantartani és rendeltetésszerűen kihasználni.
A reprezentációs feladatokra (díszkíséret) alkalmazott motorkerékpárok használatáról, karbantartásáról és tárolásáról külön előírások rendelkeznek.

c) A személygépkocsikkal ellátott rendőri szervek illetékes vezetői felelősek a gépkocsik rendeltetésszerű, norma szerinti felhasználásáért, üzemben tartásáért. Szolgálati gépkocsival vagy egyéb járművön történő utazás, szolgálatellátás során a gépkocsiparancsnok felelős a vele együtt utazók magatartásáért, a szolgálati gépkocsik használatára vonatkozó rendelkezések betartásáért.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /20

A gépkocsi parancsnoka (több személy együttes utazása vagy szolgálatellátása esetén) mindenkor az elöljáró, a legmagasabb rendfokozatú vagy rangban idősebb, illetve legmagasabb szolgálati beosztású vagy az arra kijelölt rendőr.

d) Különleges (speciális) gépkocsik — a szabályzat értelmében — azok, amelyek valamilyen különleges rendőri feladat végrehajtásához eszközként kerülnek felhasználásra. Ezek a gépkocsik a célnak megfelelően vannak átalakítva és felszerelve. (Ilyenek pl. a riadó, helyszínelő, a fogolyszállító, a speciális rádiós gépkocsi, a személyszállításra használt tehergépkocsik stb.)

e) A vízi rendészeti szervek szolgálatuk ellátásához vízi járművekkel rendelkeznek. A vízi járműbe történő beszálláskor az ott tartózkodás időtartamára le kell venni a ruházatról a derékszíjat és a felszerelési tárgyakat, hogy azok az esetleges vízi balesetnél ne akadályozzák az életmentést. Szükség esetén, a feladat körülményeitől függően, az elöljáró utasítására a balatoni mentőhajókon, mentőszolgálat ellátása során minden esetben, mentőmellény viselete kötelező.

A nem vízen történő szolgálatellátás során a vízi rendészet beosztottaira is az általános rendőri szabályok érvényesek.

f) A rendőrség szolgálati feladatainak ellátásához merevszárnyú repülőgépeket és helikoptereket is alkalmaz. E járművek rendeltetése: személyek gyors helyszínre szállítása, elemi csapások esetén a veszélyeztetett terület felülről történő áttekintése, közlekedésrendészeti, körözési feladatok ellátása stb.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /21

A repülőgépet és helikoptert az erre vonatkozó szabályok és parancsok előírásai szerint lehet igénybe venni és felhasználni.

g) A szolgálati hátaslovakat közbiztonsági, karhatalmi és reprezentatív szolgálati feladatokra lehet igénybe venni. A lovak igénybevételét, ellátását külön előírások szabályozzák. A lovon szolgálatot teljesítő rendőr géppisztolyt nem hordhat, szükség esetén karabéllyal szerelhető fel.

Alakzatok megalakításának és vezetésének szabályai

6. *Alakzat*: a rendőrök, egységek (alegységek) szabályzat által meghatározott elhelyezkedése, közös tevékenységük végrehajtásához.

7. *Vonal:* olyan alakzat, amelyben a rendőrök sorban egymás mellett helyezkednek el (8. ábra).

8. ábra

Gépjárművonal: olyan alakzat, amelyben a gépjárművek egymás mellett, egy sorban helyezkednek el.

8. *Szárny*: az alakzat jobb és bal oldali végződése. Fordulatok után a szárnyak elnevezése nem változik.

9. *Arcvonal*: az alakzatnak az az oldala, amely felé a rendőrök arccal állnak (gépjárműveknél, amerre a járművek elejükkel állnak).

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /22

10. *Alakzat vége*: az arcvonal ellentétes oldala.

11. *Térköz:* az egymás mellett álló rendőrök (gépjárművek) alegységek és egységek között levő távolság.

12. *Távköz*: az egymás mögött álló rendőrök (gépjárművek) alegységek és egységek között levő távolság.

13. *Az alakzat szélessége*: a szárnyak közötti távolság.

14. *Az alakzat mélysége*: az első (elöl álló rendőr) és az utolsó sor vége (az alakzat végén álló rendőr) közötti távolság, gépjárművön történő tevékenykedésnél az első (az alakzat végén álló jármű) közötti távolság.

15. *Kétsoros vonal*: az az alakzat, amikor a rendőrök két sorban egymás mögött állnak (9. ábra). Távköz a két sor között egy lépés (kinyújtott kartávolság). A sorokat első és második sornak nevezzük. Fordulatoknál a sorok elnevezése nem változik.
Tag: az a két rendőr, aki a kétsoros vonalban egymás mögött áll. Ha az első sorban álló rendőr mögött a második sorban nem áll senki, akkor az féltagot képez; az utolsó tag mindig teljes legyen.

9. ábra

A kétsoros vonalban a „hátra arc" végrehajtása után a féltag előrelép az elöl levő sorba.
Négynél kevesebb rendőr mindig egysoros vonalban sorakozik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /23

16. Egy- és kétsoros vonal lehet zárt vagy nyitott.
Zárt alakzatban a rendőrök egymástól a könyöknél mért egy tenyérnyi térközre sorakoznak.
Nyitott alakzatban a rendőrök egymástól egy lépésnyire vagy külön elrendelt térközre sorakoznak.

17. *Az oszlop:* olyan alakzat, amelyben a rendőrök, alegységek (gépjárművek) egymás mögött helyezkednek el (10. ábra).
Az oszlop lehet egyes, kettes, hármas, négyes és több oszlop (11. ábra).

10. ábra

Oszlopalakzatot vesznek fel az alegységek és egységek az alapalakzat vagy a menetek végrehajtásához.

18. *Alapalakzatban* az alegységek egy- vagy kétsoros vo-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /24

nalban gépjárművonalban) vagy oszlopvonalban a szabályzat vagy a parancsnok által meghatározott térközök betartásával helyezkednek el.
Alapalakzatot ellenőrzések, beosztások, szemlék, díszelgések végrehajtásához és más szükséges esetekben kell alkalmazni.

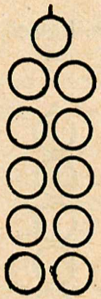

11. ábra

19. *Menetalakzat:* az alegység oszlopban sorakozik vagy az alegységek egymás mögött oszlopban sorakoznak a szabályzatban meghatározott vagy a parancsnok parancsa szerinti távközre.

20. *Iránytartó*: a megadott irányba haladó rendőr (alegység, gépjármű). Az iránytartóhoz igazodik mozgás közben a többi rendőr (alegység, gépjármű).
Vég: az a rendőr (alegység, gépjármű), aki az oszlop legvégén halad.

21. Az alakzatok vezetése vezényszavakkal és parancsokkal történik. Ez adható szóval, jellel és szemé-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /25

lyes példával, vagy tisztek, összekötők és különféle híradó eszközök segítségével.
Gépjárművön történő mozgásnál a gépjárműoszlop-parancsnok és az elöljáró parancsnok jelzéseit figyelőkön keresztül, gyalog menetnél a vezényszavakat és parancsokat az alegység parancsnokokon vagy a kijelölt figyelőkön keresztül lehet továbbítani.
Alapalakzatban az elöljáró parancsnok ott tartózkodjék, ahonnan a legjobban tud vezényelni. A többi parancsnok a szabályzat által meghatározott helyen tartózkodjék és az alakzatból csak az elöljáró parancsnok engedélyével léphet ki.
Menetalakzatban az összes parancsnok a szabályzatban meghatározott helyen tartózkodjék. A vezényszavak adása és azok végrehajtásának ellenőrzése céljából csak a század- és ennél magasabb beosztású parancsnokok léphetnek ki. A szakasz- és rajparancsnokok saját beosztási helyükről vezényelnek.
Szakasz és a rajok önálló menete esetén a parancsnokok vezényszavak adása és végrehajtásuk ellenőrzése céljából kiléphetnek.

22. A vezényszó figyelmeztető és végrehajtást elrendelő részből áll; a vezényszó állhat csak a végrehajtást elrendelő részből is.
A vezényszó figyelmeztető részét érthetően, hangosan és elnyújtottan úgy kell adni, hogy az alakzatban levők megértsék azt, hogy a parancsnok milyen ténykedést követel.
Minden vezényszó figyelmeztető részére azok a rendőrök, akik az alakzatban vagy alakzaton kívül helyben állnak, felveszik a „vigyázzállás”-t, mozgás közben pedig „vigyázzmenet”-ben mozogjanak.
A vezényszó végrehajtást elrendelő részét kis szünet

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /26

után, hangosan, röviden és erélyesen kell adni. A parancs végrehajtást elrendelő részét azonnal és pontosan kell végrehajtani.

Az alegység vagy az egyes rendőrök figyelmének felkeltésére a vezényszó figyelmeztető részében megnevezzük az alegységet, vagy a rendőr nevét és rendfokozatát. Pl. „Szakasz (második szakasz) „Állj!", „Horváth tizedes! Hátra arc!"

23. A fogás vagy mozdulat megváltoztatására vagy végrehajtásának beszüntetésére „Visszakozz"-t vezényelünk. Erre a vezényszóra a fogás vagy mozdulat végrehajtása előtti helyzetet kell felvenni.

24. Oktatásnál ütemezve is végrehajthatók a szabályzatban előírt fogások és mozdulatok. Pl. „Ütemezve!" Jobbra át! Egy! Kettő!

25. Az alkalmilag megalakult alegységek sorakoztatásánál végre kell hajtani az alegységek alaki beosztását. A rendőrök beosztásuk céljából kétsoros vonalban sorakoznak és a sorszámozást a 122. pontban foglaltak szerint hajtsák végre. Ezután az alegység létszámától függően meg kell alakítani a századokat, szakaszokat. rajokat és ki kell jelölni ezeknek az alegységeknek a parancsnokait.

Díszelgéseken és más rendezvényeken való részvételnél az alegységek a parancsnok parancsára hármas vagy négyes, vagy ennél több oszlopba is sorakozhatnak. A sorakozót nagyság szerint kell végrehajtani.

Eligazítási, oktatási alakzatok:

26. A rendőrség beosztottai szolgálatellátás, szolgálatba indulás előtt eligazításon vesznek részt. Az eligazítás történhet helyiségben, szabadban, csoportosan

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /27

vagy egyénenként, a hely és a feladat jellegének megfelelően. Az eligazítások formáit, alaki és tartalmi szabályait a „Szabályzat a járőr- és őrszolgálat szervezéséhez és ellátásához" című szabályzat írja elő.

Oktatások alkalmával a rendőrök (egységek) a hely és az oktatásra kerülő téma jellegének megfelelően az oktatást elrendelő, illetve azt levezető parancsnok utasítása szerinti alakzatot veszik fel.

A parancsnokok és a beosztottak kötelmei sorakozás előtt és alakzatban

27. A parancsnok:
- — határozza meg a sorakozó helyét, idejét, rendjét, a ruházatot és a felszerelést, a fegyverzetet, harci és egyéb technikát;
- — ellenőrizze a felsorakozott alegysége (egységei) létszámát, fegyverzetét, harci és egyéb technikáját, lőszerkészletét, műszaki és vegyvédelmi eszközeit;
- — ellenőrizze a ruházat és felszerelés rendjét;
- — tartsa fenn az alakzat fegyelmét és figyelje a vezényszavaknak és a jelzéseknek az alegységek által történő pontos végrehajtását;
- — a vezényszavak adásakor (gyalog) alap- és menetalakzatban helyben álljon, „vigyázz"-ba;
- — mozgás közben tartassa be a meghatározott távközöket, sebességet és a menet szabályait.

28. A beosztott:
- — ellenőrizze fegyverének és a részére kiadott harci és egyéb technikának, a lőszerek, egyéni vegyvédelmi eszközöknek, sánceszközöknek, ruházatának és felszerelésének használhatóságát;

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /28

— igazítsa meg ruházatát, felszerelését, segítsen megszüntetni elvtársainak a felfedett hiányosságokat;

— ismerje helyét az alakzatban, legyen jártas helyének gyors elfoglalásában, mozgás közben tartsa be az igazodást, a megadott tér- és távközöket, engedély nélkül nem léphet ki az alakzatból (nem szállhat le a gépjárműről);

— alakzatban engedély nélkül nem beszélgethet; figyelje parancsnokának parancsait és vezényszavait (jelzéseit), gyorsan és pontosan hajtsa végre anélkül, hogy másokat zavarna;

— adja át hangosan és érthetően a parancsokat és a vezényszavakat (jelzéseket), azok torzítása nélkül.

Alaki fogások és mozdulatok fegyver nélkül

29. Az alapállást a „Sorakozó!" vezényszóra kell felvenni. A rendőr erre a vezényszóra gyorsan foglalja el a helyét az alakzatban, izmainak megfeszítése nélkül álljon egyenesen. Sarkait zárja egyvonalba. Lábfejei az arcvonal irányába álljanak, a köztük levő távolság egy lábfej szélesség legyen; térdét egyenesítse ki, de ne feszítse meg; mellét emelje ki, egész testével dőljön kissé előre; hasát húzza be; vállait húzza hátra és tartsa egy magasságban, kezét tartsa szabadon leengedve úgy, hogy a tenyere befelé nézzen és a combját érintse, ujját tartsa enyhén ökölbe szorítva; fejét tartsa magasan, állát ne nyomja előre; egyenesen előre nézzen; legyen kész a kapott parancs végrehajtására (12/a , b. ábra).

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /29

30. „Vigyázz!” vezényszóra állóhelyben gyorsan vegye fel az alapállást és álljon mozdulatlanul.
A rendőr, amikor parancsot ad vagy kap, kihallgatá-

12/a, 12/b ábrák

son és egymással való szolgálati érintkezésben, a Himnusz, Internacionálé és más nemzetek himnusza alatt, tiszteletadásnál, vezényszavak kiadásakor álljon „vigyázz”-ba, vezényszó bevárása nélkül is.

31. „Pihenj!” vezényszóra a rendőr álljon kényelmesen, eressze meg a bal vagy a jobb térdét, a helyéről ne mozduljon el, figyeljen és ne beszélgessen.
„Szerelvényt igazíts!” vezényszóra az alakzatban ne hagyja el a helyét, igazítsa meg fegyverét, ruházatát és felszerelését; halkan beszélgethet; ha ki kell lépnie, közvetlen parancsnokától kérjen erre enge-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /30

délyt; dohányozni csak az elöljáró parancsnok engedélyével lehet.
„Szerelvényt igazíts!" vezényszó előtt „Pihenj!" vezényszót kell adni.

Fordulatok állóhelyben

32. A fordulatokat állóhelyben a következő vezényszavakra kell végrehajtani: „Jobbra át!", „Féljobbra át!", „Balra át!", „Félbalra át!", „Hátra arc!"
A hátra arc egy félkör, a balra át egy negyedkör, félbalra át egynyolcad kör. A fordulatok végrehajtása balra történik, bal sarkon és jobb láb hegyén; jobbra át és féljobbra át végrehajtása jobbra történik, a jobb sarkon és bal láb hegyén.
A fordulatokat két ütemben kell végrehajtani. Az első ütemre forduljunk meg, megőrizve a helyes testtartást a térd behajlítása nélkül, a testsúlyt helyezzük át az elöl levő lábra. A második ütemre a legrövidebb úton zárjuk a másik lábat.

Mozgás

33. A mozgás lépésben vagy futásban történhet. A menetütem lépésben 110—120 lépés percenként. A lépés hossza 70—80 cm. Futásban az ütem 165—180 lépés percenként. A lépés hossza 85—90 cm.

34. A rendőr „vigyázzmenet"-ben vagy „rendes lépés"-ben menetelhet. Az alegységnek „vigyázzmenet"-ben kell mozogni díszmenetnél, mozgás közbeni tiszteletadáskor és akkor, ha a rendőr az elöljáróhoz megy és tőle távozik, az alakzatból történő ki- és belépés-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /31

kor, valamint az alaki foglalkozásokon. Minden más esetben „rendes lépés”-ben kell menetelni.

35. A „vigyázzmenetet” „Vigyázzmenet!” „Lépés, indulj!” a „rendes lépést” „Lépés, indulj!” vezényszóra kell megkezdeni.
A rendőr a vezényszó figyelmeztető részére dőljön kissé előre, őrizze meg egyensúlyát, helyezze testsúlyát jobb lábára; a vezényszó végrehajtást elrendelő részére pedig lépjen ki teljes lépéssel, bal lábbal.
„Vigyázzmenetnél” a lábakat a földtől 15—20 cm-re, a lábfejeket vízszintesen leszorítva hozzuk előre és teljes talppal, keményen helyezzük a földre, ezzel egyidőben a hátul levő lábat emeljük fel a földről. A kart vállból a test mellett mozgatva, könyökbe behajlítva mozgassuk előre. Egyik kar kézfeje a derékszíj csatjánál egy tenyérnyivel feljebb és a testtől egy tenyérnyire előre jusson, ugyanakkor a másik kart, ameddig a vállízület azt megengedi, hátra lendítjük. Az ujjakat tartsuk enyhén ökölbe szorítva. Mozgás közben a fejet és a törzset tartsuk egyenesen és nézzünk előre (13. ábra).
„Rendes lépés”-nél a lábfej megfeszítése nélkül úgy mozogjunk, ahogy természetesen járunk, a karokat mozgassuk szabadon a test mellett.

36. „Rendes lépés”-ben végrehajtott menetnél „Vigyázz!” vezényszóra át kell térni a „vigyázzmenet”-re, „vigyázzmenet”-ben adott „Pihenj!” vezényszó után át kell térni a „rendes lépés”-re.

37. A futást a „Futás, Indulj!” vezényszóra kell megkezdeni.
A rendőr a vezényszó figyelmeztető részére állóhely-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /32

ben kissé dőljön előre, könyökét kissé húzza hátra, karjait félig hajlítsa be. A vezényszó végrehajtást elrendelő részére bal lábbal kezdje meg a futást és a karját mozgassa szabadon előre és hátra a futás ütemére.

13. ábra

A lépésből futásra adott vezényszó figyelmeztető részére a mozgást folytassuk, a karokat vigyük hátra, a könyököket félig hajlítsuk be. A vezényszó végrehajtását elrendelő részt a bal láb földretevésekor adjuk. A vezényszót követően a jobb lábbal kezdjük meg a futást.

A futásból lépésre való áttérésre „Lépés, Indulj!" vezényszót kell adni. A végrehajtást elrendelő részt a jobb láb földretevésekor kell adni. A vezényszó után a rendőr fusson még két lépést, majd a bal lábbal kezdve, lépésben meneteljen tovább.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /33

38. Helyben járást (futást) állóhelyben a „Helyben járás (futás) Indulj!" (menetközben) a „Helybenjárás!" vezényszóra kell végrehajtani.
A vezényszóra a lábat 15—20 cm-re emeljük fel a földtől és először a lábhegy, majd a teljes talp érje a földet (a helyben futást lábujjhegyen kell végrehajtani), a karokat a lépés üteme szerint kell mozgatni (14. ábra).

14. ábra

„Egyenest" vezényszóra, amelyet a bal láb földrehelyezésével egyidőben kell adni, a jobb lábbal helyben még egy lépést tegyünk, majd bal lábbal teljes lépéssel kezdjük meg a mozgást (futást).

39. A mozgást „Állj!" vezényszóra kell megszüntetni. Pl. „Szakasz, állj!" vagy „Szabó tizedes, állj!" stb. A vezényszó végrehajtást elrendelő részét a bal vagy jobb

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /34

láb földrehelyezésével egyidejűleg adjuk, a következő lábbal tegyünk még egy lépést, utána zárjuk a másik lábat és vegyük fel a „vigyázz" helyzetet.

40. A mozgás sebességének megváltoztatására a következő vezényszavakat kell adni: „Hosszú lépést!", „Rövid lépést!", „Gyors lépést!", „Lassú lépést!", „Teljes lépést!", „Féllépést!"

41. Ha az alakzatnak helyben oldalirányban néhány lépést kell megtennie, akkor a következő vezényszót adjuk: Pl. „Két lépést jobbra (balra) lépj!"
Erre a vezényszóra két lépést kell tenni jobbra (balra) és minden lépés után a lábat zárni kell.
Ha előre vagy hátra kell néhány lépést megtenni, azt a következő vezényszóval rendeljük el. Pl. „Két lépést előre (hátra) lépj!" Erre a vezényszóra két lépést kell tenni előre (hátra) és utána zárni kell a lábat. A jobbra, balra és hátra mozgásnál a karokat nem kell mozgatni.

Fordulatok mozgás közben

42. A fordulatokat mozgás közben a következő vezényszavakra kell végrehajtani: „Jobbra át!", „Féljobbra át!", „Balra át!", „Félbalra át!", „Hátra arc!"
A „jobbra át" és a „féljobbra át" fordulatok végrehajtásakor a vezényszó elrendelő részét a jobb láb földretevésével egyidőben adjuk. Erre a vezényszóra bal lábbal lépjünk egy fél lépést előre, forduljunk meg a bal láb hegyén, a fordulattal együtt lendítsük előre a jobb lábunkat és folytassuk a mozgást az új irányba.
A „balra és félbalra át" fordulatok végrehajtásakor

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /35

a vezényszó elrendelő részét a bal láb földretevésével egyidőben adjuk. Erre a vezényszóra jobb lábbal lépjünk egy fél lépést előre, forduljunk meg az elrendelt irányba a jobb láb hegyén, a fordulattal egyidőben előrelendítjük a bal lábunkat és folytatjuk a mozgást az új irányba.

A „hátra arc" végrehajtásához a vezényszó végrehajtást elrendelő részét a jobb láb földre tevésével egyidőben adjuk. Erre a vezényszóra bal lábbal még egyet lépünk (ütemezve: „egy"), a jobb lábbal lépjünk egy fél lépést előre, kissé a bal láb elé, ugyanakkor mindkét láb hegyén lendületesen balra forduljunk meg (ütemezve: „kettő"), a bal lábbal kilépve (ütemezve: „három") folytassuk a mozgást az új irányba.

A menetközbeni fordulatoknál a karok mozgatását a lépések ütemének megfelelően kell végrehajtani.

43. Futás közben a fordulatokat és félfordulatokat „Jobbra (balra) kanyarodj!", illetve „Kétszer jobbra (balra) kanyarodj!" vezényszavakra kell végrehajtani.

Alaki fogások és mozdulatok fegyverrel

Alapállás fegyverrel

44. Az alapállást fegyverrel ugyanúgy hajtjuk végre, mint fegyver nélkül. Ebben a helyzetben a géppisztolyt „szíjra", csőtorkolattal felfelé kell tartani. A karabélyt „lábhoz" helyzetben jobb kézzel úgy kell tartani, hogy az a tusaborító lemezzel a földön álljon, érjen a jobb lábfej széléhez, a jobb láb hegyével vágjon el hegyesszöget képezve. A jobb kart

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /36

engedjük le szabadon, fogjuk át azzal a csövet (15. ábra).

A golyószórót és a századgéppuskát „lábhoz" helyzetben ugyanúgy kell tartani, mint a karabélyt, jobb kézzel át kell fogni a csövet és a gázhengert (géppuskánál a csőköpenyt a felső szíjkengyelkarika felett).

15. ábra

Fegyverfogások végrehajtása álló helyben

45. A géppisztolyt „szíjra" helyzetből „mellre" helyzetben a „géppisztolyt mellre!" vezényszóra három ütemre kell végrehajtani.

Első ütem: jobb kezünket a szíjon csúsztassuk kissé feljebb, vegyük le a géppisztolyt a vállról, bal kézzel a cső ágyazatát fogjuk át és tartsuk magunk

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /37

előtt a tárral balra, a csőtorkolat legyen az állal egy magasságban (16/a ábra).

Második ütem: jobb kézzel vigyük a szíjat jobbra, fogjuk át a tenyérrel, alsó fogásban. Ezzel egyidőben a jobb kéz könyökét tegyük a szíj alá (16/b ábra).

Harmadik ütem: A szíjat tegyük át a fejen és a géppisztoly tusanyakát (markolatát) fogjuk át jobb kézzel, bal karunkat gyorsan engedjük le (4/a ábra szerint).

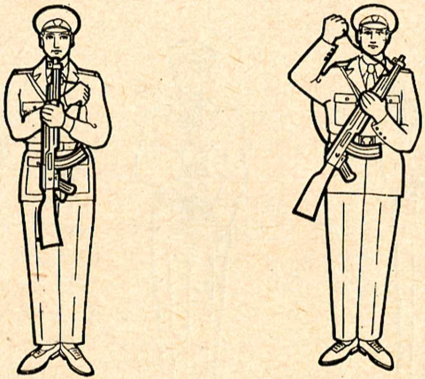

16/a, 16/b ábrák

46. A géppisztolyt „mellre" helyzetből „szíjra" helyzetbe „Szíjra!" vezényszóra, három ütemben kell végrehajtani.

Első ütem: a géppisztolyt fogjuk meg bal kézzel a csőágynál alulról, ezzel egyidőben hozzuk kissé előre és felfelé emeljük ki a jobb karunkat a szíj alól,

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /38

fogjuk meg a tusanyakát (markolatát) és tartsuk a géppisztolyt (17/a ábra).
Második ütem: a géppisztolyt megemelve vegyük át a szíjat a fejen és tartsuk a géppisztolyt magunk előtt függőlegesen tárral balra, a csőtorkolat az állal egymagasságban legyen (17/b ábra).
Harmadik ütem: Fogjuk meg a szíjnak a felső részét jobb kézzel (17/c ábra) és a géppisztolyt lendítsük a jobb váll mögé „szíjra" helyzetbe, a bal kart pedig gyorsan engedjük le a 4/b. ábra szerint.

17/a, 17/b, 17/c ábrák

47. A géppisztolyt „mellre" helyzetből „hátra" helyzetbe és „hátra" helyzetből „mellre" helyzetbe akarjuk helyezni, előzetesen „Szíjra!" vezényszóra a fegyvereket „szíjra" kell vétetni.
A géppisztolyt „hátra" helyzetben lehet hozni „mell-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /39

re" helyzetből. Jobb kézzel fogjuk meg a géppisztoly csőtorkolati részét és hozzuk azt „hátra" helyzetbe (4/c ábra szerint).

A géppisztoly „mellre" vételnél „hátra" helyzetből, jobb kézzel fogjuk át a géppisztoly csövét a csőtorkolatnál és húzzuk azt csőtorkolattal a bal vállhoz „mellre" helyzetbe (4/a ábra szerint).

48. A karabélyt (golyószórót) „lábhoz" helyzetből „szíjra" helyzetbe „Szíjra!" vezényszóra, három ütemben kell végrehajtani.

Első ütem: A karabélyt (golyószórót) jobb kézzel kissé emeljük meg úgy, hogy a test mellett maradjon, fordítsuk tárral (golyószórót markolattal) balra, bal kézzel fogjuk meg a karabélyt a tárnál (golyószórót az alsó ágynál) és tartsuk a csőtorkolatával szemmel egy magasságban, a jobb kar könyökét szorítsuk a testhez (18/a ábra).

Második ütem: A szíjat fogjuk meg jobb kézzel és húzzuk ki a test előtt balra (18/b ábra).

Harmadik ütem: A karabélyt (golyószórót) lendítsük át gyorsan a váll mögé, bal karunkat tegyük a test mellé; jobb kezünket engedjük le a szíjon úgy, hogy az alsókar vízszintes helyzetben legyen; a karabélyt (golyószórót) enyhén szorítsuk könyökünkkel a testhez (18/c ábra).

49. „Szíjra" helyzetből a karabélyt három ütemre (a golyószórót két ütemre) kell lábhoz venni, „Lábhoz!" vezényszóra.

A fogások végrehajtása karabéllyal

Első ütem: A szíj segítségével jobb kézzel húzzuk előre a tusát, bal kézzel fogjuk meg a karabélyt a tárnál és könnyedén emeljük meg (19/a ábra).

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /40

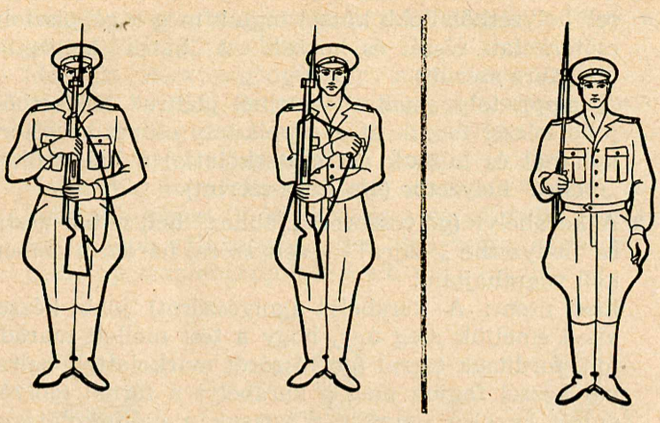

18/a, 18/b, 18/c ábrák

Második ütem: A karabélyt bal kézzel emeljük le a vállról, jobb kézzel fogjuk meg a felső ágyat, 19/b ábra).

Harmadik ütem: A bal karunkat gyorsan engedjük le, jobb kezünkkel könnyedén helyezzük a karabélyt lábhoz (19/c ábra).

Fogások végrehajtása golyószóróval

Első ütem: A szíjon csúsztassuk fel kissé a jobb kezünket, vegyük le vállról a golyószórót és bal kézzel fogjuk át a csőágyat, a jobb kézzel pedig a csövet és a gázhengert, tartsuk magunk előtt úgy, hogy a markolat balra nézzen, a csőtorkolat a szemmel egyvonalban legyen.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /41

Második ütem: A bal karunkat gyorsan engedjük le, jobb kezünkkel könnyedén helyezzük a golyószórót lábhoz.

50. Karabélyt „lábhoz" helyzetből „vállra" (csak feltűzött szuronnyal) a „Vállra!" vezényszóra két ütemben kell végrehajtani.

Az első ütem: A karabélyt emeljük fel jobb kézzel és fordítsuk meg, hogy zárral előre legyen, a test mellett emeljük át a bal oldalra. Ezzel egyidőben markoljuk át jobb kézzel az agy felső részét, ugyanakkor a bal kezünket hozzuk kissé előre és a karabély tusát helyezzük a bal kéz tenyerébe úgy, hogy a tusaborítólemez a tenyérben feküdjön. A hüvelykujj elöl, a többi ujj pedig a tusa bal oldalához legyen szorítva; a karabélyt tartsuk függőlegesen

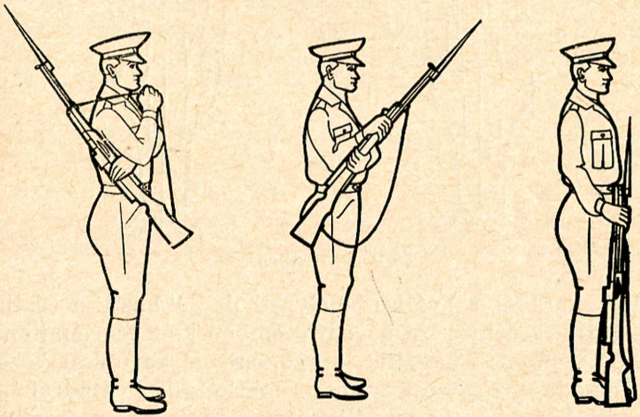

19/a, 19/b, 19/c ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /42

nyújtott bal kézzel a bal váll előtt, a tusa belső éle egy síkban a bal láb hegyével, a jobb kéz könyöke váll magasságában legyen (20/a ábra).
Második ütem: Bal kezünkkel emeljük fel a karabélyt úgy, hogy a sátorvas a vállgödörben legyen, oldalra ne döntsük meg, a bal kézfejet tartsuk a könyöktől kissé lejjebb, a tusát szorítsuk a derékhoz, az alsó kart pedig az oldalunkhoz, ezzel egyidőben a jobb karunkat gyorsan engedjük le (20/b ábra).

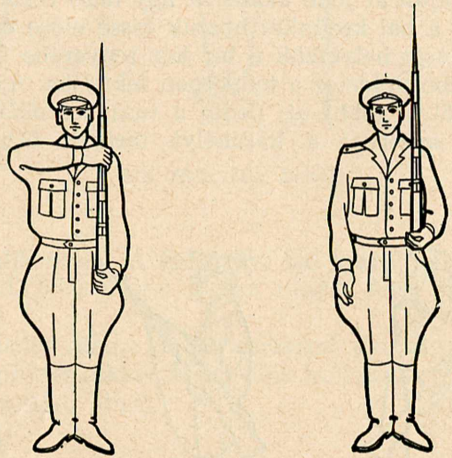

20/a, 20/b ábrák

51. A karabélyt „vállra" helyzetből „lábhoz", a „Lábhoz!" vezényszóra három ütemben kell végrehajtani. Első ütem: Engedjük le gyorsan bal karunkat, ezzel egyidejűleg jobb kezünkkel markoljuk át a karabély felső ágyát és azt állítsuk függőleges helyzetbe. (20/a ábra.)

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /43

Második ütem: A karabélyt jobb kezünkkel engedjük le a jobb lábhoz úgy, hogy a zár hátra nézzen, bal kézzel a karabélyt a szurony nyelénél tartsuk a jobb comb mellett, és a tusa belső oldala a jobb lábfej szélét érintse.
Harmadik ütem: Bal karunkat gyorsan engedjük le, a jobb kezünkkel könnyedén helyezzük a karabélyt lábhoz, a 15. ábra szerint.

Fordulatok és mozgások fegyverrel

52. A fordulatokat és mozgásokat fegyverrel ugyanazon szabályok és vezényszavak alapján kell végrehajtani mint fegyver nélkül.
53. Az állóhelyben végrehajtott fordulatoknál, ha a fegyver lábnál van, a vezényszó figyelmeztető részére a fegyvert kissé meg kell emelni, ezzel egyidőben szuronyrészt magunkhoz kell húzni, a jobb kezet könnyedén a jobb combhoz kell szorítani. A fordulat végrehajtása után a láb zárásával egyidejűleg a fegyvert puhán a földre kell helyezni.

54. Ha a fegyver lábnál van, mozgáskor a vezényszó „lépés" figyelmeztető részére a fegyvert kissé felemeljük, a vezényszó „futás" figyelmeztető részére a szuronyrészt magunkhoz kell húzni, a jobb kezet ezenkívül a bal kezünket könyökben félig behajlítjuk.
Futás közben a fegyvert könnyedén behajlított jobb kézben kell tartani úgy, hogy a fegyver csőtorkolati része kissé előre essék. Zárt rendben, futás közben a szuronyt magunkhoz húzzuk.
55. Mozgás közben a fegyver „lábnál", vagy „vállra", „szíjra", „mellre", „hátra" helyzetben van, azt a kart

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /44

(karokat) amely nincs a fegyverrel elfoglalva, a menet ütemére szabadon mozgassuk a test mellett.

56. Kivont karddal „vállra" helyzetben a jobb kezet mozgassa egy síkban előre és hátra (lovon tartsa mozdulatlanul), oldalra történő elmozdítás nélkül. A hüvelyt a bal kézzel tartsa mozdulatlanul (lovon szabadon lógva).

57. Mozgás közben, ha a karabély „vállra" helyzetben van, az „Állj!" vezényszó végrehajtása után megállva külön vezényszó nélkül a karabélyt „lábhoz" helyzetbe kell venni. Más helyzetből csak külön „Lábhoz!" vezényszóra.

58. Mozgás közben „lábhoz" helyzetből „vállra" helyzetbe a karabély fogásait két ütemre ugyanúgy kell végrehajtani, mint állóhelyben (50. pont).
A „Vállra!" vezényszót a bal láb földre helyezésével egyidőben kell adni. A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a jobb lábbal egy lépést kell lépni, majd utána a bal láb földre helyezésével egyidejűleg kell az egyes fogásokat folyamatosan végrehajtani.

59. Mozgás közben „vállra" helyzetből a karabély fogása „szuronyt szegezz" helyzetbe két ütemben, „Szuronyt szegezz!" vezényszóra történik, amelynek végrehajtása a bal láb földre helyezésével egyidejűleg kezdődik.
Első ütem: A vezényszó után a mozgást folytatva teszünk még egy lépést jobb lábbal és a bal láb földre helyezésével a karabéllyal együtt leengedjük bal karunkat, majd jobb kézzel a tusa nyakát fogjuk meg.
Második ütem: A jobb lábbal tegyünk még egy lépést és a bal láb földre érésekor a karabélyt jobb

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /45

kézzel gyorsan vigyük át a jobb oldalunkra és fordítsuk szekrénnyel lefelé, markoljuk át bal kézzel a felső és alsó ágyat, a tusa nyakát deréknál szorítsuk a jobb csípőnkhöz, a jobb kar könyökét emeljük a váll vonalába; a szuronyt a jobb szem vonalába, a nyak magasságában kell tartani (21. ábra).

21. ábra

60. A karabélyt „szuronyt szegezz" helyzetből mozgás közben „vállra" helyzetbe a „Vállra!" vezényszóra kell két ütemben végrehajtani. A vezényszót a bal láb földre helyezésével egyidejűleg kell adni.
Első ütem: A mozgást folytatva jobb lábbal lépjünk még egyet, a bal láb földrehelyezésével egyidőben bal kézzel lendítsük a karabélyt felfelé magunk elé, ugyanakkor jobb kézzel a karabélyt a tusanyaknál fogva fordítsuk zárral előre, és helyezzük függőlegesen a leengedett bal kéz tenyerébe.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /46

Második ütem: A jobb lábbal lépjünk még egyet és a bal láb földre helyezésével egyidőben vegyük a karabélyt „vállra" és engedjük le a jobb kart.

Tiszteletadás állóhelyben és mozgás közben fegyver nélkül

61. A tiszteletadás: a fegyelem az egymás iránti megbecsülés, tisztelet és udvariasság megnyilvánulása. A tiszteletadást az alapállás és az alaki mozgásoknál előírt szabályok pontos betartásával, feszesen kell végrehajtani.

62. A rendőr állóhelyben sapka nélkül, alakzaton kívül tiszteletadást akkor teljesítsen, amikor az elöljáró — feljebbvaló — 3—4 lépés távolságra ér. Forduljon feléje, álljon „vigyázzba", nézzen a szemébe és kövesse tekintetével az elöljárót.

22. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /47

Ha sapka van a fején, emelje jobb kezét a sapkájához úgy, hogy ujjai legyenek összezárva, egyenes tenyérrel, a középső ujja érjen a sapka alsó részéhez (az ellenzőhöz). A könyök a váll vonalának magasságában legyen (22. ábra). Amikor a fejét elfordítja az elöljáró haladásának irányába, a kezét ne mozdítsa el.

Amikor a tiszteletadást teljesítő rendőr előtt az elöljáró — feljebbvaló — elhaladt, fordítsa vissza fejét egyenes helyzetbe, ezzel egyidőben engedje le kezét.

63. A rendőr mozgás közben, sapka nélkül, alakzaton kívül tiszteletadást akkor teljesítsen, amikor az elöljárót — feljebbvalót — 3—4 lépés távolságra megközelítette. A láb földre helyezésével egyidőben karjaival szüntesse meg a mozgást, fordítsa fejét az elöljáró felé, folytassa a mozgást és nézzen az elöljáró szemébe. Amikor az elöljáró mellett elhaladt, fejét fordítsa vissza egyenes irányba és folytassa karjának mozgatását.

Ha a rendőr fején sapka van és az elöljárót — feljebbvalót — 3—4 lépés távolságra megközelítette, a láb földre helyezésével egyidőben fordítsa fejét és emelje jobb kezét sapkájához, bal karját zárja a test mellé (23. ábra).

Amikor az elöljáró mellett elhaladt, a láb földre helyezésével fordítsa vissza fejét egyenes irányba és engedje le a jobb karját.

Az elöljáró megelőzésével egyidejűleg a megelőzés első lépésével teljesítsen tiszteletadást. A második lépés után a fejét fordítsa vissza egyenes irányba és engedje le a jobb karját.

64. Ha a rendőr mindkét keze csomaggal van elfoglalva, a tiszteletadást fővetéssel hajtsa végre.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /48

65. A gépjárművön ülő egyes rendőr felállás nélkül, jobb kezét sapkájához emelve tisztelegjen.
Harci, szállító és más járművek vezetői a járművek vezetése közben tiszteletadást nem teljesítenek.

23. ábra

66. Vízi járművek egymás melletti elhaladása (találkozása) esetén tiszteletadást a hajó lobogójának lebocsátásával kell teljesíteni. Ha a lobogó árbócon van, az egymás melletti elhaladás idejére le kell vonni, ha a lobogó a hajó hátsó részén (far) van, ki kell venni tartójából és rúdjánál fogva vízszintes helyzetbe hozni. A zászlót tartó rendőr arccal az üdvözölt hajó felé forduljon. A hajó többi beosztottja és a parancsnoka az üdvözlés alatt folytatja tevékenységét. A tiszteletadás a rendőrség vízi járművei, a rendőrség

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /49

és néphadsereg vízi járművei között kötelező, míg más vízi járművek esetében a viszonosság alapján áll.

Tiszteletadás fegyverrel állóhelyben és mozgás közben

67. Tiszteletadást fegyverrel állóhelyben alakzaton kívül a 62. pont szerint kell végrehajtani. A fegyver helyzete a karabély „vállra" helyzet kivételével nem változik, a rendőrnek a kezét nem kell a sapkájához emelnie. Ha a karabély „vállra" helyzetben van, akkor tiszteletadás előtt azt „lábhoz" kell venni.
Ha a fegyver „hátra" helyzetben van, a tiszteletadást a jobb kezének sapkához emelésével kell végrehajtani.

68. A rendőr fegyverrel mozgás közben, alakzaton kívül, ha a fegyver „lábnál", „szíjra" vagy „mellre" helyzetben van (karabély „lábhoz" helyzetben) 3—4 lépésre az elöljáró — feljebbvaló — előtt a láb földre helyezésével egyidőben vesse a fejét az elöljáró felé. Szüntesse meg szabadon levő karjának mozgatását. Ha a fegyver „vállra" helyzetben van, tiszteletadásnál a jobb karját mozgassa. Ha a fegyver „hátra" helyzetben van, tiszteletadás céljából emelje kezét a sapkájához.

69. A tiszteletadást karabéllyal „lábhoz" helyzetből „Fogadás jobbról, (balról, középről) Tisztelegj!" vezényszóra két ütemre kell végrehajtani.
Első ütem: A karabélyt jobb kézzel megemelve tartsa függőlegesen, a cső álljon a mell középvonalában irányzékkal a rendőr felé, bal kézzel fogjuk át a ka-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /50

rabély alsó ágyát (a négy ujj összezárva elöl legyen a szekrény fenekén, a hüvelykujj az irányzéklemez alatt) a bal kéz a derékszíj magasságában (24/a ábra).

Második ütem: jobb kézzel fogjuk át a tusa nyakát úgy, hogy a hüvelykujj legyen hátul, a többi ujj rézsútosan előre, összezárva nyújtottan feküdjön a tusanyakon (24/b ábra).

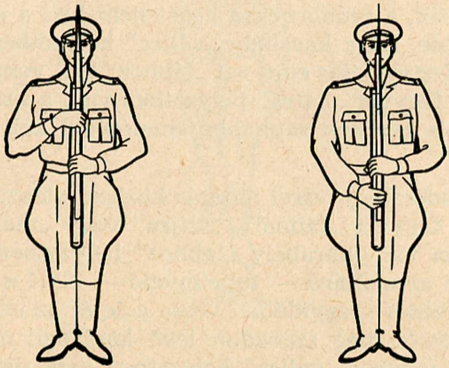

24/a, 24/b ábrák

A második ütem végrehajtásával egyidőben vessük a fejet jobbra (balra), tekintetünkkel és a fej fordításával kísérjük az elöljárót.

70. „Tisztelegj" helyzetből a karabélyt „lábhoz" a „Lábhoz!" vezényszóra kell venni.

A vezényszó figyelmeztető részére vessük vissza fejünket egyenes irányba, a vezényszó végrehajtást

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /51

elrendelő részére a karabélyt vegyük lábhoz, három ütemre.
Első ütem: A jobb kézzel fogjuk meg a karabélyt az alsó ágy felső részénél.
Második ütem: vigyük át a karabélyt a jobb lábhoz úgy, hogy a tusa belső oldalával érjen a jobb lábfej széléhez, bal kézzel tartsuk a karabélyt a szurony nyelénél.
Harmadik ütem: gyorsan engedjük le a bal karunkat, jobb kézzel a karabélyt könnyedén engedjük le a földre.

71. „Tisztelegj" fogást karabéllyal (puskával) csak állóhelyben vagy alakzatban levő alegységek és egységek teljesítenek. A „Fogadás jobbról!" (balról, középről) „Tisztelegj" vezényszóra a géppisztolyokkal, golyószórókkal és század-géppuskákkal tiszteletadást nem teljesítünk. Ezekkel a fegyverekkel felszereltek erre a vezényszóra vegyék fel a „vigyázz" állást és fejüket vessék az elöljáró irányába.

72. Karddal felszerelve (hüvelybe rejtve) alakzaton kívül, álló helyzetben a rendőr úgy teljesít tiszteletadást, hogy felveszi a „vigyázállás"-t. Mozgás közben a hüvelyen fogáscserét végez és azt a bal láb hegyéig előre tartja, fejét az elöljáró felé veti, jobb kezét a sapkához emeli.

73. Karddal a tiszteletadást helyben „Tisztelegj!" vezényszóra, három ütemben teljesítjük. Az első ütemet a vezényszó figyelmeztető részére, a második és harmadik ütemet pedig a vezényszó végrehajtását elrendelő részrére hajtjuk végre.
Első ütem: Bal kézzel a kardot nyomjuk kissé előre, ezzel egyidejűleg a jobb kézzel fogjuk át a marko-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /52

latot, a hüvelyt tovább tartva a pengét egy tenyérnyi szélességre húzzuk ki (25/a ábra).

Második ütem: Gyorsan rántsuk ki a kardot a hüvelyből, a penge hegyét felfelé, élét pedig balfelé fordítva (25/b ábra). Karunkat engedjük le annyira, hogy a kézfej az áll magasságában és attól 10 cm-re előre kerüljön, a penge álljon függőlegesen (25/c ábra).

Harmadik ütem: A kardot engedjük le úgy, hogy a kézfej a jobb combhoz kerüljön, éllel befelé fordítva, hegye a bal lábfej előtt legyen (25/d ábra). Egyidejűleg vessük fejünket az elöljáró felé.

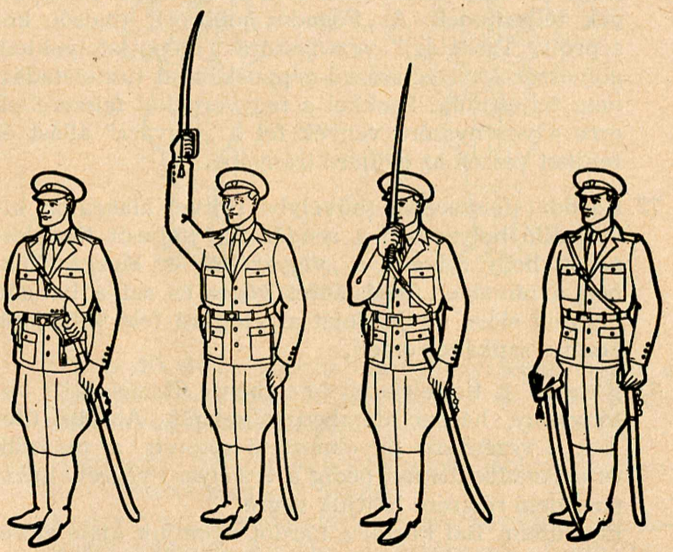

25/a, 25/b, 25/c, 25/d ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /53

74. A lovon ülve a kardot engedjük le úgy, hogy a szabadon lebocsátott jobb kézfej a csípő mögé, a penge vége a jobb csizmasarok mögé kerüljön, a kard élét a ló oldala felé fordítsuk.

75. „Lábhoz!" vagy „Pihenj!" vezényszóra a kardot három ütemben rejtsük a hüvelybe.

Első ütem: Emeljük a kardot nyújtott kézzel, hegyével felfelé, élével bal felé. Bal kézzel fogjuk meg a hüvely felső végét (25/b ábra).

Második ütem: Kézfejjel a pengét fordítsuk lefelé és anélkül, hogy a hüvelyre pillantanánk, rejtsük azt a hüvely nyílásába a bal kéz segítségével, a pengét ezután engedjük annyira a hüvelybe, hogy váll magasságában legyen; bal kézzel fogjuk tovább a hüvelyt (26. ábra).

26. ábra

Harmadik ütem: A pengét rejtsük (lökjük be) egészen a hüvelybe, és vegyük fel a „vigyázz" helyzetet.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /54

76. „Vállra!" vezényszóra a kardot három ütemben rántsuk ki a hüvelyből.
Első és második ütem: végrehajtása a 73. pont első és második üteme szerint történik.
Harmadik ütem: Gyorsan eresszük le a jobb karunkat és a kardot függőlegesen helyezzük a jobb vállunkhoz élével kifelé. A kard markolatát a mutató és középső ujjunkkal kívülről, hüvelykujjunkkal a belső oldalról markoljuk át, a másik két ujjunkat tartsuk szabadon (27. ábra).

27. ábra

77. A lovon ülők kivont kard tartásánál „vállra" helyzetben a könyökben kissé meghajlított jobb kézfejüket támasszák a csípőre.
78. „Vállra" helyzetben kivont karddal történő mozgásnál a jobb kezet mozgassuk egysíkban előre és hátra anélkül, hogy a kardot oldalt elmozdítanánk. A hüvelyt a bal kézzel tartjuk mozdulatlanul.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /55

Megindulás előtt a „lépés" vezényszóra a bal kézzel végezzünk fogáscserét a hüvelyen és azt a bal láb hegyéig tartsuk előre. Az „Állj!" vezényszóra a kardot rejtsük a 75. pont szerint hüvelyébe.

79. A karddal történő tiszteletadást (üdvözlést) mozgás közben két ütemben hajtjuk végre.
Első ütem: Mielőtt az elöljárót 20 lépésnyire megközelítenénk, vegyük a kardot „áll" előtti helyzetbe.
Második ütem: 10 lépésnyire az elöljáró előtt hajtsunk végre fővetés az elöljáró felé, és egyidejűleg engedjük le a kardot élével befelé fordítva úgy, hogy a penge hegye a jobb lábfejtől jobbra és kb. 10 cm-re legyen a földtől. Ha az elöljárót 4 lépéssel elhagytuk, vessük vissza fejünket a menetirányba és a kardot az első ütemben vigyük vissza az „áll" előtti helyzetbe, majd második ütemben „vállra" helyzetbe.

80. Tisztek, tiszthelyettesek foglalkozásain, gyűlésein, értekezletein az elöljáró érkezésekor és távozásakor, valamint polgári ruhás rendőrök egymás közötti találkozásakor a tiszteletadást a Szolgálati Szabályzatban előírtak szerint kell teljesíteni.

Jelentés, jelentkezés, kérés

81. A rendőr jelentését, kérelmét, panaszát a Szolgálati Szabályzatban meghatározottak szerint szóban adja elő közvetlen elöljárójának. Írásbeliségnek csak akkor van helye, ha azt külön utasítások írják elő, illetve az elöljáró elrendeli (pl. jelentés intézkedésről, kérelem szabadságra).

82. A rendőrség tagja, ha elöljárója, feljebbvalója nem

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /56

ismeri: nevének, rendfokozatának (szolgálati elöljáró esetében még beosztása) megjelölésével köteles jelentkezni. Pl.: „Őrnagy Elvtárs, Tóth István rendőr szakaszvezető, mozgóőr jelentkezem!"

83. Az elöljáró szobájában derékszíj nélkül a rendőr hajadonfővel léphet be, ha a sapkája nála van, azt bal kezében jelvénnyel előre helyzetben, test mellé leengedve tartsa (28/a, 28/b ábrák) „vigyázzállás"-ban kérjen engedélyt jelentést tenni, kérelmét előadni. Szolgálatban levő, derékszíjjal felszerelt rendőr sapkájával a fején lép a szobába, tiszteleg, kér vagy jelent. Ha az elöljáró személy szerint nem ismeri, akkor jelentésének, kérelmének közlése előtt nevének, rendfokozatának, beosztásának megjelölésével köteles jelentkezni. Pl.: „Őrnagy Elvtárs, Horváth János rendőr szakaszvezető, objektumőr, kérek engedélyt jelenteni."

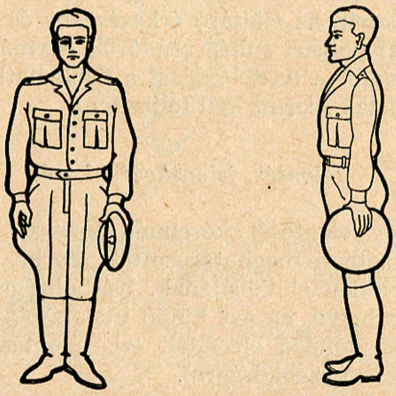

28/a, 28/b ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /57

Ugyanígy kell eljárni, ha a helyiségben az elöljárót nem látja, azzal a különbséggel, hogy jelentkezése után elöljárója holléte után érdeklődjön.

84. Ha a rendőr olyan szolgálati helyiségbe lép be, ahol számára ismeretlen polgári ruhás — de tudomása szerint nála magasabb rendfokozatú, beosztású — rendőrök vannak, „Kérem a legmagasabb rendfokozatot" szavakkal forduljon az ottlevőkhöz. A rendfokozat közlése után jelentsen, kérjen.

85. Szabadban (utcán, udvaron), csoportosan álló rendőrökhöz lépő elöljárót, feljebbvalót a csoportban levő parancsnok vagy legmagasabb rendfokozatú személy a csoport tagjainak „Tiszt elvtársak!" „Elvtársak!" vezényszóval történő vigyázzba állításával fogadja és jelentkezzen.

86. Szolgálatteljesítés közben a három vagy több fős járőrt ellenőrző elöljárót a járőrvezető úgy fogadja, hogy a járőr tagjainak „vigyázz"-t vezényeljen, tisztelegjen és jelentkezzen.

87. A kerékpárral szolgálatot teljesítő rendőr (rendőrök) ellenőrző elöljáróját úgy fogadja, hogy a kerékpár bal oldalán állva mindkét kezével fogja a kormányt és fővetéssel tisztelegjen, majd jelentkezzen 29/a ábra).

88. Az egyedül szolgálatot teljesítő rendőr (kivéve a karral forgalomirányító rendőrt, feladatainak ellátása közben) ellenőrző elöljárójának tiszteleg, majd „vigyázzállás"-ban tegyen jelentést.

89. A karral forgalomirányító rendőrt ellenőrző elöljárója úgy közelítse meg, hogy annak testhelyzete a jelentéstétel miatt ne változzon. A rendőr folytassa

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /58

a forgalom irányítását, miközben röviden jelentkezzen és jelentsen. Az ellenőrző elöljáró érkezésekor és távozáskor fővetéssel teljesítsen tiszteletadást.

90. A kézi kapcsolású forgalomirányító-lámpát kezelő rendőr ellenőrző elöljárójának alapállásban tisztelegjen, jelentkezzen, majd folytassa a forgalomirányítást, miközben röviden tegyen jelentést.
A forgalomirányító automatánál szolgálatot teljesítő rendőr az egyedül szolgálatot teljesítő rendőr részére előírt módon jelentkezzen az ellenőrző elöljárójának.

91. Az ellenőrzött rendőr (rendőrök) és az ellenőrző elöljáró a jelentkezés ideje alatt tisztelegjenek (29/a., b. ábra), majd a tisztelgést befejezve történjen a jelentés. Az elöljáró engedélyezheti, hogy az ellenőrzött rendőrök (rendőr) a jelentéstétel alatt „pihenj" helyzetben álljanak, üljenek.

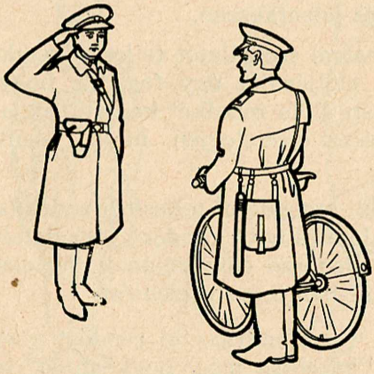

29/a ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /59

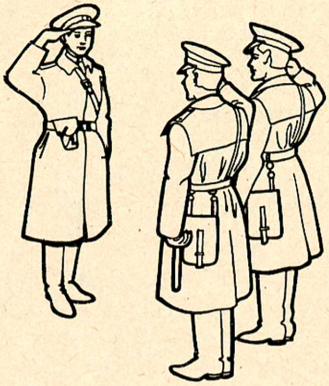

29/b ábra

92. A kutyával szolgálatot teljesítő rendőr a fentiek szerint jelent, míg a kutya a bal lába mellett, rövid pórázra fogva üljön.

93. A lovon szolgálatot teljesítő rendőr ellenőrző elöljárója érkezésekor lovát állítsa meg, kezét sapkájához emelve tisztelegjen és jelentkezzen.

94. A gépkocsival szolgálatot teljesítő járőr parancsnoka beosztottaival együtt szálljon ki a gépkocsiból (a kocsi mellett sorakoznak fel) és tegyen jelentést az ellenőrző elöljárójának. A rádiós gépkocsiból ha a rádió üzemel, a jelentés alatt a rádió kezelője ne szálljon ki (30. ábra).

95. Vízi járművel történő szolgálatellátás során a vízijárművel érkező ellenőrző elöljárónál (a két vízi jármű egymás mellé állása után) csak a vízi jármű pa-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /60

30. ábra

rancsnoka jelentkezzen és tegyen jelentést úgy, hogy alapállásban tisztelegve a másik vízi járműben álló elöljáró felé forduljon, míg a beosztottak folytassák tevékenységüket.

A parthoz kötött vízi jármű parancsnoka és beosztottai a vízi járműből kiszállva a parton, az általános szabályok szerint jelentsenek.

96. A polgári ruhában szolgálatot teljesítő rendőrök utcán, nyilvános helyen — a feladat jellegétől függően — alaki formaságok nélkül tegyenek jelentést ellenőrző elöljárójuknak.

97. Az ellenőrzés alá vont rendőrnek (rendőröknek) minden esetben az érkező ellenőrző elöljáró elé kell mennie. Kivételt képez az olyan eset, amikor a járőr, őrszem, nyomozó, intézkedést hajt végre, forgalmat irányít, vízen teljesít szolgálatot, illetve a feladat jel-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /61

lege konspirációt kíván vagy objektumőrnek a felállítási helyén kell maradnia.

98. A szolgálatot teljesítő rendőr köteles ellenőrző elöljárójánál jelentkezni, majd jelenteni a szolgálatba lépés óta tett intézkedéseit, az észlelt fontosabb eseményeket, illetve az eligazításon kapott feladatok végrehajtásának helyzetét. Feljebbvalójánál a 82. pont szerint jelentkezzen.

99. A szolgálati repülőgépek, helikopterek szerelői a szükséges műszaki teendőik elvégzése után kötelesek a gép mellett állva jelenteni a gép parancsnokának (repülőgép vezetőjének), hogy a gép üzemképes, repülésre előkészítve.
A repülőgép, helikopter vezetője, ha az elöljárója a géphez érkezik, köteles jelenteni, hogy a gép repülésre kész és kérje a további parancsot.
A leszállás után ismét jelentse, hogy a repülést befejezte és kéri a további parancsot.

Kilépés az alakzatból és az elöljáróhoz való menet

100. A rendőr az alakzatból a következő vezényszóra lép ki: Pl. „Kovács tizedes! Két lépést előre lépj", vagy „Kovács tizedes!" Hozzám! (futásban hozzám)". Amikor a rendőr meghallja nevét, „Jelen" szóval felel, a kilépés (kihívás) vezényszóra „Értettem" szóval válaszol. A kilépés vezényszóra „vigyázzmenet"-ben lépjen ki az alakzatból a megadott lépésnyi távolságra, majd álljon meg és arccal forduljon az alakzat felé. A kilépés távolságát az első sortól kell számítani. A „hozzám!" vezényszóra lépjen ki az első

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /62

sor elé egy-két lépésre egyenesen, menetközben forduljon az elöljáró felé és a legrövidebb úton „vigyázzmenetben" vagy ha a parancs úgy rendeli futásban menjen az elöljáróhoz és jelentse érkezését. Ha a rendőr a második sorból lép ki, akkor tegye bal kezét könnyedén az előtte álló vállára, aki bal lábbal tesz egy lépést előre és nem zárva a jobb lábát egy lépést jobbra lép, majd átengedi az alakzatból kilépőt, utána visszalép a helyére.
Ha a rendőr az első sorból lép ki, akkor a második sorban mögötte álló foglalja el a helyét.
Ha a rendőrnek kettes, hármas (négyes) oszlopból kell kilépnie, a közelebbi szárny felé oldalt lépjen ki, a lépés előtt hajtson végre „jobbra át"-ot (balra át-ot). Ha mellette másik rendőr áll, az tegyen egy lépést balra (jobbra) oldalt, a jobb (bal) lábának zárása nélkül egy lépést hátra lép és kiengedi az alakzatból kilépőt, azután visszalép a helyére.

101. A rendőrnek az alakzatba történő visszaléptetésére „Kovács tizedes! Lépjen be!" vezényszót kell adni. Erre a vezényszóra a rendőr ha fegyver nélkül van, ha a fegyvere „hátra" helyzetben van, emelje kezét a sapkájához és „értettem" szóval válaszoljon. Forduljon a menet irányába, az első lépésnél a bal láb földrehelyezésével engedje le a karját és vigyázzmenetben lépjen vissza a helyére.

102. A sorból való kilépésnél a fegyver helyzete a karabély „vállra" helyzete kivételével nem változik. A kilépés előtt a karabélyt vegyük lábhoz.
Alakzatba való visszalépés után a fegyvert olyan helyzetbe kell venni, amilyen helyzetben az alakzatban álló többi rendőr fegyvere van.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /63

103. Az elöljáróhoz való menetnél, ha az nem alakzatból történik, a rendőr 5—6 lépésre az elöljárótól vigyázzmenetre tér át és tőle 2—3 lépésre megáll, a láb zárásával egyidőben emelje jobb kezét a sapkájához, ezután jelent. Pl.: „Hadnagy Elvtárs!" Kovács tizedes jelentem, parancsára megjelentem, vagy „Ezredes Elvtárs! Szabó őrnagy jelentem, parancsára megjelentem". A jelentés befejeztével a kezét engedje le.
Miután engedélyt kapott a távozásra, „Értettem" szóval válaszoljon. Hajtson végre „hátra arc"-ot és a bal láb kilépésével egyidőben fejezze be a tiszteletadást, 3—4 lépést tegyen vigyázzmenetben, utána rendes lépésben folytassa menetét.

104. Az elöljáróhoz való menetnél a fegyver helyzete a karabély „vállra" helyzet kivételével nem változik. A karabélyt „vállra" helyzetből a megállás után lábhoz kell venni.
Az elöljárótól való távozáskor a rendőr a karabélyt lábhoz" helyzetből, ha szükséges, az „értettem" szó után más helyzetbe veheti (szíjra, vállra, hátra).

A „feküdj" (harchoz) fel, szökellés, és kúszás

105. A rendőr a „feküdj", vagy a „harchoz" vezényszóra fogja fegyverét jobb kezébe, tegyen egy teljes lépést a jobb lábával előre, kissé jobbra, ezzel egyidejűleg hajlítsa törzsét előre, ereszkedjen le bal térdére, tegye bal kezét maga elé a földre úgy, hogy az ujjai jobbra legyenek (31/a ábra).
Ezután fokozatosan támaszkodjon bal lába felső lábszárára és a bal alkarjára, feküdjön bal oldalára és forduljon gyorsan hasra, lábait könnyedén terpessze

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /64

lábfejjel kifelé (31/b ábra). A „Harchoz!" vezényszóra ezen kívül készüljön fel a tüzeléshez.

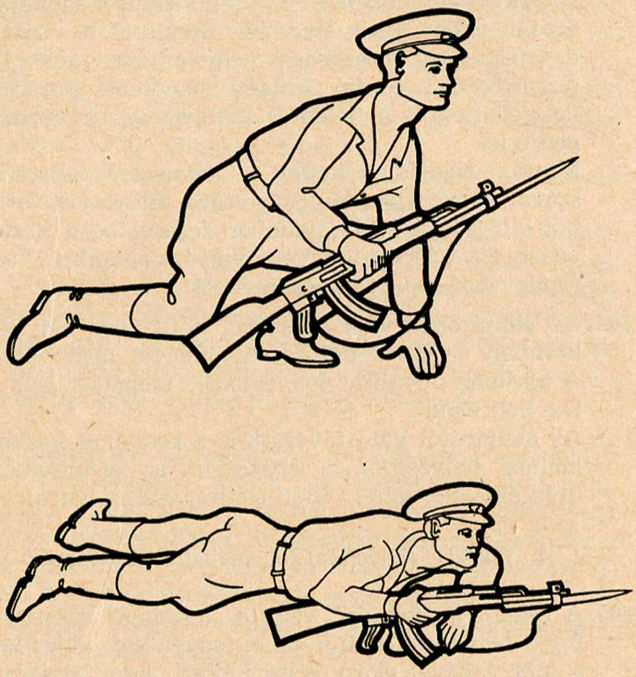

31/a, 31/b ábrák

A „Fel!" vezényszóra húzza mindkét kezét a mell vonalába, fegyvere legyen a jobb kezében, ezzel egyidejűleg zárja össze lábát (32/a ábra) azután gyor-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /65

san egyenesítse ki kezét, emelje fel a földről mellét, tegye ki a jobb (bal) lábát előre (32/b ábra), gyorsan emelkedjen fel, zárja bal (jobb) lábát a másikhoz, vegye fel az alapállást.

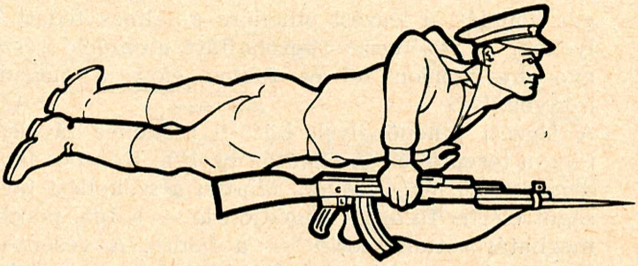

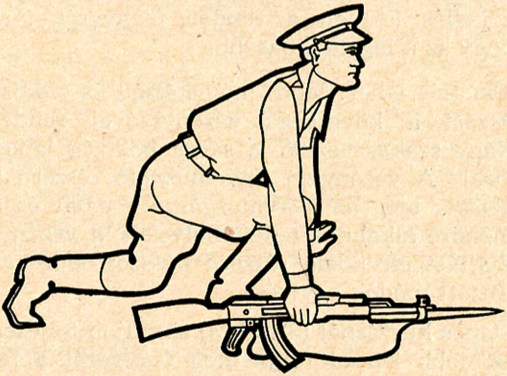

32/a, 32/b ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /66

106. A mozgás harcközben történhet gyors lépésben vagy futásban (állva vagy hajolva), szökellve és kúszva.

107. A szökellést vezényszóra (vagy egyéni elhatározás alapján) kell végrehajtani. A vezényszó: „Tóth tizedes, az árokig szökellés, előre!" A vezényszó figyelmeztető részére a rendőr válassza meg az előremozgás vonalát, a légzési pihenőre alkalmas fedett helyeken. A vezényszó végrehajtást elrendelő részére gyorsan ugorjon fel és fusson előre a megadott irányba.
A légzési pihenőhelyek közötti szökellés távolsága függ a tereptől és az ellenség tüzétől. Közepes távolsága 20—40 lépés legyen. Miután a szökellési távolságot elérte, futásból vágódjon le — a 105. pontban meghatározottak szerint — a földre. A vezényszóban meghatározott hely elérésekor kússzék kissé oldalt és készüljön fel a tüzelésre (fegyveres bűnöző harcképtelenné tételére, elfogására).
Szökellés közben a rendőr fegyverét tartsa úgy, ahogy az a legalkalmasabb.

108. A kúszás lehet: lapos, négykézláb és oldalkúszás. A kúszást a következő vezényszóval rendeljük el; „Nagy szakaszvezető, a sárga bokorig lapos kúszás, előre!" A vezényszó figyelmeztető részére a rendőr válassza meg az előremozgás útvonalát és a légzési pihenőre alkalmas fedett helyeket, a vezényszó végrehajtást elrendelő részére kússzon előre a meghatározott módok egyikén.

109. A lapos kúszásnál (33. ábra) simuljon teljesen a földhöz, jobb kézzel fogja meg fegyverét a felső szíjkengyelkarikánál és helyezze jobb alsó karjára. Húzza be a jobb (bal) lábát és egyidejűleg nyújtsa

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /67

ki bal (jobb) kezét lehetőleg minél távolabb, behajlított lábával rúgja el magát, mozgassa előre testét, majd húzza be a másik lábát, nyújtsa ki a másik kezét és folytassa a mozgást ebben a sorrendben. Kúszásnál a fejét ne tartsa magasan.

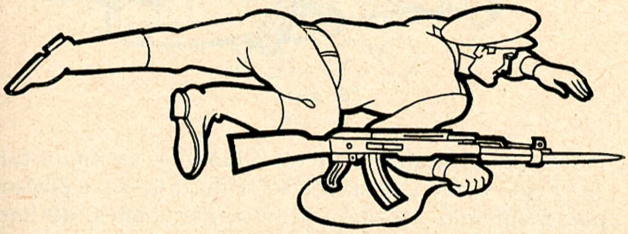

33. ábra

110. Négykézláb történő kúszásnál 34. ábra, térdeljen le és támaszkodjon az alsó karra (vagy kézfejre) húzza a melle alá a behajlított jobb (bal) lábát, ezzel egyidejűleg a bal (jobb) kezét nyújtsa előre. Mozdítsa testét előre a jobb (bal) láb teljes kiegyenesedéséig, ezzel egyidejűleg húzza maga alá a másik, behajlított lábát és a másik kezét előre nyújtva folytassa tovább mozgását előre, ugyanebben a sorrendben. Fegyverét tartsa ugyanúgy, mint a lapos kúszásnál: a kézfejre történő támaszkodásnál pedig a jobb kezében.

Mozgás általános szolgálati feladat közben

111. Az egyenruhás rendőr utcán, nyilvános helyen történő szolgálatellátás során úgy mozogjon, hogy az el-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /68

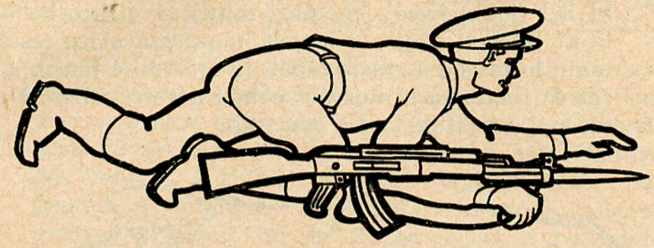

34. ábra

lenőrzése alatt álló területet állandóan szemmel tartsa. Fegyverzete, felszerelése, ruházata az előírásoknak megfelelő, mozgása kimért, kényelmes, de határozott legyen.

A raj alakzatai

Alapalakzat

112. *A raj alapalakzata* egy-, vagy kétsoros vonal. A raj sorakoztatását a „Raj, egysoros (kétsoros) vonalba sorakozó!" vezényszóval rendeljük el.
A rajparancsnok a vezényszó kiadása után álljon „Vigyázz" állásba arccal a sorakoztatás arcvonalába; a raj a rajparancsnoktól balra sorakozik a 35. és 36. ábra szerint a szabályzat által meghatározott tér- és távközökre; sorakozás után a raj legyen kiigazodva úgy, hogy a rendőrök lábhegye egyvonalban legyen. Sorakozó megkezdésével a rajparancsnok lépjen ki és ellenőrizze a raj sorakozását.

113. Ha állóhelyben a raj igazodtatása szükséges, „Igazodj!" vagy „Balra igazodj!" vezényszót kell adni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /69

35. ábra

36. ábra

Az „Igazodj!" vezényszóra mindenki, a jobb szárnyon álló kivételével, gyorsan vesse jobbra a fejét (a jobb fül legyen magasabban a balnál, az áll legyen felemelve) és igazodjanak ki úgy, hogy mindenki önmagát elsőnek számolva, lássa a negyedik rendőr mellét. A „Balra igazodj" vezényszóra a bal szárnyon álló kivételével mindenki gyorsan vesse balra a fejét (bal füle legyen magasabban a jobbnál, állát emelje fel).

Igazodásnál a rendőrök mozoghatnak kissé előre, hátra és oldalt.

Igazodásnál a karabélyokat (golyószórókat, századgéppuskákat) „lábhoz" helyzetben kell tartani, a vezényszó végrehajtást elrendelő részére a szuronyt (csőtorkolatot) húzzák magukhoz és szorítsák jobb oldalukhoz.

Az igazodás befejeztével „Vigyázz!" vezényszót kell adni, amelyre a rendőrök gyorsan, az eredeti arcvonalba vetik fejüket, fegyverüket pedig az eredeti helyzetbe viszik.

A „hátra arc" végrehajtása után a raj igazodtatásá-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /70

ra adott vezényszóban meg kell határozni az igazodás irányát, például: „Balra, igazodj!"

114. „Pihenj" és „Szerelvényt igazíts!" vezényszóra a rendőrök a 31. pont szerint járjanak el.
A „Raj! Oszolj!" vezényszóra a rendőrök lépjenek ki az alakzatból.

115. A rendőrök rajkötelékben a fordulatokat egyszerre hajtsák végre, az igazodás betartásával a 32., 42., 43. és 53. pontokban meghatározott vezényszavak és szabályok szerint. Kétsoros vonalban levő raj parancsnoka a „jobbra (balra) át" fordulat végrehajtása után egy fél lépést lépjen jobbra (balra) a 37/b. ábra szerinti helyre.

116. A raj nyitódásához állóhelyben a „Raj! Jobbra (balra, középről) nyitódj!" vagy „Raj! Jobbra (balra, középtől) X lépésre futásban nyitódj!" vezényszót kell adni.
A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a rendőrök annak kivételével, akitől a nyitódás történik, forduljanak az elrendelt irányba és a láb zárásával egyidejűleg vessék fejüket az arcvonal irányába, gyors fellépésekkel (futásban) nyitódjanak, vállukon keresztül az őket követőket figyelve és nem szakadva el egymástól. Az őket követő rendőrök megállása után tegyenek még egy lépést, vagy annyit, amennyit a vezényszó elrendelt, ezután álljanak meg, hajtsanak végre fordulatot az eredeti arcvonal irányába.
Ha a térközt nem határozzák meg, a nyitódás egy lépésre történik.
A középtől való nyitódáshoz jelöljük ki a középső

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /71

rendőrt. A kijelölt rendőr nyújtsa előre bal karját, majd engedje le.
A raj igazodásánál a megadott nyitódási térközt meg kell tartani.

117. A raj zárkóztatásához állóhelyben „Raj! Jobbra (balra, középhez), futásban zárkózz!" vezényszót kell adni. A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a rendőrök, annak a kivételével, akihez a zárkózást elrendelték, fordulatot hajtanak végre és a zárkózás irányába, gyors fellépésben (futásban) felzárkóznak a zártrendi alakzatban meghatározott térközre és a beérkezés sorrendjében önállóan megállnak és fordulatot hajtanak végre az eredeti arcvonal irányába.

118. A raj mozgását „Raj! Szíjra (vállra)! Lépés (vigyázzmenet, futás) Indulj!" vezényszavakkal rendeljük el. Szükség esetén a vezényszóban határozzuk meg a mozgás és az igazodás irányát, pl.: „Raj! Szíjra (vállra)! Irány a nagy fa! Igazodás jobbra (balra)! Lépés (vigyázzmenet, futás)! Indulj!"
A rendőrök az indulj vezényszóra egyidőben bal lábbal kezdik meg a menetet, az igazodás, a tér- és távközök betartásával.
Amennyiben az igazodás iránya nincs meghatározva, az igazodást a jobb szárnyra kell végrehajtani figyeléssel, de a fej elfordítása nélkül.
A „Szíjra!" és a „Vállra!" vezényszóra a géppisztolyok „szíjra" helyzetben maradnak. Amennyiben a géppisztolyokat „mellre" helyzetbe kell venni, akkor a „szíjra!" (vállra) vezényszó után adjuk a „Géppisztolyt mellre!" vezényszót.
Az általános „Vállra!" vezényszó után a golyószórókat és a századgéppuskát „szíjra" kell venni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /72

A raj megállítására a „Raj! Állj!" vezényszót kell adni.

119. A lépéstartás nélküli menethez „Ne tarts lépést!" a lépéstartás újra felvételéhez „Lépést tarts!" vezényszót kell adni. (A lépést az élen menetelő rendőr lépésére vagy a parancsnok számolására kell felvenni.) A „Vigyázz!", „Pihenj!" és „Szerelvényt igazíts!" vezényszavakra menetközben a rendőrök a 36. pontban foglaltak szerint járjanak el.

120. A nyitódásra és zárkózásra, menet közben ugyanazokat a vezényszavakat kell adni, mint állóhelyben; az a rendőr, akitől a nyitódást (zárkózást) elrendelik, a vezényszó végrehajtást elrendelő részére fél lépést lép jobbra vagy balra, a többiek „féljobbra", „fél balra át"-ot hajtanak végre, majd folytatják a mozgást, s a vezényszónak megfelelően nyitódnak vagy zárkóznak.
Amikor a rendőrök felvették a meghatározott térközt és a mozgás irányába fordultak, folytassák a menetet fél lépéssel, igazodjanak arra a szárnyra (középre), amelytől végrehajtották a nyitódást (zárkózást). Az „egyenest!" vezényszóra rendes lépéssel folytassák a menetet.

121. Az arcvonal irányváltoztatására a „Raj! Jobbra (balra!) kanyarodj! állóhelyből, lépés! Indulj!" vezényszót adjuk.
Erre a vezényszóra a belső szárnyon levő rendőr helybenjárással fokozatosan forduljon az elrendelt irányba, a külső szárnyon haladó rendőr a fejét az arcvonal felé vetve, teljes lépéssel mozogjon tovább és úgy szabályozza a menetét, hogy a többieket ne szorítsa a belső szárnyhoz. A belső szárnyon levő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /73

rendőr mozgás közben a külső szárnyhoz igazodjék úgy, hogy könyökével a belső szárny felé eső szomszédjával tartsa az érintkezést és minél közelebb van a belső szárnyhoz, annál rövidebbeket lépjen.
A kanyarodás végrehajtása után „Egyenest!" vagy „Raj! Állj!" vezényszót adjuk.

122. A rajnak az egysoros vonalból a kétsoros vonalba való sorakoztatásához „Raj! Egyes, kettes számozást kezdd meg!" vezényszót kell adni, majd az „egyes, kettes" számozást kell végrehajtani.
A számozást a jobb szárnyról kell megkezdeni. Minden rendőr a ráeső számot mondja úgy, hogy közben fejét gyorsan a tőle balra álló felé veti, majd fejét gyorsan visszaveti az eredeti arcvonalba. A bal szárnyon álló rendőr a fejét nem veti.
Ugyanilyen módon kell végrehajtani a sorszámozást is amelyet „Raj! A sorszámozást kezdd meg!" vezényszóval rendelünk el.
Kétsoros vonalban az első, illetve a második sorban a bal szárnyon álló rendőr a számozás befejeztével jelenti: „Tag", vagy „Féltag".

123. A raj alakzatváltoztatását állóhelyben, egysoros vonalból kétsoros vonalba, „Raj! Kétsoros vonalba sorakozó!" vezényszóra hajtjuk végre.
A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a kettes számúak az első ütemre bal lábbal egy lépést hátra, a második ütemre a jobb láb zárása nélkül egy lépést jobbra lépnek úgy, hogy az egyes számúak mögé kerüljenek és a harmadik ütemre zárják bal lábukat a jobb lábhoz.

124. A raj kétsoros vonalból egysoros vonalba történő alakzatváltoztatására a rajt állóhelyben egy lépés tá-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /74

volságra nyitódtatjuk, majd utána „Raj! egysoros vonalba, sorakozó!" vezényszót adjuk.
Erre a vezényszóra a kettes számúak lépjenek az egyes számúak vonalába; az első ütemre bal lábbal lépjenek egy lépést balra, a második ütemre a jobb lábbal, annak zárása nélkül lépjenek egy lépést, előre és a harmadik ütemre a bal lábat zárják a jobb lábhoz.

125. A fegyverek letétele a földre a „Raj! Fegyvert le!" vezényszóra történik. A vezényszó figyelmeztető részére a géppisztolyokat, a karabélyokat, golyószórókat és a századgéppuskát lábhoz kell venni, a golyószóróknál és a századgéppuskáknál ezenkívül fel kell emelni a villaállványokat. A vezényszó végrehajtást elrendelő részére az első sor lépjen két lépést előre, ezután mind a két sor lépjen bal lábbal egy lépést előre és tegye le fegyverét a földre a zárfogantyúval (zárkerettel) lefelé, a tusaborító lemez legyen a jobb láb hegyénél, ezután bal lábát zárja a jobb lábához.
A golyószórókat és a századgéppuskákat a villaállványra helyezzük.
Egysoros vonalban a vezényszóra csak az utóbbi két fogást kell végrehajtani.

126. A fegyverek földről történő felvételére a „Raj! Fegyverhez!" majd utána a „Fegyvert fogj!" vezényszót kell adni.
A „Raj! Fegyverhez!" vezényszóra a raj sorakozzon a fegyvereknél. A „Fegyvert fogj!" vezényszóra a rendőrök bal lábbal lépjenek egy lépést előre, jobb kézzel megfogják a fegyvert, egyszerre emelkedjenek fel és bal lábukat zárják a jobb lábukhoz. A második sor lépjen két lépést előre, ezután mindkét sor

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /75

egyszerre vegye „szíjra" helyzetbe a fegyvert. A golyószóróknál és a századgéppuskáknál előzőleg hajlítsák le a villaállványokat.

Menetalakzat

127. A raj menetalakzata egyes vagy kettes oszlop.
A raj egyes (kettes) oszlopának megalakítása helyben „Raj, egyes, kettes oszlopba, sorakozó!" vezényszóra történik. A rajparancsnok miután a vezényszót kiadta, arccal a menet irányába álljon „vigyázz" állásban, a raj pedig sorakozzon a 37. ábrán feltüntetett módon.

128. A raj alakzatváltoztatása alapalakzatból oszlopba a raj jobbra át fordulatával történik a „Raj! Jobbra át!" vezényszóra.

37/a ábra

37/b ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /76

129. A raj alakzatváltoztatása oszlopból alapalakzatba a raj balra át fordulatával történik a „Raj! Balra át!" vezényszóra.

130. A raj alakzatváltoztatása egyes oszlopból kettes oszlopba a „Raj! Kettes oszlop! Lépés! Indulj!" (menet közben: „Indulj!") vezényszóra történik.
A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a rajparancsnok (az élen álló rendőr) fél lépésben meneteljen, a kettesek kilépnek jobbra, a menet ütemére elfoglalják helyüket az oszlopban (37/b. ábra) a raj féllépésekkel meneteljen az „Egyenest!" vagy „Raj! Állj!" vezényszóig.

131. A raj alakzatváltoztatása kettes oszlopból egyes oszlopba a „Raj! Egyes oszlop! Lépés! Indulj!" (menet közben — „Indulj!") vezényszóra történik.
A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a rajparancsnok (az élen álló rendőr) rendes lépésekkel meneteljen, a többiek fél lépésekkel. A kettesek, amikor a megfelelő távközt elérték, a menet ütemére beállnak az egyesek mögé és rendes lépéssel folytatják a menetet (37/a. ábra).

132. Az oszlop mozgási irányának megváltoztatását a „Raj!" Jobbra (balra) kanyarodj! Indulj! vezényszóval rendeljük el; — az élen menetelő rendőr (rendőrök) balra (jobbra) kanyarodnak, amíg a „Raj! Egyenest!" vezényszót nem kapják; — „Raj! Utánam indulj (futás! Indulj) vezényszóra a raj kövesse a parancsnokot;
— „Raj! Hátra arc!" vezényszóra a raj egyszerre hajtsa végre a „hátra arc"-ot és a 42., 43. pontokban foglalt szabályok szerint járjon el.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /77

Tiszteletadás zártrendben, állóhelyben és menetközben

133. A tiszteletadást zárt rendben és állóhelyben „Raj! Vigyázz, Jobbra (balra, középre) nézz!" vezényszóra akkor kell végrehajtani, amikor az elöljáró 20—25 lépésre megközelítette a rajt.
A raj beosztottai felveszik a „vigyázz" állást, ezzel egyidőben vessék fejüket jobbra (balra) tekintetükkel és fejük fordításával kísérjék az elöljárót.
Amennyiben az elöljáró hátsó irányból érkezik, a rajparancsnok rajával hajtson végre „hátra arc"-ot, és utána tiszteletadást vezényeljen.

134. A rajparancsnok, miután kiadta a vezényszót a tiszteletadás teljesítésére, amennyiben fegyver nélkül, vagy a fegyvere „hátra" helyzetben van, kezét emelje sapkájához; amennyiben a fegyver „vállra", „szíjra", vagy „mellre" helyzetben van, a 103. pontban leírtak szerint járjon el és mozgassa szabadon levő karját. Vigyázzmenetben közeledjen az elöljáróhoz; az elöljárótól két-három lépésre álljon meg és jelentse, pl.: Hadnagy Elvtárs! Kiss szakaszvezető, a 2. raj parancsnoka jelentem, a raj létszám... fő, a foglalkozás tárgya...!"
A rajparancsnok a jelentés után anélkül, hogy sapkájától levenné a kezét, a bal (jobb) lábával tegyen egy lépést oldalt, ezzel egyidőben forduljon jobbra (balra) és engedje az elöljárót előre, kövesse őt 1—2 lépésre hátra, az alakzat külső oldaláról.
Az elöljáró elhaladására, vagy „pihenj" parancsára a rajparancsnok vezényeljen „Pihenj"-t és engedje le a karját.
Amennyiben a parancsnok a sorban álló rendőrök, nevét és rendfokozatát megnevezve megszólítja, az „Jelen" szóval válaszol. Ha a rendőrt csak rendfo-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /78

kozatának megnevezésével szólítja meg, az jelenti nevét és rendfokozatát. Ez esetben a fegyver helyzete nem változik és a kezét nem kell a sapkához emelnie.

135. Alakzatban menet közbeni tiszteletadásnál az elöljáró előtt 20—25 lépésre a rajparancsnok „Raj! Vigyázz! Jobbra (balra) nézz!"-t vezényeljen.
A „Vigyázz!" vezényszóra a rendőrök vigyázzmenetben meneteljenek, a „Jobbra (balra) nézz! vezényszóra egyszerre vessék fejüket az elöljáró felé és szüntessék meg a karok mozgatását. Amennyiben fegyver „vállra" helyzetben van, a szabadon levő kar mozgatását nem kell megszüntetni. A rajparancsnok, ha fegyver nélkül van, vagy ha fegyvere „hátra" helyzetben van, hajtson végre fővetést és emelje kezét sapkájához.
Miután az elöljáró elhaladt, vagy annak „Pihenj!" parancsára a rajparancsnok „Pihenj!"-t vezényel és karját leengedi.

136. Az elöljáró „Jóreggelt (-napot, -estét) Elvtársak!" köszöntésére, vagy pedig annak köszönetnyilvánítására a rendőrök hangosan, világosan és egyszerre válaszolnak. Menet közben az egyszerre való válaszadás céljából a rendőrök a bal láb földre helyezésével kezdjék meg a válaszadást és utána minden szót a következő menetütemre ejtsenek ki.

A szakasz alakzatai

Alapalakzat

137. A szakasz alapalakzata egy- vagy kétsoros vonal. A szakasz sorakoztatása alapalakzatban „Szakasz! Egysoros (kétsoros) vonalba sorakozó!" vezényszóra történik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /79

38. ábra

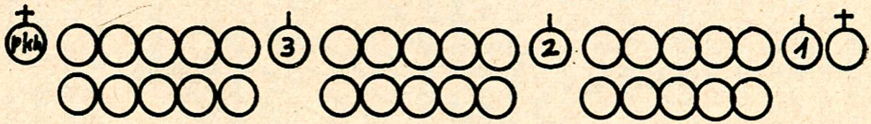

39. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /80

A szakaszparancsnok a vezényszó kiadása után álljon „vigyázz" állásba, arccal a sorakoztatás arcvonalába; a rajok a szakaszparancsnoktól balra sorakozzanak a 38., 39. ábra szerint.

A kétsoros vonalban való sorakozás esetén minden rajnál az utolsó tagnak teljesnek kell lennie.

A rajok sorakozásának megkezdésével a szakaszparancsnok lépjen ki az arcvonal elé és ellenőrizze a szakasz sorakozását.

138. A szakasz az alapalakzatban az igazodást, fordulatokat, alakzatváltoztatásokat és minden egyéb tevékenységet a raj számára meghatározott vezényszavakra és az ott meghatározott személyek szerint hajtsa végre.

139. A szakasz alakzatváltoztatása kétsoros vonalból egysoros vonalba és egysoros vonalból kétsoros vonalba a 122—124. pontban foglaltak szerint történik. A szakasz egyes-kettes számozásánál, ha ez rajonként történik, a rajparancsnokokat nem kell számolni.

Menetalakzat

140. A szakasz menetalakzata lehet hármas (azokban a szakaszokban, ahol négy raj van négyes), kettes, vagy egyes oszlop (40—43 ábra).

A szakasz sorakoztatását állóhelyben hármas (négyes) oszlopba a „Szakasz! Hármas (négyes oszlopba sorakozó!" vezényszóra hajtjuk végre a 40., 41. ábra szerint.

141. A szakasz alakzatváltoztatása egysoros vonalból egyes oszlopba (kétsoros vonalból kettes oszlopba) a „jobbra át" fordulat végrehajtásával történik.

142. A szakasz alakzatváltoztatása kétsoros vonalból egyes oszlopba (egysoros vonalból kettes oszlopba)

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /81

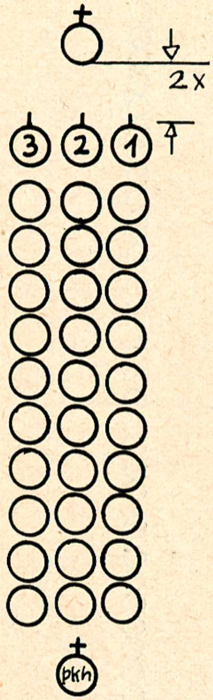

40. ábra

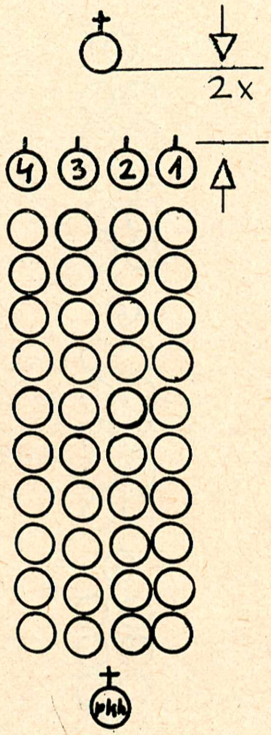

41. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /82

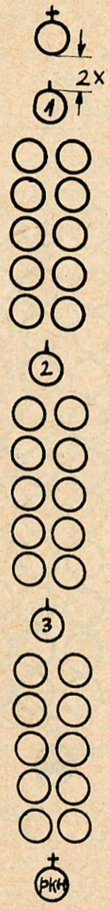

42. ábra

43. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /83

a következő vezényszóra történik: „Szakasz! Jobbra át!" „Szíjra!" (vállra) Egyes (kettes) oszlop! Lépés! Indulj!" (menetközben — „Indulj!").
Az „Indulj!" vezényszóra az első raj menetközben alakítsa meg az egyes oszlopot a 130. pont szerint. (Kettes oszlopot a 131. pont szerint.) A többi rajok folyamatosan úgy alakítják az egyes oszlopot (kettes oszlopot), hogy felzárkóznak és követik az első rajt.

143. A szakasz alakzatváltoztatása kétsoros vonalból hármas (négyes) oszlopba a következő vezényszóra történik: „Szakasz! Jobbra át! (Szíjra!) Vállra! Hármas (négyes) oszlop, Lépés! Indulj!" (menetközben — „Indulj!").
Az „Indulj!" vezényszóra az első raj haladjon fél lépésben, menetközben alakítsa meg az egyes oszlopokat, a többi raj lépjen ki balra az első raj vonalába a meghatározott térközre, alakítsanak egyes oszlopot, azután a szakaszparancsnok adja az „Egyenest!" vagy a „Szakasz! Állj!" vezényszót.

144. A szakasz alakzatváltoztatása egyes oszlopból egysoros vonalba (kettes oszlopból kétsoros vonalba) a szakasz „balra át" fordulatával történik.

145. A szakasz alakzatváltoztatása hármas (négyes) oszlopból kettes oszlopba a „Szakasz! Kettes oszlop! Lépés! Indulj!" vezényszóra történik. (Menetközben — „Indulj!")
Erre a vezényszóra az első raj folytassa menetét egyenesen, menetközben alakítsa meg a kettes oszlopot a 130. pont szerint; a többi raj helybenjárást hajtson végre és utána zárkózzon fel az előtte menetelő raj mögé kettes oszlopba.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /84

146. A szakasz alakzatváltoztatása hármas (négyes) oszlopból kétsoros vonalba a szakasz előzetes alakváltoztatásával kettes oszlopba történik a 145. pont szerint, majd utána a 144. pontban foglaltak alapján.

147. A szakasz alakzatváltoztatása hármas (négyes) oszlopból egyes oszlopba a következő vezényszóra történik: „Szakasz! Egyes oszlop! Lépés! Indulj!" (menetközben „Indulj!").

Erre a vezényszóra az első raj meneteljen egyenesen, a többi raj végezzen helybenjárást és a rajok az oszlopból való kilépés mértékének megfelelően folyamatosan a parancsnokaik „Egyenest!" vezényszavára kezdjék meg a menetet rendes lépéssel az előttük menetelő raj után.

148. A szakasz alakzatváltoztatása egyes oszlopból hármas (négyes) oszlopba a „Szakasz! Hármas (négyes) oszlop! Lépés! Indulj!" vezényszóra történik. (Menetközben „Indulj!")
Erre a vezényszóra az első raj helybenjárást folytasson, a többi raj kijutva az első raj vonalába, szintén járjon helyben, a szakaszparancsnok „Egyenest!", vagy „Szakasz! Állj!" vezényszaváig.

149. A szakasz alakzatváltoztatása kettes oszlopból, hármas (négyes) oszlopba „Szakasz! Hármas (négyes) oszlop! Lépés! Indulj!" (menetközben „Indulj!") vezényszóra történik. Az „Indulj!" vezényszóra a szakasz hármas oszlopba sorakozik a 143. pont szerint.

150. A szakasz gyülekeztetésére a „Szakasz! Hozzám!" vezényszót adjuk, erre a rajok futásban gyülekeznek a szakaszparancsnokhoz és amennyiben új vezényszót

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /85

nem kapnak, úgy hármas (négyes) oszlopba sorakoznak.

151. Menetalakzatban a szakasz menetirányának megváltoztatására, a raj menetalakzatánál alkalmazott vezényszavak és szabályok szerint kell eljárni.

Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menetközben.

152. A szakasz tiszteletadása alakzatban, állóhelyben és menetközben ugyanúgy történik, mint ahogy az a raj számára (133—136. pontokban) van meghatározva.
A szakaszparancsnok helyettes és a rajparancsnok az alakzatban a helyükön maradnak, kezüket nem emelik fel a sapkájukhoz.
Menet közben a tiszteletadás vezényszava előtt a nótázást be kell szüntetni.

A század alakzatai

Alapalakzat

153. A század alapalakzata lehet kétsoros vonal, vagy szakasz oszlopvonal (a szakaszok hármas, négyes oszlopban).

154. A század sorakozása alapalakzatban a „Század! Kétsoros vonalba, sorakozó!" vagy „Század, szakasz oszlopvonalba sorakozó!" vezényszóra az első szakaszra történik.
A századparancsnok „vigyázz" helyzetben vezényeljen, forduljon a sorakozás irányába. Az első szakasz

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /86

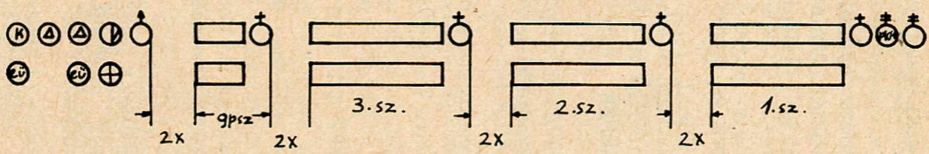

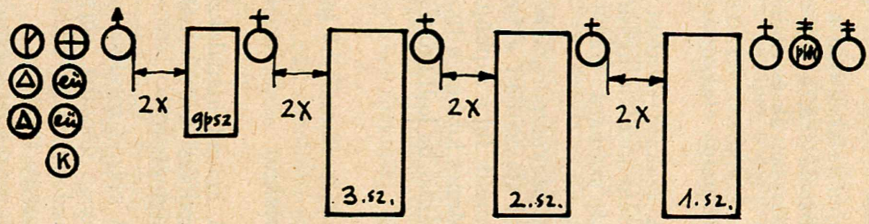

44., 45. ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /87

parancsnoka miután kiadta a „Szakasz! Kétsoros vonalba (hármas, négyes oszlopba) sorakozó!" vezényszót, sorakoztassa szakaszát a századparancsnoktól két lépésre balra. A többi szakaszparancsnok vezényszavára az első szakasztól balra sorakoznak a szakaszok szolgálati számaik sorrendjében (44., 45. ábra).
Az első szakasz sorakozásának kezdetével a századparancsnok kilép a század alakzatából és ellenőrzi a század sorakozását.
A századparancsnok helyettese az első szakasz parancsnoka mellé és attól jobbra áll fel.

155. A század alapalakzatban az igazodást, fordulatokat, alakzatváltoztatásokat és egyéb tevékenységeket a szakasz és a raj számára meghatározott vezényszavak és szabályok szerint hajtja végre.

Menetalakzat

156. A század menetalakzata hármas (négyes) oszlop, vagy kettes oszlop.
A század sorakozása állóhelyben hármas (négyes) oszlopba a „Század! Hármas (négyes) oszlopba! Sorakozó!" vezényszóra történik.
A szakaszok szolgálati számai sorrendjében sorakoznak hármas (négyes) oszlopba.
Menetoszlopba a század sorakoztatása és alakzatváltoztatásakor a századparancsnok mögött két lépésre sorakoznak a századparancsnok utasítására, a 46. ábra szerint.

157. A század alakzatváltoztatása szakasz oszlopvonalból menetoszlopba a következő vezényszóra történik: „Század! Szíjra! (vállra) Hármas (négyes, kettes

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /88

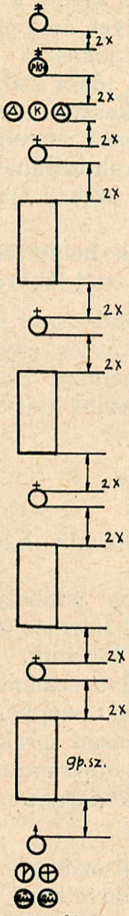

46. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /89

menetoszlopba! Utánam! (vagy megadja az irányt) Lépés! Indulj!", vagy „Század! Szíjra! (vállra) Hármas (négyes, kettes) menetoszlopba! az úton... menetrendben! (a géppuskásszakasz, az első szakasz stb., vagy más menetrendet határoz meg) Lépés! Indulj!"

A vezényszóra a szakaszparancsnokok szakaszaik elé két lépésre álljanak fel (40—42. ábra).

A vezényszó végrehajtást elrendelő részére az első (vagy a vezényszóban meghatározott) szakasz megkezdi a menetet, a többi szakasz helybenjár.

Az első (vagy a vezényszóban meghatározott) szakasz megindulásakor a többi szakaszparancsnok „Egyenest!" vezényszavára a szakaszok megkezdik a menetüket a századparancsnok által elrendelt sorrendben a 46. ábrán látható módon.

Amennyiben szükséges, a szakaszok menet közben alakzatváltoztatást hajtanak végre parancsnokaik vezényszavára, a századparancsnok parancsa szerint:

158. A század alakzatváltoztatása hármas (négyes) oszlopból szakasz oszlopvonalba a „Század! Szakasz oszlopvonal balra előre! Lépés! Indulj!" vezényszóra történik.

A vezényszó végrehajtást elrendelő részére az élszakasz helybenjár, a többi szakaszok kilépnek balra az élszakasz vonalába. A szakaszparancsnokok „Helybenjárás!" vezényszavára a szakaszok helybenjárnak, arcvonalban és mélységben kiigazodnak a századparancsnok „Század! Állj!" vagy „Egyenest!" vezényszaváig. A szakaszparancsnokok szakaszaik jobb szárnyára állnak.

159. A század alakzatváltoztatása kétsoros vonalból kettes oszlopba a század „jobbra át" fordulatával, ket-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /90

tes oszlopból pedig kétsoros vonalba „balra át" fordulattal történik.

Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menetközben

160. A tiszteletadás teljesítésére alakzatban állóhelyben, amikor az elöljáró 40—50 lépésre közeledett, a századparancsnok „Század! Vigyázz! Jobbra (balra, középre) nézz!"-t vezényel.
Erre a vezényszóra a század vegye fel a „vigyázz-állást" és vesse a fejét a meghatározott irányba. Az alakzatban álló századparancsnok helyettes és szakaszparancsnok ezen kívül tisztelegjen.
Miután a századparancsnok kiadta a vezényszót, tiszteleg, „vigyázzmenetben" az elöljáróhoz megy, attól 2—3 lépésre megáll és jelent, pl. „Őrnagy Elvtárs! Simon százados, az 1. század parancsnoka jelentem, a század foglalkozása..."
A századparancsnok, miután jelentett, a sapkától ne vegye le a kezét, bal (jobb) lábbal egy lépést lépjen oldalt, ezzel egyidejűleg forduljon jobbra (balra) és engedje az elöljárót előre, kövesse őt 1—2 lépésre hátra, az alakzat külső oldalán.
Az elöljáró elhaladása után, vagy „pihenj" vezényszóra a századparancsnok vezényeljen „Pihenj!"-t és szüntesse be a tiszteletadást.

161. A tiszteletadás teljesítése alakzatban, menet közben a raj és a szakasz számára meghatározottak szerint történik. Ebben az esetben a századparancsnok helyettesek és a szakaszparancsnokok tisztelegjenek.
Amennyiben a századoszlopot az elöljáró előzi meg, akkor tiszteletadás teljesítésére vezényszót nem kell

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /91

adni; tiszteletadást csak a szakasz- és attól magasabb alegységparancsnokok teljesítenek.

A zászlóalj alakzatai

Alapalakzat

162. A zászlóalj alapalakzata lehet szakasz oszlopvonal, vagy kétsoros vonal.

A zászlóalj sorakozása a zászlóaljparancsnok parancsára, vagy a „Zászlóalj! Szakasz (század) oszlopvonalba, sorakozó!", vagy „Zászlóalj! Kétsoros vonalba sorakozó!" vezényszóra történik.

163. A zászlóalj szakasz oszlopvonalba a 47. ábra szerint sorakozik. A századok egyvonalba állnak, szakaszonként oszlopvonalba, a szakaszok hármas (négyes) oszlopvonalban; a szakaszok és a századok között levő térköz két lépés.

A zászlóalj század oszlopvonalban a 48. ábra szerint sorakozik. A századok egymás mellett egyvonalban, hármas (négyes) oszlopvonalban állnak; a szakaszok közötti távköz négy lépés, a századok között a térköz két lépés.

A zászlóalj szakasz, vagy század oszlopvonalban történő sorakozójánál a zászlóalj közvetlen és hadtápalegységei szakasz vagy a század oszlopvonalban, két lépés térközre a zászlóalj balszárnyán, az oszlopok éleivel a századok vonalában sorakoznak.

A zászlóalj kétsoros vonalban a 49. ábra szerint sorakozzék.

164. A zászlóaljparancsnok helyettesei és a zászlóalj többi tisztje (nem a századokba beosztottak) alapalak-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /92

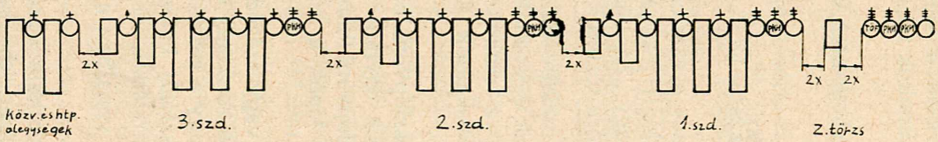

47. ábra

zatban, egysoros vonalban a zászlóaljparancsnoktól balra sorakoznak.

Menetalakzat

165. A zászlóalj menetalakzata a századok menetalakzataiból áll. Az alegységek hármas (négyes) oszlopvonalban állnak egymás mögött 5 lépés távközre (a távközök az elöl menetelő alegység oszlopvégétől, a

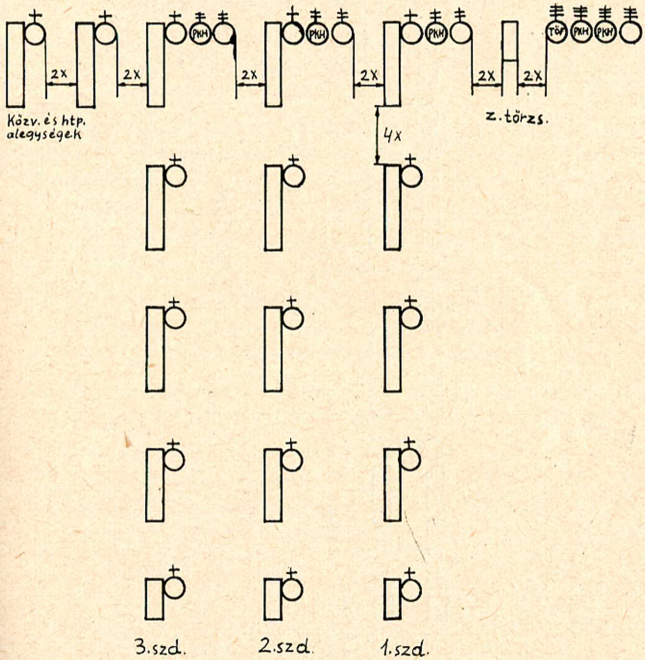

48. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /94

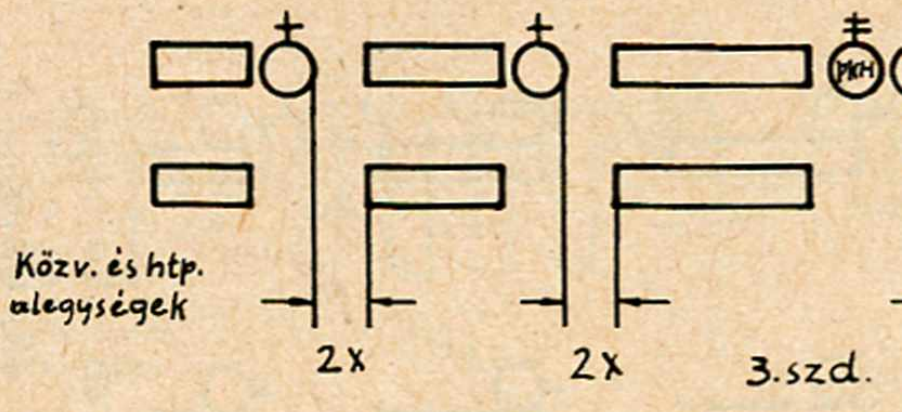
Közv. és htp.
alegységek
2x
2x
3.szd.

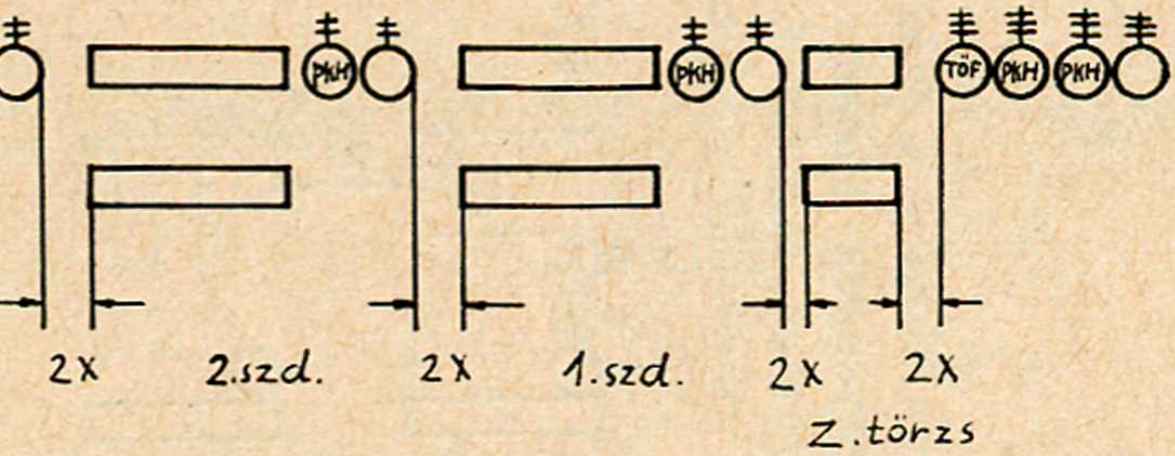

49. ábra

következő alegység századparancsnokának vonaláig értendők).

166. A zászlóalj alakzatváltoztatása a szakasz vagy század oszlopvonalból menetoszlopba a következő vezényszóra történik, pl.: „Zászlóalj! Irány az úton (vagy valamely más irányba) a sorakozás sorrendjében! (vagy meg kell adni más menetrendet) Szíjra! Első század! Indulj!"

A vezényszóra a századparancsnokok kilépnek 8 lépésre századaik elé, a századparancsnok mögé 2 lépésre helyetteseik; a szakaszparancsnokok két lépésre állnak szakaszaik elé.

A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a századok, a parancsnokainak vezényszavára (157. pont) a zászlóaljparancsnok által meghatározott sorrendben és folyamatosan alakítják meg a menetoszlopot. A zászlóaljparancsnok az élen menetelő alegységparancsnok előtt menetel 10 lépésre, két lépésre a zászlóaljparancsnok mögött egysorban menetelnek a helyettesei, azok mögött 2 lépésre a zászlóalj többi, nem a századokhoz beosztott tisztjei.

167. A zászlóalj alakzatváltoztatása menetalakzatból alapalakzatba zászlóaljparancsnok parancsára vagy annak vezényszavára történik.

A zászlóaljparancsnok jelölje meg parancsában a zászlóalj sorakozásának helyét és arcvonalát, valamint azt, hogy melyik századra, milyen alakzatban kell sorakozni.

Alakzatváltoztatáskor „Zászlóalj! Balra! Szakasz (század) oszlopvonalba! Lépés! Indulj!" (menetközben „Indulj!") vezényszóra az alegységek a 47. vagy a 48. ábrák szerint sorakoznak.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /96

Tiszteletadás alakzatban, állóhelyben és menet közben

168. Tiszteletadás teljesítése alakzatban, állóhelyben és menet közben a század részére meghatározottak szerint történik (152., 161. pont).

Tiszteletadás teljesítésére menet közben a zászlóaljparancsnok vezényszavát a századparancsnokoknak egymás után meg kell ismételniük (az élen levő századparancsnokon kívül) akkor, amikor az elöljáró az előző század közepének vonalába jutott.

Az ezred alakzatai

169. Az ezred alapalakzata az oszlopvonalba felsorakozott zászlóaljakból áll (a zászlóaljak század, vagy szakasz oszlopban).

Az ezredközvetlen alegységek a zászlóaljaktól balra sorakoznak. A zászlóaljak között levő térköz 3 lépés, az ezred többi alegységei között 2 lépés. (50. ábra). Az ezred szolgálati ágak vezetői és más beosztású tisztek, akik az 50., 51. ábrán nincsenek feltüntetve, az ezredtörzsben sorakoznak.

170. Az ezredparancsnok az ezred sorakoztatására személyesen vagy helyettese útján ad parancsot. Parancsában határozza meg a sorakozás célját, helyét, idejét és rendjét, az öltözetet és felszerelést; valamint azt, hogy az alegységek milyen fegyverzettel, harci és egyéb technikával sorakozzanak.

171. Az ezred alakzatváltoztatása alapalakzatból menetalakzatban az ezredparancsnok parancsára vagy vezényszavára történik. Pl. „Ezred! Menet az úton (vagy más menetirányt ad meg), a sorakozás sorrendjében! (vagy az alegységek részére más menet-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /97

rendet határoz meg) Szíjra!" „Első zászlóalj! Indulj!" A vezényszóra a zászlóaljparancsnokok kilépnek az alakzatból 10 lépésre zászlóaljuk élalegységparancsnoka elé, a zászlóaljparancsnok helyettesek és a zászlóalj többi, nem a századhoz beosztott tisztjei a zászlóaljparancsnok mögé állnak 2 lépésre egysorba, a század- és szakaszparancsnokok az alakzatból kilépve a 166. pont szerint állnak.

A zászlóaljparancsnokok egymást követőleg adják ki az alakzatváltoztatásra vonatkozó vezényszót (166. pont).

Az ezred menete az 51. ábra szerinti sorrendben, vagy az ezredparancsnok által meghatározott más sorrendben történik.

172. Az ezred alakzatváltoztatása menetoszlopból alapalakzatba az ezredparancsnok parancsára, vagy vezényszavára történik.

A parancsban meg kell határozni az ezred sorakozásának helyét és arcvonalát, valamint azt, hogy melyik zászlóaljra kell sorakoznia és milyen alakzatban. Az alakzatváltoztatásnál „Ezred! Balra vonalba, zászlóaljak század (szakasz) oszlopvonalba! Lépés! Indulj!" (menetközben: „Indulj!") vezényszóra az alegységek az 50. ábra szerint sorakoznak.

173. Tiszteletadás teljesítése alakzatban, állóhelyben és menet közben az ezredparancsnok az „Ezred! Vigyázz! Jobbra (balra, középre) nézz!" vezényszavára történik.

Alakzatban, állóhelyben az ezredparancsnok, miután vezényelt, vigyázzmenetben az elöljáróhoz megy és jelent.

Mozgásközben menetalakzatban történő tiszteletadás esetén az ezredparancsnok vezényszavát a zászlóalj-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /98

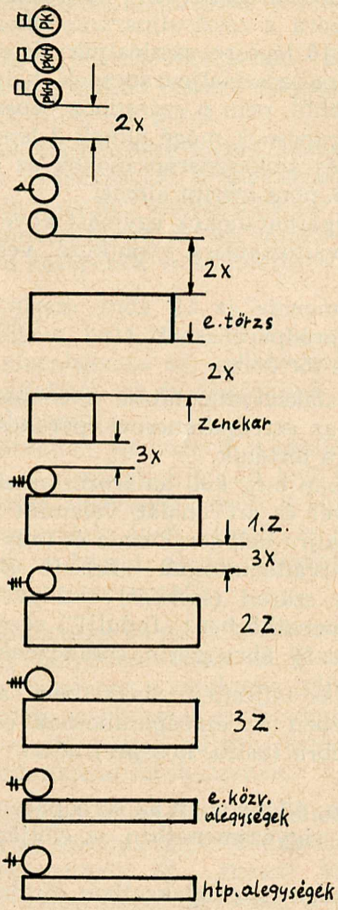

50. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /99

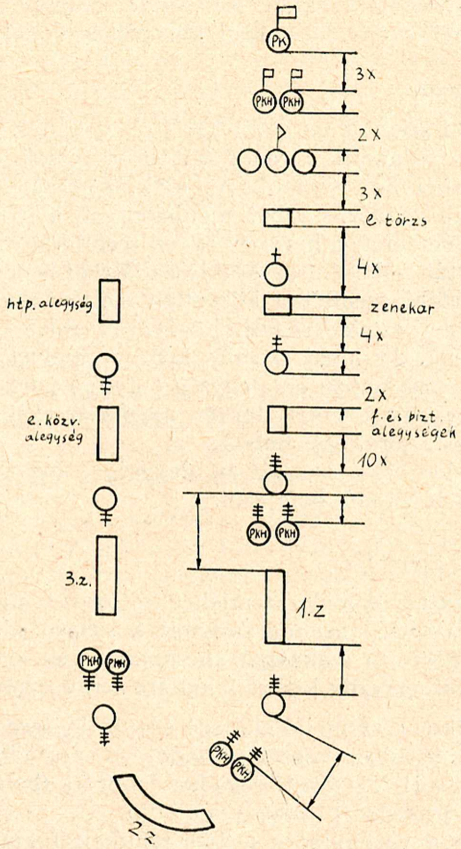

51. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /100

parancsnokok akkor ismételjék, amikor az elöljáró az elöl menetelő század közepének vonalába jutott.

Alaki szemle

174. Alaki szemlét az alaki kiképzés fokának megállapítása, valamint a rendőrök ismereteinek ellenőrzése céljából kell tartani. Az alaki szemlén ellenőrizni kell a rendőrök külső megjelenését, a felszerelést, a fegyverzetet, a harci és egyéb technikai eszközök állapotát, valamint az Alaki Szabályzat ismeretét.
Az alaki szemlét a közvetlen elöljárók vagy a felügyeleti szemle végrehajtásával megbízott személyek tartják. Az alaki szemlét tartó személyek a szemlét megelőző napon az alegység (egység) parancsnokával ismertetik a szemle tervét, meghatározzák az öltözetet és a sorakozás helyét.
Minden alaki szemlét az alegységek (egységek) díszmenetével kell befejezni.

A század szemléje

175. A század az alaki szemléhez kétsoros vonalban sorakozzék. A századparancsnok a század közepe előtt 7 lépésre, a szakaszparancsnok és századparancsnok helyettes pedig jobbra 2 lépésre sorakozzanak fel.

176. Amikor a szemlélő elöljáró 40—50 lépésre közelítette meg a felsorakozott századot, a századparancsnok „Század! Vigyázz! Fogadás jobbról! (balról, középről) Tisztelegj!" vezényszót adja.
Erre a vezényszóra a 160. pontban foglaltakat kell végrehajtani.

A századparancsnok a vezényszó után tisztelegjen és „vigyázzmenetben" menjen a szemlélő elöljáró elé,

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /101

2—3 lépésre attól álljon meg és jelentsen. Pl. „Vezérőrnagy elvtárs! Nagy százados... ezred... század parancsnoka jelentem, az alaki szemlére a század felsorakozott!" A jelentés befejezésével a századparancsnok lépjen bal (jobb) lábával egy lépést oldalt, egyidejűleg forduljon jobbra (balra) az elöljárót előreengedve, tisztelegve kövesse 1—2 lépésre az alakzat külső oldalán.

177. Az elöljáró, miután elhaladt a század arcvonala előtt és a századparancsnok parancsot kapott az elöljárótól, („Lábhoz!") „Pihenj!"-t vezényel, befejezi a tiszteletadást és végrehajtja a parancsot.

178. A század alaki szemléje a rendőrök külső megjelenésének és felszerelésének, valamint a fegyverzet állapotának ellenőrzésével kezdődik. Ezután ellenőrzik az alaki kiképzés fokát, majd a raj, szakasz és század alaki összekövácsoltságát.

179. A század szakaszonkénti díszmenetben elvonul a szemlélő elöljáró előtt, 1 (2) irányjelző távközre. A szakaszok hármas (négyes) oszlopban vonulnak el, a fegyvereket „szíjra" vagy a szemlélő elöljáró által meghatározott módon kell tartani. Géppisztolyokat „mellre" helyzetben kell fogni, bal kézzel az alsó és felső ágynál, jobb kézzel átmarkolva a tusa nyakát.

180. A díszmenet megkezdése előtt a századparancsnok elöljárói — akik a szemlén részt vesznek — egy-két lépésre hátra és jobbra állnak a szemlélő elöljárótól. A század, miután megalakította a szakaszokkal az oszlopvonalat, az irányjelző rendőrök a század jobbszárnyán sorakoznak egyes oszlopba, a századparancsnok az élszakasszal szemben attól 7 lépésre áll fel és vezényel: „Század! Vigyázz! Díszmenet! Sza-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /102

kaszonként egy (két) irányjelző távközre! Első szakasz egyenest! Többiek jobbra át!" „Szíjra! Igazodás Jobbra! Lépés! Indulj!", A századparancsnok ezután „hátra arc"-ot hajt végre és bal lábbal kezdi meg a menetet a századdal egyszerre.

A „díszmenet" vezényszóra 2 lépésre a századparancsnok mögé kilép az alakzatból a századparancsnok helyettes, a szakaszparancsnokok 2 lépésre szakaszaik elé, az irányjelzők egyes oszlopban futásban felsorakoznak egymástól 10—15 méter (15—20 lépés) távközre és „balra át"-ot hajtanak végre.

A vezényszó végrehajtást elrendelő részére a század egyszerre megkezdi a menetét „vigyázzmenetben", az első szakasz mozogjon egyenes irányba, a többi szakasz, amikor ahhoz a helyhez ért, ahol az első szakasz állt, „balra át"-ot hajt végre, ott a szakaszok helybenjárnak és kiigazodnak. Mikor az élen menetelő szakasz a vezényszóban megadott távközre ért, a soron következő szakaszparancsnok az „Egyenest!" vezényszót adja.

Ha a század meneténél a karabélyok „szuronyt szegezz" helyzetben vannak, a szuronyokat a jobb váll előtt a nyak magasságában úgy kell tartani, hogy a második és a következő sorban levők szuronyai az elölmenetelők jobb oldalánál legyenek. A karabélyokat a századparancsnok vezényszavára (jelére) a szemlélő elöljárótól három-négy irányjelző távolságra kell „szuronyt szegezz" helyzetbe venni.

A századparancsnok „Lépés! „Indulj!" vezényszavára a géppisztollyal felszerelt irányjelzők a géppisztolyokat „mellre", karabéllyal felszereltek pedig a karabélyokat „Fogadás középről! Tiszteleg!" helyzetbe veszik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /103

A szakaszok jobbszárnyán menetelő rendőrök az irányjelzők által jelzett irányba, azoktól egy lépés távolságra menetelnek.

181. A századparancsnok, helyettesei és a szakaszparancsnokok mielőtt egy irányjelző távolságra érnek, tiszteleg jenek és ezzel egyidőben vetik fejüket az elöljáró felé.

A századparancsnok, miután az elöljáró 4 lépéssel túlhaladta, kilép oldalra, elöljárói mellé jobbra áll fel és mindaddig ott marad, míg a század el nem haladt az elöljáró előtt.

Amikor a szakaszparancsnok tiszteleg, a szakasz (személyi állománya) egyidőben vesse a fejét az elöljáró irányába. Miután a szakasz egy irányjelző távolságra túlhaladt az elöljáró előtt, a szakaszparancsnok befejezi a tiszteletadást és ugyanakkor a szakasz visszaveti fejét az eredeti irányba.

Amennyiben a század a díszmenetet „szuronyt szegezz"-re hajtotta végre, akkor a szakaszparancsnokok vezényszavára (jelére) a karabélyokat „vállra" helyzetbe kell venni.

182. Amikor a század elhaladt a szemlélő elöljáró előtt, az irányjelzők a rangidős jelzésére a fegyverüket „szíjra" veszik, „jobbra át"-ot hajtanak végre, egyes oszlopban, futásban felzárkóznak a századhoz és beállnak alegységük alakzatába.

A zászlóalj szemléje

183. A zászlóalj az alaki szemléhez kétsoros vonalba, vagy szakasz oszlopvonalba sorakozik. A zászlóaljparancsnok a zászlóalj arcvonalának közepe előtt 10 lépésre zászlóaljparancsnok helyettesei és a zászló-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /104

alj többi, nem a századhoz beosztott tisztjei 2 lépésre jobbra állnak fel. Ha a zászlóalj zenével sorakozik fel, akkor a zenekar sorakozzék a jobbszárny századparancsnokától jobbra két lépésre.

184. Az elöljáró fogadása a 176., 177. pontokban meghatározottak szerint történik. A tiszteletadás végrehajtása után a zászlóaljparancsnok „Pihenj!" vezényszavára a századparancsnokok az alakzatból lépjenek ki századaik közepe elé 5 lépésre.
A zászlóalj ellenőrzése a század részére meghatározottak szerint történik.

185. A zászlóalj a szemlélő elöljáró előtt századonként, vagy szakaszonként egy (két) irányjelző távolságra vonul el; a szakaszok hármas (négyes) oszlopban meneteljenek.

186. A zászlóaljparancsnok a díszmenethez a zászlóaljat a meghatározottak szerint sorakoztassa fel úgy, hogy az irányjelzők álljanak a zászlóalj jobbszárnyán egyes oszlopban.

A zászlóaljparancsnok 15 lépésre az élszázad elé áll és vezényel: „Zászlóalj! Vigyázz! Díszmenet! Századonként (szakaszonként) egy (két) irányjelző távköz! Első század! (szakasz) egyenest, a többiek jobbra át! Szíjra! Igazodás jobbra! Lépés! Indulj!"
A „díszmenet" vezényszóra a parancsnokok a legrövidebb úton kilépnek az alakzatból és sorakoznak; a zászlóaljparancsnok helyettese és a zászlóalj többi, nem a századokhoz beosztott tisztjei egysorban a zászlóaljparancsnok mögött 2 lépésre, a századparancsnokok századaik elé 7 lépésre, mögöttük két lépésre helyetteseik, a szakaszparancsnokok szakaszaik elé 2 lépésre. Az irányjelzők kilépnek az alakzatból

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /105

és a 180. pontban meghatározottak szerint sorakoznak.

Ha a zászlóaljnak zenekara van, akkor a zenekar a vezényszóra álljon fel arccal a zászlóalj díszmenetének irányába, a szemlélő elöljáróval szemben. A díszmenetet a század részére előírtak szerint kell végrehajtani.

187. Amikor a zászlóalj utolsó alegysége is elhalad a szemlélő elöljáró előtt, a zenekar beszünteti a zenét, „jobbra át"-ot hajtanak végre és elfoglalják az elvonuláshoz szükséges megindulási helyet, ezután a rangidős (karmester) vezényszavára megkezdik a menetet, menet közben a zenekar indulót játszik.

Az ezred szemléje

188. Az alaki szemlére az ezred csapatzászlóval, vonalban sorakozik (50. ábra). Az ezredparancsnok az ezred arcvonalának közepe előtt 20—30 lépésre álljon fel. Az elöljáró fogadása és a tiszteletadás a 176., 177. és 178. pontokban meghatározottak szerint történik. A jelentésben az egység teljes megnevezését, az adományozott kitüntető elnevezéseket és érdemrendeket fel kell sorolni. A tiszteletadás után az ezredparancsnok „Pihenj!" vezényszavára a zászlóaljparancsnokok kilépnek az alakzatból zászlóaljaik közepe elé 10 lépésre.

189. A szemlélő elöljáró előtt az ezred zászlóaljanként, vagy századonként vonul el.

Az ezred elvonulásának sorrendje: elöl menetel az ezredparancsnok; három lépésre mögötte egy vagy két sorban az ezredparancsnok helyettesei, majd mögöttük két lépésre a zászlóvivő zászlókísérőkkel, mögöttük három lépésre az ezred többi, nem a zász-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /106

lóaljhoz beosztott tisztjei hármas (négyes) oszlopban, azután az ezred alegységei a meghatározott távközökre.

190. A díszmenetre az ezredparancsnok a következő vezényszót adja: Ezred! Vigyázz! Díszmenet! Századonként (zászlóaljanként) ennyi és ennyi... irányjelző távközre. Első század (zászlóalj) Egyenest! a többiek jobbra át! Szíjra! Igazodás jobbra! Lépés! Indulj!"

A „díszmenet" vezényszóra az ezredparancsnok helyettesei kilépnek az alakzatból, és két lépésre a zászló elé állnak, a zászlóalj, század, szakaszparancsnokok, zenekar (dobosok) és az irányjelzők kilépnek az alakzatból és felsorakoznak 180. és 186. pontok szerint.

Az „indulj" vezényszóra a zenekar indulót játszik, az élszázad (zászlóalj) megkezdi a menetét. A többi alegységek „jobbra át"-ot hajtanak végre, addig a helyig menetelnek, ahol az élszázad állt, ott „balra át"-ot hajtanak végre (bekanyarodnak), parancsnokaik „helybenjárás!" vezényszavára kiigazodnak, felveszik a meghatározott távközt és az „Egyenest!" vezényszóra követik az előttük menetelő alegységet. A díszmenetet a zászlóalj részére meghatározottak szerint kell végrehajtani. A zászlóvivő és a zászlókísérők a díszmenet alatt fejüket nem vetik az elöljáró felé.

191. Amikor az utolsó alegység elhalad az elöljáró előtt, a zenekar beszünteti a játékot, „jobbra át"-ot hajt végre, elfoglalja megindulási helyét a díszmenethez. Ezután a karmester vezényszavára megkezdik menetüket és a zenekar menetközben indulót játszik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /107

192. A rendőri szervek tanintézeteinek, illetve karhatalmi alakulatainak ünnepségeit, a díszszemléket (eskü, tanfolyamnyitó-, záró) ha a magasabb rendőri szerv vezetője úgy rendelkezik, alaki formaságok betartásával kell végrehajtani.

193. Az ünnepségre az egységek alapalakzatban úgy sorakoznak fel, szemben a díszemelvény (tribün) előtt, hogy a szemlélő elöljáró, a vendégek és az egység arcvonala között megfelelő távolság legyen az elvonuláshoz, és a díszemelvény (tribün) felsorakozott egység arcvonalának közepére essen.

194. Az öltözetet és fegyverzetet a magasabb rendőri szerv vezetője határozza meg.

195. Az egységeket a létszámtól függően szakaszba, századba (több szakaszba, századba) kell szervezni. Parancsnokaik egységük arcvonalának jobb oldalán, könyöktávolságra álljanak. Az egységek közötti térköz egy méternél több ne legyen. A jelentést tevő (vezénylő) parancsnok a felsorakozott egység arcvonalának közepén, és attól 3—10 méterre (a helytől függően) előre álljon, arccal a díszemelvény (tribün) irányába, kardja „vállra" helyzetben legyen.

A zenekar oszlopvonalban, az egység arcvonalához igazodva, jobb oldalon, attól egy méteres térközre álljon fel. Parancsnok (karnagy) a zenekar jobb oldalán álljon.

Ha az alakulatnak csapatzászlója van, a zászlótartó a karddal ellátott két zászlókísérő között a zenekartól balra, az egység jobb oldalán (az egység és a zenekar között), egy méterre az egység arcvonalában

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /108

álljon. A zászlókísérők kardja „vállra" helyzetben, a zászló rúddal a zászlóvivő lábánál egyenesen álljon.

196. Az érkező elöljárót kürtjel jelezze, a zenekar vezetője lépjen előre és forduljon arccal a zenekar felé, készüljön a zene beintésére.

A vezénylő parancsnok forduljon szembe az egységgel és vezényeljen: „Zászlóalj (egység), vigyázz!" „Fogadás jobbról (balról), tisztelegj!" A zenekar játssza a fogadási indulót, a parancsnok „vigyázzmenet"-ben kardját áll előtti helyzetben tartva induljon az elöljáró felé. Az elöljáró előtt 3—4 lépéssel álljon meg, kardját engedje le a szabályzat 73. pontja szerint, ekkor a zene hallgasson el, a parancsnok tegyen jelentést a következőképpen: pl.

„Miniszter (Vezérőrnagy) Elvtárs, Kovács István rendőr őrnagy jelentem, az iskola végzős hallgatói a záróünnepségre (vagy díszszemlére stb.) felsorakoztak!"

Ezt követően lépjen egy lépést jobbra (balra) úgy, hogy az elöljáró az egység arcvonala és ő közé kerüljön, és forduljon az arcvonal felé. A zenekar folytassa a fogadási indulót.

Az elöljáró ellép az arcvonal előtt, annak közepéig. A parancsnok két lépéssel balra (vagy jobbra), kissé hátrább, „vigyázzmenetben" követi. Az elöljáró az arcvonal közepénél megáll, majd „Jónapot elvtársak!" köszöntésssel üdvözli az egységet.

Az egység hangos, tagolt „Erőt, egészséget Miniszter (Vezérőrnagy) Elvtárs!"-sal viszonozza az üdvözlést. A zenekar folytatja az indulót, miközben az elöljáró ellép a parancsnok kíséretében az egység arcvonalának végéig, majd a részére fenntartott (díszemel-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /109

vény stb.) helyre megy. Amikor odaér, a zenekar elhallgat.

197. A parancsnok, miután a fentebb meghatározott módon az elöljárót a helyéig kísérte, álljon meg, kardját vegye áll előtti helyzetbe, majd „vállra". Forduljon meg és „vigyázzmenet"-ben térjen vissza eredeti helyére, arccal az egység felé. Vezényeljen „lábhoz"-t, mire a beosztott parancsnokok rejtsék hüvelybe a kardot, az egység tagjai pedig fordítsák fejüket az eredeti helyzetbe. Majd vezényeljen „pihenj"-t és forduljon meg.
Beszédek következnek.

198. Ha az elöljáró — vagy az azzal megbízott személy — parancsot ismertet, a parancs számának, keltének, illetve az azt kiadó nevének, beosztásának felolvasását az egység „vigyázzállás"-ban hallgassa.
Ha fontosabb parancs kerül ismertetésre, az egység a felolvasás alatt végig álljon „vigyázz"-ban.

199. A beszédek, parancsolvasások stb. befejezése után (ha az a programban szerepel) az egység díszmenetben vonul el az elöljáró előtt.

A parancsnok vezényeljen: „Vigyázz! Fogadás középről! Tisztelegj!", majd „vigyázzmenet"-ben kardját áll előtt tartva menjen a díszemelvény (tribün) elé, ott álljon meg, kardját engedje le és az elöljárótól kérjen engedélyt a díszmenet megalakulásához. Az engedélyezés után a kardját vegye áll elé, majd „vállra" helyzetbe, forduljon meg és „vigyázzmenet"-ben menjen eredeti helyére, arccal az egység felé álljon meg. Vezényeljen „lábhoz"-t, mire a beosztott parancsnokok kardjaikat rejtsék hüvelybe, az egy-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /110

ség beosztottai fejüket fordítsák eredeti helyzetbe. Ezután „pihenj"-t vezényeljen.

200. Ezt követően a parancsnok vezényeljen „vigyázz"-t, majd „vállra", a beosztott parancsnokok és zászlókísérők kardjukat „vállhoz" helyzetbe hozzák. A zászlóvivő a zászlót emelje bal vállára úgy, hogy annak rúdja kinyújtott bal kezénél fogva testéhez képest 45 fokban legyen.

A következő vezényszó: „Díszmenethez, megalakulni!" mire a beosztott parancsnokok „vigyázzmenet"-ben egységeik elé lépnek, attól két méterre megállnak (egyvonalban), ugyanis az arcvonaltól két méterre előre lép a zászlóvivő és a két kísérő is.

Ezután a parancsnok az élszázad (szakasz) elé áll és vezényel: „Zászlóalj (század), irány utánam, első század (szakasz), lépés, indulj!" E vezényszó végrehajtást elrendelő részének elhangzására bal lábbal egy helyben lépést tesz, majd a menet irányába fordul és teljes lépéssel megindul.

Erre az első század (szakasz) helyben járva megindul, megvárja, míg a parancsnok mögé 4 lépéssel felzárkózik a zászlóvivő és a zászló kísérők, majd a parancsnok „Teljes lépés!" vezényszavára kilép és felzárkózik a zászló mögé 4 lépésre. A többi század (szakasz) parancsnoka sorrendben elindítja egységét, és 4 lépésre felzárkózik az előtte menetelőkhöz.

A zenekar az első század (szakasz) megindulásától játsszon menetindulót addig, míg az egységek el nem érik a megalakulás helyét.

201. A díszmenet sorrendje a következő:

Elöl az egységparancsnok, mögötte 3—4 lépésre a zászló, mögötte 3—4 lépésre az élszázad (szakasz) parancsnoka, akit egysége két méter távközre követ.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /111

Az élszázad (szakasz) mögött 3—4 lépésre a következő század (szakasz) parancsnoka, akit egysége két méter távközre követ. Így tovább a többi egység. A zenekar eredeti helyén marad, az egység megindulásától kezdve menetindulót játszik.

202. Amint a parancsnok 20 lépésre megközelíti az elöljárót (díszemelvényt), vezényeljen „Vigyázz!" jobbra (balra) nézz!" A vezényszó végének elhangzásával egyidejűleg emelje a kardját álla elé és a menetet „vigyázzban" folytassa. A vezénylés kivételével ugyanezt teszi a zászlóvivő és kíséröi, az élszázad (szakasz) parancsnoka és állománya is.

10 lépés után a parancsnok és az élszázad parancsnoka engedje a kardját a szabályzat 79. pontja szerint, egyidejűleg vessék fejüket az elöljáró felé. (A zászlóvivő és a zászlókísérők csak vigyázzmenetben mennek, fővetést nem teljesítenek, kardjuk „vállra" helyzetben marad.)

A következő századok a fentieknek megfelelően a századparancsnok parancsára hajtják végre a „vigyázzmenet"-et, a fővetést. Mikor az egyes századok (szakaszok) vége is elhaladt az elöljáró előtt, a parancsnok vezényeljen „pihenj"-t.

203. Az utolsó egység elvonulása után a zenekar is besorol a menetbe és elvonul az elöljáró előtt. Vezetője sapkájához emelt kézzel teljesít tiszteletadást.

Temetés rendje

204. A rendőrök temetésekor a végtisztesség megadására kirendelt egységek díszkíséretet alkotnak. Díszkíséretet kell kirendelni a tényleges szolgálatot teljesített és nyugállományú rendőrök temetésére.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /112

Módosítva a 28/1980. h. miniszteri parancs alapján.

205. Díszkíséretül a következő egységeket kell kirendelni:

a) Rendőrök, tisztesek és tiszthelyettesek temetésére egy rajt vagy szakaszt.

b) Tisztek temetésére szakaszt vagy századot.

c) Magasabb rendőri szervek vezetői, tábornokok temetésére külön utasítás szerint.

206. A temetésre díszkíséreten kívül ki kell rendelni:

— zenekart,
— koporsóhoz díszőröket (géppisztollyal, karabélylyal, karddal),
— rendjelvivőket,
— koszorúvivőket,
— koporsóvivőket (ha az elhunyt érdemeire való tekintettel illetékes magasabb vezetők ezt elrendelik),
— az elhunyt koporsóban való szállításához gépkocsit vagy lövegtalpat (ha erre külön utasítás van),
— a rendjelek és érdemérmek vitelére párnánként egy-egy főt, mégpedig: tábornokok és tisztek temetésén főtiszteket, tiszteket; tiszthelyettesek, tisztesek, rendőr rendfokozatúak temetésén tiszthelyetteseket, tiszteseket, rendőr rendfokozatúakat.

A Magyar Népköztársaság minden egyes érdemrendjét külön párnára kell tenni, érdemérmekből többet is lehet egy párnán elhelyezni. Az esetleges külföldi érdemrendet és érdemérmeket egy külön párnán kell vinni.

A koporsó fedelére az elhunyt sapkáját kell rögzíteni: tiszt temetésén kardot és hüvelyt is úgy, hogy a penge a hüvelyt hegyesszögben keresztezze.

207. Ha a rendőr állandó szolgálati helyén halt meg, a díszkíséretet és a szabályzat 206. pontjában felsorol-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /113

takat a szolgálati helyének vezetője rendelje ki. Az elhunyt temetésének idejét és helyét a magasabb rendőri szerv vezetőjének jelenteni kell.

208. Abban az esetben, ha a rendőr állandó szolgálati helyétől távol halt meg, temetésének helyéről (az elhunyt közvetlen hozzátartozójának meghallgatásával), a díszkíséret vezényléséről a magasabb rendőri szerv parancsnoka (vezetője) intézkedjen.

209. Az elhunyt koporsójához kirendelt díszőrség felállításának időpontját a temetést szervező rendőri vezető határozza meg.

A koporsóhoz, ravatalhoz díszőrségbe kettős őrt kell állítani. Az őrök „vigyázzban" álljanak, géppisztolyuk „mellhez" helyzetben legyen (karabélyuk, vagy kardjuk „vállra" helyzetben). Az egyik őrpár az elhunyt fejénél a koporsó két oldalán, a másik őrpár (csak főtisztek vagy magasabb rendőri szervek vezetőinek temetésekor) pedig az elhunyt lábánál, a koporsó két oldalán, két lépésre egymástól, szemben álljon fel. Az őröket 30 percenként váltani kell. Menetben és a koporsó sírba bocsátásánál nincs őrségváltás.

Az elhunyt végtisztességének megadására az egységek, szervek és társadalmi szervezetek képviselőiből díszőröket lehet kiállítani. Ezek az őrök fegyver és sapka nélkül (egyenruhások sapkában) a díszőrség őrei között, velük egy sorban álljanak a koporsó egy-egy oldalán (2—4 fő) és 3—5 percenként váltsák egymást.

210. Amikor a díszkíséret a ravatalozás helyére érkezik, arccal a ravatalozó helyiség kijárata felé, vagy a helyiség előtti térség más alkalmas helyén vonalban

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /114

sorakozzon fel. A zenekar a díszkísérettől jobbra, 4 lépésre az arcvonalhoz igazodva álljon fel.

211. A díszkíséret és díszőrség a temetés alatt parancs nélkül tiszteletadást ne teljesítsen.

212. A ravatalnál és sírnál elhangzó búcsúbeszédek alatt a zenekar ne játsszon.

213. Amikor a koporsóvivők a koporsót az épületből a gépkocsihoz (lövegtalphoz) kiviszik, a díszkíséret parancsnoka adja a „Vigyázz! Fogadás jobbról (balról), „tisztelegj!" vezényszót. A zenekar játsszon gyászindulót. Ha a koporsót szállító jármű elindult, a díszőrség a tiszteletadást fejezze be és soroljon be a gyászmenetbe, az előírt helyére.

A sírhelyhez induló temetési menet rendje:

— egymástól 3—5 lépés távolságra a koszorúvivők,
— utánuk ugyanilyen távolságra az elhunyt rendjeleinek, érdemérmeinek vivői, a kitüntetések rendszeresített sorrendjében,
— a gépkocsi (lövegtalp) a koporsóval, díszőrséggel,
— az elhunyt hozzátartozói,
— az elhunytat kísérő személyek (küldöttségek),
— a díszőrség (azok, akik nem a koporsót vivő gépkocsi, lövegtalp) mellett haladnak,
— a zenekar,
— a díszkíséret,
— végül a megjelent gyászoló közönség.

Ha a menet gyalog megy, a zenekar kis megszakításokkal játsszon gyászindulót.

A zárt renden kívül levő rendőrök a koporsó kivitelekor álljanak „vigyázzba" és kezüket emeljék sapkájukhoz. A díszőrség őrei a koporsó két oldalán meneteljenek. Az őrök a géppisztolyt „mellhez" a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /115

karabélyt, illetve a kardot „vállra" helyzetben tartsák.

214. A temetés helyére való érkezéskor a zenekar hagyja abba a zenét. A díszkíséret és a zenekar, a helytől függően álljon fel arccal a sír felé. A koszorút, a rendjeleket, érdemérmeket vivő rendőrök, valamint a díszőrök foglalják el helyüket a sírnál.

A koporsóvivők vegyék le a gépkocsiról (lövegtalpról) a koporsót, vigyék a sírhoz, helyezzék a sír fölé, illetve adják át a temetkezési vállalat dolgozóinak.

215. Gyászbeszédek következnek. A gyászbeszédek elhangzása után a koporsó sírba bocsátása közben a díszkíséret teljesítsen tiszteletadást, oly módon, mint a koporsó kivitelekor. A zenekar játsszon gyászindulót. A díszkíséretből kijelölt alegység (karabéllyal) vaktölténnyel adjon háromszoros dísztüzet.
Egyes esetekben külön utasításra tüzérségi dísztüzet is lehet adni.

A koporsó sírba helyezése után a díszkíséret teljesítsen tiszteletadást, a zenekar játssza a magyar himnuszt. A himnusz befejezése után a díszkíséret viszszakozzon és álljon „pihenj"-ben. A behantoláskor és a koszorúk elhelyezésekor a zenekar játsszon gyászindulókat. A temető elhagyása előtt a gyászjelvényeket le kell szedni, a díszőröket be kell vonni. Ezután a díszkíséret — ahol erre lehetőség van — díszmenetben vonuljon el az elhunyt sírja előtt.

A díszmenet alatt a zenekar játsszon menetindulót. A temetés befejezése után a díszkíséret parancsnoka kérje a további parancsot a jelenlevő legmagasabb beosztású elöljárótól, majd annak engedélyével vonuljon be egységével a körletbe.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /116

216. Hamvasztásos temetésnél az elhunyt, hamvasztás előtt vagy hamvainak elhelyezésekor részesül dísztemetésben. Hamvasztás előtt a halottat ugyanúgy ravatalozzák fel, mint az egyéb temetéseknél. Hamvasztás után az urnát helyezik a ravatalra.

A ravatalnál történt búcsúztatás elhangzása után a díszkíséret teljesítsen tiszteletadást, a zenekar játszsza el a magyar himnuszt, közben a kijelölt egység adjon háromszoros díszsortüzet. Ezt követően — ha erre hely és lehetőség van — a díszkíséret díszmenetben vonuljon el a ravatal előtt, majd foglalja el korábbi helyét. Amíg a koporsót (urnát) a szállító eszközre helyezik, a díszkíséret ismét teljesítsen tiszteletadást, majd a temetési menet indulásakor soroljon be az előírt helyére. A zenekar játsszon gyászindulókat. Amikor a temetési menet megérkezett a gyűjtőhelyiséghez (kolumbáriumhoz) a koporsót (urnát) átadják a temetkezési szervek képviselőinek. Közben a díszkíséret tiszteletadást teljesít. A zenekar ez idő alatt nem játszik. Az átadás után a díszkíséret bevonul.

217. A temetés befejezése után az elhunyt érdemrendjeit és érdemérmeit az egység (az illetékes rendőri vezető) parancsnoka vegye át és juttassa el az elhunyt hozzátartozóihoz.

218. Ha a rendőrség tagja küldöttség tagjaként van kivezényelve a temetésre, akkor egyenruhában jelenjen meg, egyéb esetekben polgári ruhában is megjelenhet.
Egyenruhás rendőr, hozzátartozójának is csak a temetésén viselhet egyenruháján, zubbonya, köpenye bal fazonján 1 cm széles fekete gyászszalagot.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /117

Díszkíséretül kirendelt rendőrök — ha erre külön parancs intézkedik — a bal felső karjukon fekete szegélyű vörös színű gyászkarszalagot viseljenek. A temetésre küldöttként kivezényelt rendőr gyászjelvényt ne viseljen.

219. Ha a rendőrség tagja hivatásához vagy szolgálatához méltatlan körülmények között hunyt el (ittas vezetés közben, öngyilkosság stb.), a gyászkíséret elmarad. Ilyen esetben küldöttség kirendeléséről az eset összes körülményeinek mérlegelése után a hatóság vezetője gondoskodik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /118

II. RÉSZ

A RENDŐRI INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁNAK ALAKI SZABÁLYAI

E szabályzatban az „egyes rendőr" fogalma alatt egy fő rendőr, a „járőr" fogalma alatt két vagy ennél több fő rendőr értendő.

Felvilágosítás

220. A rendőrnek a Szolgálati Szabályzat 338. pontja alapján kell felvilágosítást adnia.
A felvilágosítást kérőnek a rendőr tisztelegjen és a napszaknak megfelelően köszönjön. A kért felvilágosítást röviden, határozottan és érthetően adja meg. Ügyeljen arra, hogy a figyelmét ne kössék le, mert ezalatt mások törvénysértést követhetnek el. A felvilágosítás befejezése után ismét tisztelegjen.

221. A rendőr a hely és körülmény figyelembevételével:

— nappal, lakott területen kívül (külterületen) ne engedje magához túl közel a felvilágosítást kérőt. Kettő vagy több személy esetén ügyeljen arra, hogy a háta mögé ne kerüljenek. Gumibotját helyezze készenlétbe;
— éjjel fegyverét készenlétbe helyezve, magát kel-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /119

lően biztosítva adja meg a felvilágosítást. Gyanús körülmények esetén a felvilágosítás előtt igazoltassa a felvilágosítást kérőt.

Elsősegélynyújtás

222. A rendőr fellépése legyen határozott és megnyugtató. Gyorsan tájékozódjon a történtekről. Ha szükséges, azonnal küldjön orvosért vagy értesítse a mentőket.
A jelenlevők közül elsősorban orvost vagy egészségügyben jártas személyeket kérjen fel segítségre és az elsősegélynyújtást haladéktalanul kezdje meg.
A rosszul lett vagy sérült személyt vigye — vitesse — jó levegőre, ültesse, fektesse le, ruháját oldja — oldassa — meg, a szükségnek megfelelően vetkőztesse le.

223. A baleset helyszínén összeverődött tömeget — más személyek segítségével is távolítsa el.
Biztosítsa a helyszínt és az esetleges gyanúsítottakat, tanúkat tartsa vissza, személyadataikat jegyezze fel. Lehetőséghez mérten gondoskodjon a közlekedés biztosításáról.
A történtekről tegyen jelentést parancsnokának és a szükségnek megfelelően kérjen rendőri segítséget. Továbbiakban a kapott utasítás szerint járjon el.

224. Az egyes sérülések — betegség — esetén az elsősegélynyújtást a BM által kiadott „Elsősegélynyújtás" c. könyvben foglaltak szerint kell megadni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /120

Figyelmeztetés

225. A figyelmeztetés lehet:
— egyszeri (felhívás),
— megismételt „A törvény nevében" szavak előrebocsátásával.

226. Egyszeri figyelmeztetés esetén a rendőr alapállásban, karjának függőleges felemelésével, „álljon meg" felszólítással állítsa meg a mozgásban levő, figyelmeztetni kívánt egyént és közölje vele a figyelmeztetését, illetve szólítsa fel a figyelmeztetés okát képező cselekmény vagy magatartás abbahagyására. Amennyiben az egyszeri figyelmeztetés nem vezet eredményre, a „törvény nevében" szavak előrebocsátásával meg kell ismételni.

227. A rendőr és a figyelmeztetett között lehetőleg 3 lépés távolság legyen. Nagy forgalmú helyeken e távolsághoz nem kell ragaszkodnia.
Ha a rendőr a figyelmeztetéssel elérte a célját és további intézkedésre szükség nincs, tisztelegjen, majd „eltávozhat" szóval bocsássa útjára a figyelmeztetettet. Szükség esetén kísérje figyelemmel, hogy a cselekményt nem akarja-e megismételni.

228. Ha a figyelmeztetett a cselekményt a figyelmeztetés ellenére is folytatni akarja, vagy a rendőrrel szemben intézkedése miatt durva, sértő kifejezést használna, úgy az illetővel szemben erélyesebb, a cselekmény jellegének megfelelően kell intézkedni (igazoltatás, előállítás, elfogás). Ilyen esetben mindig tegyen feljelentést a rendőr.

229. Ha két vagy több főből álló járőr alkalmaz figyelmeztetést, akkor a figyelmeztetést és az azzal kap-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /121

csolatos intézkedést az egyes rendőrhöz hasonlóan a járőrvezető végezze. A járőrtárs kb. 3 lépés távolságból, oldalról biztosítson.

230. Gépjárművezetőt a gépkocsi leállítása után, a kocsiból való kiszállítás nélkül kell figyelmeztetni. (A lovaskocsi hajtó és a kerékpáron közlekedő személy figyelmeztetésére is értelemszerűen ez vonatkozik.)

231. Vízi jármű vezetőjét a vízi járőr hangosbeszélőn, ha a távolság nem nagy, hangos szóval vagy karjelzéssel figyelmeztesse, illetve utasítsa irányváltoztatásra, kikötésre vagy a rendőrségi hajó mellé állásra. A vízi jármű rendőrségi hajó mellé állítása esetén, a járőr tegyen meg minden óvintézkedést az esetleg bekövetkezhető vízi baleset elkerülése érdekében.

Igazoltatás

232. A rendőr az igazoltatás megkezdésekor érthetően hozza az illető személy tudomására igazoltatási szándékát:
„Önt szabálysértés elkövetése miatt (személyazonosságának megállapítása végett) igazoltatom". Ezután eszközölje az igazoltatást a Szolgálati Szabályzat előírásai szerint.
Bal karját előrenyújtva vegye el az okmányokat úgy, hogy az esetleges támadást meg tudja akadályozni. Az igazoltatás során ügyeljen arra, hogy az igazoltatott személy meg ne szökjön (52. ábra).

233. Nappal, az egyes gyalogos rendőr a szabályzat 226. pontjában meghatározott módon állítsa meg az igazoltatni kívánt személyt. A gumibotját a bal kezéből vegye át a jobb kezébe.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /122

Több személy jelenlétében az igazoltatás alá vont személyt a többitől hívja távolabb — lakott területen kívül és országúton 4—5 lépésre — úgy, hogy tevékenysége során a többieket is figyelemmel tudja kísérni. Ha szükséges, fegyverét is helyezze készenlétbe.

52. ábra

234. A járművel (kerékpárral, motorkerékpárral, gépkocsival) szolgálatot teljesítő rendőr az igazoltatás előtt tegye magát szabaddá, a kerékpárt, motorkerékpárt támassza, illetve állítsa le, a gépkocsit helyezze biztonságba és csak azután kezdje meg az intézkedést. Az igazoltatást a gyalogos rendőrrel azonos módon hajtsa végre.

235. Éjjel, lakott területen kívül (külterületen) minden esetben helyezze a fegyverét készenlétbe — határmentén lövésre kész állapotban —, úgy hajtsa végre az igazoltatást.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /123

236. Ha az igazoltatást két fős gyalogos (kerékpáros, motorkerékpáros, gépkocsizó) járőr végzi, azt a járőrvezető az egyedül intézkedő rendőrrel azonos módon hajtsa végre.

A járőrvezető az igazoltatás előtt közölje a járőrtársával, hogy a személyt „igazoltatni fogjuk". A járőrvezető végezze az igazoltatást, a járőrtárs oldalt kilépve 2—3 lépés távolságból biztosítsa úgy, hogy háromszöget alkossanak.

237. Gépjárművezető igazoltatásakor lakott területen az egyes rendőr jelzőtárcsával vagy karjának függőleges feltartásával (53/a ábra), éjjel jelzőtárcsával, piros fényű zseblámpával vagy fehér fény körbeforgatásával) jelezzen megállást. (Ez a szabály a lovaskocsi hajtójára és kerékpárosra is vonatkozik.) A jelzést adó rendőr és a megállítandó jármű közötti távolsá-

53/a ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /124

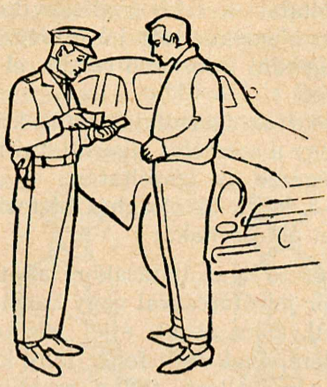

53/b ábra

got a biztonságos közlekedés szabályainak betartása, a rendőr személyi biztonsága és az elérendő cél határozza meg. A rendőr még az igazoltatás megkezdése előtt jegyezze fel a gépjármű forgalmi rendszámát. Ezután igazoltassa a gépjárművezetőt a Szolgálati Szabályzat előírásai szerint (53/b ábra).

238. Az igazoltatás, az okmányok ellenőrzésének befejezése után, ha erre parancsa van, vagy a körülmények szükségessé teszik, vizsgálja át a gépjármű rakományát is. A rakomány átvizsgálásakor a gépkocsiban ülő személyeket szólítsa fel, hogy a gépkocsiból szálljanak ki, és állítsa őket olyan helyre, hogy tevékenységüket állandóan figyelemmel tudja tartani. Ha parancsa van vagy a körülmények indokolttá teszik, a gépkocsi utasait is igazoltassa.

239. A gépkocsi rakományának átvizsgálásakor; személygépkocsinál, a gépkocsivezetővel a gépkocsiban levő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /125

csomagokat szedesse ki. Ha gyanús körülmény forog fenn, a csomagban levő tárgyakat, egyenként rakassa ki. Szükség esetén a gépkocsi ülését is szedesse ki. Tehergépkocsi esetén a gépkocsi plató (rakterület) hátulsó oldalát (zárt kocsinál ajtaját) nyittassa le, és a gépkocsin levő szállítmányt a gépkocsivezető és az utasok igénybevételével vizsgálja át. A csomagok és a rakomány átvizsgálásakor a személyek magatartását állandóan kísérjék figyelemmel, hogy támadást, szökést ne kísérelhessenek meg.

240. Ha a rendőr jelzésére a gépkocsi nem állt meg, akkor a forgalmi rendszámát írja fel és feljelentését haladéktalanul tegye meg.
Ha a rendőr gépjárművel van és a gépkocsi vezetője vagy utasa bűntett elkövetésével alaposan gyanúsítható, vegye üldözőbe a gépkocsit, a 245. pontban meghatározott módon állítsa le, a gépjármű vezetőjét fogja el.

241. Ha a gépjármű igazoltatását járőr (rendőri egység) végzi, az egyes rendőrre vonatkozó intézkedéseket a járőrvezető hajtsa végre, a járőrtárs pedig a járőrvezető mögött a gépkocsi menetiránya felé, az úttest szélén megfelelő távolságban álljon fel. A továbbiakban a járőrvezető és járőrtárs a 236. pontban meghatározottak szerint járjon el (54. ábra)

242. Lakott területen kívül a 237. pontban meghatározott módon, a gépjárműnek 100—150 méter, kerékpárosnak és lovaskocsinak megfelelő távolságból kell „állj" jelzést adni (55. ábra). A gépjárművezetőt a motor leállítása után (súlyosabb szabálysértés vagy bűntett gyanúja esetén) ki kell szállítani a gépkocsiból. A járőrtárs 20—30 méter távolságra a járőrve-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /126

54. ábra

zető mögött, az úttest szélén, a leállítandó gépjármű menetirány szerinti jobb oldalán álljon fel és biztosítson.

Éjjel a pisztolytáskát ki kell nyitni. Géppisztollyal teljesített szolgálatban a fegyvert készenléti helyzetbe kell hozni.

243. Ha a gépkocsi rakományának átvizsgálása válna szükségessé, a járőrvezető hívja járőrtársát a gépkocsihoz és utasítsa, hogy amíg ő a gépkocsi átvizsgálását végzi, a gépkocsihoz tartozó személyek esetleges támadásával szemben biztosítsa, illetve azok esetleges szökését vagy valamely tárgy elrejtését akadályozza meg.

244. Államhatár mentén a járőrvezető fegyverét nappal készenlétbe helyezve, éjjel lövésre kész helyzetben tartsa, míg a járőrtárs magát fedezve foglaljon el

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /127

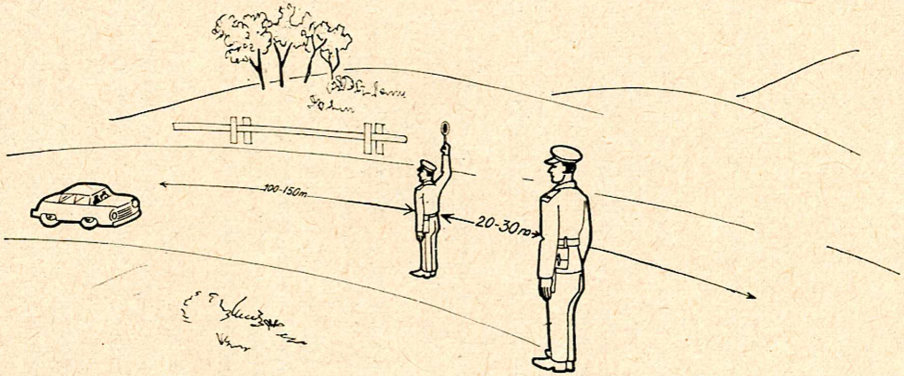

55. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /128

tüzelőállást a továbbiakban a 236., illetve a 242. pontban meghatározott módon járjon el. A járőrvezető a gépkocsi vezetőjét és utasait szállítsa ki és úgy igazoltassa őket.
Ha motoros vagy gépkocsizó járőr végez igazoltatást, a motorkerékpárt, illetve a gépkocsit az út szélén úgy helyezze el, hogy az más gépjárművek forgalmát ne akadályozza.

245. A menetben levő motoros vagy gépkocsizó járőr, ha mozgásban levő gépjárművet akar megállítani és igazoltatni, annak megelőzése után:
— két fős járőrnél szóló motorkerékpáron a hátul ülő rendőr;
— oldalkocsis motorkerékpáron az oldalkocsiban ülő rendőr;
— gépkocsiból a járőrvezető a gépkocsi jobb oldali ablakán vízszintes irányban kitartott jelzőtárcsával vagy karjával adjon „állj" jelzést, a biztonságos közlekedés szabályait betartva, fokozott lassítással állítsa meg gépjárművét.

246. Gépjármű üldözésekor történő fegyverhasználat esetében a lövést, amennyiben az lehetséges és kívánt cél eléréséhez elegendő, a gépjármű hátsó gumiabroncsára kell irányítani.

247. Vízi jármű igazoltatása esetén a 231. pontban meghatározottak szerint a vízi járművet parthoz kötve vagy a rendőrségi hajó mellé állítva kell intézkedni. Parthoz kötött helyzetben a vízi jármű vezetőjét a partra kiléptetve a gyalogos rendőrre vonatkozó szabályok szerint kell igazoltatni. Vízen a vízi járművet a rendőrségi hajó mellé állítva az okmányokat a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /129

rendőrségi hajóra átvéve kell az igazoltatást végrehajtani.

Bekísérés

248. A bekísérendő személyek körét, a velük való intézkedések szabályait a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

249. A rendőr a bekísérendőhöz intézzen kérdéseket személyazonosságának megállapítása céljából, majd hívja fel, hogy menjen vele. Az ittas személyt a karjánál fogva vezesse. Ahol kijózanító szobák állanak rendelkezésre, a részeg személyt oda kell bekísérni, beszállítani vagy a mentőkkel beszállíttatni.
Ha a részeg személy meg tudja mondani lakcímét, vagy az más módon megállapítható és az odakísérésnek különleges akadálya nincs, oda kell kísérni és hozzátartozójának átadni.
Az öngyilkosjelölttel a rendőr beszélgessen el és igyekezzen lebeszélni szándékáról, de mindenképpen kísérje a legközelebbi rendőri szervhez. A bekísérés előtt vegyen el tőle minden olyan tárgyat, amellyel önmagában kárt tehet. Ha az öngyilkosjelölt sérült, részesítse elsősegélyben és hívjon mentőt vagy orvost.

250. A gyámoltalan személyt járásában támogassa. Az ön- és közveszélyes elmebeteget beszélje rá, hogy menjen vele. Akadályozza meg — szükség esetén mások segítségével vagy bilincseléssel —, hogy az elmebeteg magában vagy másban kárt tegyen. Budapesten és más városokban az elmebeteg elszállításához mentőket kell kihívni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /130

251. Az eltévedt vagy csavargó gyermekkel útközben megnyugtató módon beszélgessen, a kisgyermeket kezénél fogva vezesse, hajtsa végre a Szolgálati Szabályzat 369/d. pontjában meghatározottakat.
Ha a gyermek eltévedt, de szülei nevét, illetve lakcímét meg tudja mondani és lakhelye közel vagy közelebb van mint a legközelebbi rendőri szerv, akkor kísérje haza és adja át szüleinek, hozzátartozóinak.

252. A tömeg által üldözöttet vagy azt, akinek életét, testi épségét közvetlenül veszély fenyegeti, a rendőr haladéktalanul helyezze biztonságba. Ennek érdekében kísérje be a rendőrkapitányságra, rendőrőrsre, kmb. irodába, a tanács végrehajtó bizottságához vagy olyan helyre, ahol kellően tudja a személy sértetlenségét biztosítani.
Ilyen esetben a bekísérés útvonalát úgy kell megválasztani, hogy az a lehető legrövidebb időt vegye igénybe, illetve a legbiztonságosabb legyen.
Ha a rendőr saját ereje a személy megvédéséhez kevésnek bizonyul, úgy a fegyveres erők, testületek jelenlevő tagjaitól, szükség esetén polgári személyektől, de elsősorban elöljárójától telefonon kérjen segítséget.

253. A gépkocsizó járőr a bekísérést minden esetben gépkocsival hajtsa végre.
Gyalogos rendőr a bekísérést — a hely és körülmények figyelembevételével — lehetőleg gépjárművel eszközölje. E célra rendőrségi vagy egyéb állami gépkocsit szükség esetén — kellő körültekintéssel — magángépkocsit, vegyen igénybe.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /131

Elővezetés

254. Az elővezetés elrendelésének, illetve az elrendelt elővezetés végrehajtásától való elállás szabályait a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

255. Az elővezetés alkalmával városokban a rendőr érdeklődjön a házfelügyelőnél vagy a lakóbizottság elnökénél (tagjainál), községekben és településeken a szomszédoknál, hogy az elővezetendő egyén az elővezetési parancsban (végzés) feltüntetett helyen lakik-e és a lakásán tartózkodik-e. Mielőtt a lakásba bemenne, szemrevételezze röviden a környezetet a szökési lehetőségek számításba vétele céljából, a személy veszélyességét figyelembe véve gumibotját vegye a jobb kezébe. Utána csöngessen (kopogjon) be a lakásba, majd az ajtón való belépés után a napszaknak megfelelően köszönjön.
Ezt követően név szerint nevezze meg azt, akit elő kell vezetnie és szólítsa fel, hogy jelentkezzen. Ha jelentkezett, igazoltassa, majd adja át az elővezetésre vonatkozó végzést, és hozza tudomására, hogy hová, miért fogja elővezetni. Pl. „Önt a szentendrei járásbíróság felhívására egyhónapi börtönbüntetésének letöltése végett a járásbírósághoz elővezetem. Figyelmeztetem, hogy az elővezetés ideje alatt utasításaimnak engedelmeskedjék, mert ha ellenszegül, kényszerítő eszközt fogok alkalmazni."

256. Az elővezetendőnek módot kell adni arra, hogy az évszaknak megfelelően felöltözzék, pénzt, élelmet vegyen magához és hozzátartozóitól elbúcsúzzon. A rendőr a lakásban levő többi személyt is kísérje figyelemmel, nehogy azok támadást intézzenek ellene.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /132

Az elővezetés ideje alatt a személy minden mozdulatát figyelje, nehogy szökést kövessen el vagy magában kárt tegyen.
Indulás előtt a rendőr közölje az elővezetendővel, hogy milyen útvonalon, gyalog, gépkocsin, illetve milyen járművön fognak közlekedni. Ezután hívja fel a figyelmét az elővezetés alatt tanúsítandó magatartására, majd hajtsa végre az elővezetést.

257. Ha az elővezetendő támadást vagy szökést kísérelne meg, el kell fogni.

258. Ha az elővezetést járőr foganatosítja, az intézkedést a járőrvezető végezze, míg a járőrtárs úgy helyezkedjék el, hogy az épületet vagy helyiséget állandóan szemmel tudja tartani, és szükség esetén a járőrvezetőnek segítséget tudjon nyújtani.

259. Ha az elővezetést elrendelő bírósági tanács elnöke elővezető parancsában úgy rendelkezik, hogy az elővezetendőt utasítsák a megjelenésre, a rendőr az elővezetést a fenti módon a közlekedési eszköz állomásáig (megállójáig) teljesítse. Kísérje figyelemmel az egyén elindulását, utána térjen vissza további szolgálatának ellátására.

Előállítás

260. Az előállítandó személyek körét a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

261. Ha valakinek az előállítása szükségessé válik, nappal, lakott területen és ha támadástól vagy szökéstől lehet tartani, mert a személy súlyos bűntettel alaposan gyanúsítható, az egyes rendőr fegyverét helyezze készenlétbe, közölje a személlyel, hogy miért,

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /133

hova fogja őt előállítani. Pl.: „A törvény nevében Önt a rendőrkapitányságra (őrsre, kmb. irodára) előállítom!" Intézzen hozzá határozott figyelmeztetést a következő szavakkal: „Figyelmeztetem, hogy utasításaimnak engedelmeskedjék, mert ellenkező esetben kényszerítő eszközt fogok alkalmazni." Ezt követően a személy okmányait (személyi igazolványát) vegye magához. Ha a körülmények indokolják, az előállítandó személy ruházatát is át kell vizsgálni.

262. Ha az előállítandó a rendőr felszólításának engedelmeskedik, olyan távolságra kell követni (másfél-két lépés távolságból úgy, hogy a személy a rendőrtől kissé jobbra, előre haladjon), hogy az esetleges szökési kísérlete megakadályozható legyen (56. ábra).

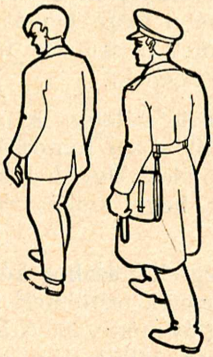

56. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /134

Olyan menetvonalat kell választani, amelyen a legrövidebb idő alatt és a legkevesebb kockázattal (szökési lehetőséggel) érhető el a legközelebbi rendőri szerv.

Lakóházak között a rendőr az előállítandó személy közötti távolságot csökkentse és úgy helyezkedjen, hogy az előállítandó a házak (kerítés) és a rendőr közé kerüljön. Kapualjaknál, útkereszteződéseknél fokozott figyelmet kell tanúsítani.

Lakott területen kívül, nyílt terepen úgy helyezkedjen a rendőr, hogy az előállítandó mindig a sík, belátható terület felőli oldalon haladjon.

263. Éjjel fokozott éberséggel, külterületen, ha a körülmények megkívánják — államhatár mentén minden esetben — a fegyvert lövésre kész állapotba helyezve kell végrehajtani az előállítást.

264. Ha az egyes rendőrnek több személyt kell előállítani, azok személyi igazolványát vegye magához, és fokozott figyelmet tanúsítson, nehogy a személyek a háta mögé kerüljenek.

A személyek közül válassza ki azt (azokat), akinek az előállítása különösen fontos, és e személyre fordítson külön gondot. Úgy helyezze el őket a többi személy között, hogy szökésnek lehetősége kizárt legyen.

Az előállítás végrehajtásához kérje a jelenlevők — elsősorban fegyveres testületek tagjai — segítségét, ha erre szükség és mód van. A körülményektől függően alkalmazzon bilincselést vagy több személy összebilincselését.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /135

265. Ha az előállítandó (előállítandók) a nyomatékos felhívásnak sem tesz eleget, akkor el kell fogni, és vele szemben ennek megfelelően kell eljárni.

266. Ha az előállítást járőr foganatosítja, úgy járjon el, mint az egyes rendőr, azzal a különbséggel, hogy a járőrvezető végzi az egyes rendőrnél előírt teendőket, a járőrtárs pedig állandóan figyeli az előállítandót, hogy a járőrvezetőnek segítséget tudjon nyújtani (57. ábra).

57. ábra

267. Ha az előállítást nagyobb létszámú járőr foganatosítja, a parancsnok jelölje ki, hogy a rendőrök közül ki vagy kik eszközöljék az előállítást. A többi rendőrrel a parancsnok a szükségnek megfelelően intézkedjék.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /136

268. Ha kerékpáros rendőr vagy járőr foganatosít előállítást, akkor a rendőr a kerékpárt — a jobb oldalán elhelyezve — tolja maga mellett vigyázva, nehogy a tőle kissé jobbra, előre másfél-két lépésre (útszélen, útpadkán) haladó előállítandó kihasználja kezének elfoglaltságát, s támadást intézzen ellene. Városokban, ahol nagy a forgalom, az előállítást kerékpár nélkül, annak biztonságba helyezése után foganatosítsa.

269. A motorkerékpárral szolgálatot teljesítő rendőr előállítás alkalmával motorkerékpárját helyezze biztonságba, és az előállítást ezután eszközölje.

270. Ha kerékpáros, motorkerékpáros személy előállítása válik szükségessé, a kerékpárlánc levétele, illetve az indítókulcs elvétele után a kerékpárt, motorkerékpárt a személyekkel tolatni kell. A továbbiakban a gyalogos rendőrhöz hasonlóan kell eljárni.

271. Ha gépkocsi vezetőjét vagy fogatolt jármű hajtóját kell előállítani — amennyiben az előállítandó nem ittas —, az előállítás közlése és a figyelmeztetés után az egyes rendőr üljön a gépkocsivezető (hajtó) mellé, adja meg a menetirányt, sebességet és indíttassa el a gépkocsit vagy a fogatot lépésben. Menet közben állandóan kísérje figyelemmel a gépkocsivezető vagy hajtó ténykedését, hogy szükség esetén — baleset veszélye nélkül — beavatkozhassék a jármű megállításába, irányításába. A menetvonal megválasztásánál lehetőleg nem nagy forgalmú útvonalat kell figyelembe venni.

272. A járőr hasonlóképpen hajtsa végre az előállítást, azzal a különbséggel, hogy a járőrvezető üljön a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /137

gépkocsivezető mellé, a járőrtárs pedig a hátsó ülésen foglaljon helyet és figyelje az esetleg még benn ülő utasokat.

273. Ha a gépkocsi vezetője ittas vagy egyéb okból (pl. felindult idegállapot) a gépkocsi vezetésére képtelen, a gépkocsin utazók közül kell megbízni valakit a gépkocsi őrzésével. A rendőr ennek hiányában helyezze a gépkocsit biztonságba és gyalogosan eszközölje az előállítást.

274. A kerékpáros vagy motorkerékpáros rendőr a gépkocsivezető előállítása előtt a kerékpárját, motorkerékpárját helyezze biztonságba, majd a gyalogos rendőrhöz hasonlóan hajtsa végre az előállítást.

Elfogás

275. Az elfogandó személyek körét, a foglyul ejtés szabályait a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

276. Az elfogásnál érvényesüljön az éberség, határozottság, óvatosság, támadás, szökés, illetve ezek kísérletének megelőzésére készüljön fel a rendőr.

277. Az egyes rendőr nappal, lakott területen, a helyzettől függően gumibotját vagy fegyverét helyezze készenlétbe és a következő szavakat intézze az elfogandóhoz: „A törvény nevében foglyom, mert bűntett elkövetésével alaposan gyanúsítható (körözik stb.), ezért önt a rendőrkapitányságra (őrsre) előállítom. Figyelmeztetem, hogy ha szökést kísérel meg, kényszerítő eszközt fogok alkalmazni". Az elfogandó személyt bilincselje meg, ha magatartása alapján azt szükségesnek tartja. Ezután az előállításnál meghatározottak szerint járjon el.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /138

278. Éjjel és nappal, külterületen, valamint államhatár mentén az elfogás alkalmával a rendőr fegyverét minden esetben helyezze lövésre kész állapotba.

279. Ha az egyes rendőrnek több személyt kell elfognia, fegyverét helyezze lövésre kész állapotba, az elfogott személyeket szólítsa fel, hogy a náluk levő támadásra alkalmas eszközöket (kés, fegyver stb. dobják le, és vizsgálja át ruházatukat. Ezután az előállításnál meghatározottak szerint járjon el.

280. Ha a járőr eszközöl elfogást, az egyes rendőrnél leírt teendőket — a bilincselés kivételével — a járőrvezető végezze, míg a járőrtárs biztosítson és tartsa fegyverét állandóan lövésre kész helyzetben, hogy a járőrvezetőnek szükség esetén segítséget tudjon nyújtani. Elfogáskor az elvett okmányokat a rendőr, illetve a járőrvezető az előállítás befejezéséig tartsa magánál.

281. Ha gépkocsivezető elfogása válik szükségessé, a gépkocsit lezárva úgy kell félreállítani, hogy az a forgalmat ne akadályozza, s az esetleges rakománnyal együtt biztonságban legyen. Utána a gépkocsivezetőt a legközelebbi rendőri szervhez kell előállítani.

Ruházat-átvizsgálás

282. A rendőr elfogás esetén mindenkor, bekísérés, előállítás, elővezetés esetén pedig ha szükséges, köteles átvizsgálni az elfogott (bekísérendő, előállítandó vagy elővezetendő) személy ruházatát a támadásra vagy szökés elősegítésére, illetve az önmagában

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /139

való kártevésre alkalmas tárgyak, valamint a bűnjelek elvétele céljából.

283. Az egyes rendőr egy személy ruházatának átvizslása előtt az egyén mindkét kezét emeltesse fel, végeztessen vele „hátra arc”-ot és terpeszállást, ezután tapintás útján a fejtől lefelé (fejfedőt levetve, zakó, nadrág bélését, zsebeit átvizsgálva) kezdje meg a ruházat átvizsgálását (58. ábra). Az előkerült tárgyakat vegye el és helyezze biztonságba.
Ha a körülmények indokolttá teszik (veszélyes, támadó magatartású bűnözővel áll szemben), pisztolyát az egyén hátának szegezve egy kézzel hajtsa végre az átvizsgálást.

284. Az egyes rendőr több személy ruházatának átvizsgálását úgy hajtsa végre, hogy a személyeket fektesse a földre (hasra) úgy, hogy karjaikat nyújtsák

58. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /140

előre, majd a 283. pont szerint járjon el, miközben a földön fekvőket állandóan tartsa figyelemmel. Ez esetben a ruházat átvizsgálásának megkezdése előtt helyezze fegyverét lövésre kész állapotba.

285. Ha a rendőr felfegyverzett bűnözőket fogott el, a fegyverét lövésre kész állapotban a személyekre tartva szólítsa fel őket a fegyver eldobására. Miután azok a fegyverüket eldobták, fektesse őket a földre (59. ábra) és a 283. pont alapján vizsgálja át ruházatukat.

286. Ha a ruházat átvizsgálását járőr végzi, akkor az egyes rendőrnél leírt teendőket a járőrvezető végezze, míg a járőrtárs biztosítson úgy, mint az igazoltatásnál. Nők ruházatának átvizsgálása csak a veszélyes eszközök elvétele céljából eszközölhető, s ha mód van rá, nővel kell végrehajtatni.

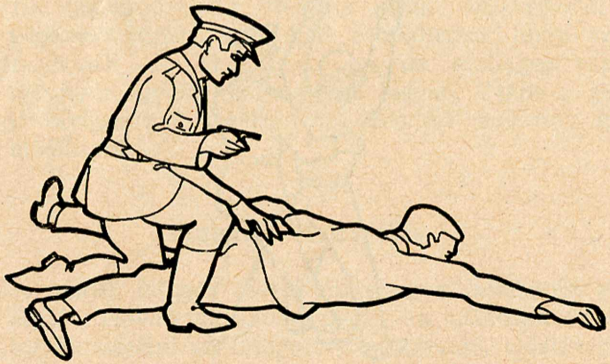

59. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /141

Személymotozás

287. Személymotozás a nyomozás elrendelése előtt is foganatosítható, ha a késedelem veszéllyel jár, vagy ha a bűntett megakadályozása céljából szükséges.

288. A személymotozás előtt a személyt fel kell szólítani a keresett tárgy átadására és közölni kell vele, hogy ellenkező esetben személymotozást hajtanak végre.

289. A motozást a megmotozandóval azonos nemű motozóval kell elvégeztetni és a két velük azonos nemű hatósági tanú jelenlétében jegyzőkönyvet kell felvenni róla.

290. Hatósági határozat esetén a rendőr mutassa fel a határozatot, vezesse az egyént a motozás végrehajtására alkalmas helyre, és szólítsa fel az összes ruházatának levételére. A ruhadarabokat egyenként, tüzetesen vizsgálja át, utána adja vissza. Ha a keresett tárgyat a motozás során megtalálta, mutassa fel a hatósági tanúknak.

Házkutatás

291. A házkutatás elrendeléséhez írásbeli határozat szükséges, amelyet a házkutatás megkezdése előtt az érintett személlyel közölni kell.
A házkutatás írásbeli határozat nélkül is tartható: ha a késedelem veszéllyel jár, ha a tettenért megszökött vagy bűntett megakadályozása céljából szükséges.

292. A házkutatást két hatósági tanú jelenlétében kell megtartani, akik lehetnek: lakóbizottság tagjai, tanácstagok, házfelügyelők stb.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /142

293. A házkutatás végrehajtása előtt a kutatást végzőknek lehetőleg meg kell ismerni — amennyiben a házkutatás célja személy elfogása, rendelkezni kell a terheltről fényképpel vagy személyleírással — a házkutatás helyszínét, s meg kell választani a kutatatás kedvező időpontját.

294. A házkutatás helyének megközelítését a ház, lakás, helyiség jellegétől és fekvésétől függően úgy kell megválasztani, hogy a terhelt ne szerezhessen tudomást a nála készülő nyomozati cselekményről.
Gondoskodni kell a házkutatás alá vont házak, lakások hátsó kijáratai és ablakainak biztosításáról is.

295. A lakásba történő belépés után terhelttel közölni kell a házkutatás tényét. A jelenlevő személyeket egy helyiségben kell őrizni. Őrzésüket rendőrrel (nyomozó) kell biztosítani. Az igazoltatásuk után a terhelthez való kapcsolatukat kell tisztázni.
A terheltet fel kell szólítani a keresett tárgy önkéntes előadására. A házkutatás terheltjén és a jelenlevőkön a szükségnek megfelelően ruházat-átvizsgálást, esetleg személymotozást kell végrehajtani. A továbbiakban a házkutatást a Be. rendelkezései szerint kell végrehajtani. A házkutatásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Kényszerítő eszközök

296. Ha a rendőr felhívásának, utasításának az intézkedés alá vont személy vonakodik engedelmeskedni és fizikai erejét használva ellenállást fejt ki, akkor a rendőr az adott helyzethez mérten alkalmazza a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /143

kényszerítő eszközök valamelyikét az intézkedés eredményességének biztosítása érdekében.

A kényszerítő eszközök fajtáit, alkalmazásuk szabályait, mértékét a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

297. A testi kényszeren megfogást, eltávolítást, elszállítást, cselekvésre vagy annak abbahagyására testi erővel való kényszerítést értünk. Akkor kell alkalmazni, ha ellenszegülést kell leküzdeni, de a megbilincselés, a gumibot vagy fegyverhasználat még nem indokolt.

Ha a rendőri intézkedés folyamán valakinek az elszállítása válik szükségessé és az illető az utasításnak ellenszegül, a rendőr fizikai kényszer alkalmazásával — mások, elsősorban fegyveres erők, testületek tagjainak segítségével — szállítsa el. Fogja meg a személyt jobb kezével vállánál vagy karjánál fogva, erős szorítással és így kényszerítse helyváltoztatásra. Indokolt esetben vegyen igénybe szállítóeszközt. Szállítóeszközön a rendőr az egyén mellett foglaljon helyet úgy, hogy az esetleg bekövetkezhető szökési, támadási kísérletet megakadályozhassa.

298. A bilincselést mint kényszerítő eszközt elővigyázatosságból és biztonsági okokból kell alkalmazni a Szolgálati Szabályzatban meghatározott esetekben. A bilincselést általában a rendszeresített patentbilinccsel kell végrehajtani. Szükség esetén más, erre alkalmas eszközzel (szíj, kötél stb.) is végrehajtható. Ügyelni kell arra, hogy a bilincselés sérülést ne okozzon. Hideg időben a megbilincselt kezét le kell takarni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /144

Bilincselés előtt meg kell állapítani, hogy a megbilincselendő személy karján vagy csuklóján van-e sérülés, illetve a bilincselés súlyos egészségrontással járhat-e. Ez esetben is helye van a bilincselésnek, ha annak mellőzése veszélyezteti az intézkedés eredményességét. Ilyenkor a rendőr mások segítségül hívásával biztosítsa intézkedését, majd ilyen biztosítás mellett szüntesse meg a bilincselést.

Indokolt esetben az egyén keze hátsó helyzetben is megbilincselhető.

Lakatlan területen vagy súlyosabb helyzetben a rendőr két vagy több személyt is összebilincselhet. Két személy esetében az erősebbnek a jobb kezéhez kell bilincselni a másik személy bal kezét.

Patentbilincs alkalmazása esetén az egyes rendőr szólítsa fel az egyént, hogy a karját emelje maga elé vízszintesen, ezután a személy jobb oldala felől állva bal kézzel fogja meg annak előrenyújtott jobb karját, majd a jobb kezében levő bilincset csapja rá a személy jobb, majd a bal csuklójára (60/a, 60/b ábra). Két rendőr (járőr) esetében a bilincselést a járőrtárs eszközölje, míg a járőrvezető bal oldalról biztosítsa.

Ha a rendőrnél nincs patentbilincs és bilincselés válik szükségessé, a szükséges eszközt (pl. síjat, kötelet előre hurkolja meg, a megbilincselendő személy jobb kezét nyújtassa előre, vele szemben állva előbb a jobb csuklójára helyezze a hurkot, s húzza meg úgy, hogy a bilincselendő ne tudja kihúzni a kezeit a kötésből (60/c ábra). Ügyelni kell arra, hogy a kötés ne legyen túl szoros, a megkötött kézben a vérkeringést ne állítsa meg. Ha a megbilincselendő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /145

60/a ábra

60/b ábra

60/c ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /146

személy ellenállást tanúsít, a rendőr használjon gumibotot az ellenállás megtörésére, illetve hívjon segítséget, ha arra mód van.

299. A rendőr szolgálati kutyát (ha azzal teljesít szolgálatot) kényszerítő eszközként, biztonsági okból vagy ellenszegülés leküzdése érdekében akkor alkalmazzon, ha más kényszerítő eszközök igénybevételével intézkedésének nem tud érvényt szerezni. A kényszerítő eszköz használatát meg kell előznie a figyelmeztetésnek, pl. „Állj, vagy a kutyát önre uszítom!"

300. A kutya alkalmazásának a Szolgálati Szabályzatban meghatározott esetekben van helye.

301. A kutya alkalmazása történhet a kialakult helyzettől függően (pl. támadó testközelben van a rendőrhöz, vagy a tettes menekül stb.) a kutya pórázon tartása mellett vagy pórázról elengedve. Pórázról elengedve csak súlyos bűntett elkövetőjével vagy azzal alaposan gyanúsítható személlyel szemben alkalmazható.

302. Előzetes figyelmeztetés nélkül a kutya akkor alkalmazható, ha a késedelem súlyos következménnyel járna.

303. Ha a kutya alkalmazása során testi sérülés következett be, a rendőr nyújtson elsősegélyt és gondoskodjon orvosi ellátásról.

304. A gumibot (kard) használata esetén a gumibot használatát előzze meg:
— felhívás a cselekmény, magatartás abbahagyására, a „Törvény nevében!" szavak előrebocsátásával,
— figyelmeztetés, hogy gumibot használata következik.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /147

305. Előzetes figyelmeztetés nélkül a gumibot akkor alkalmazható, ha a késedelem veszéllyel jár.

306. A rendőr a gumibotot saját elhatározásából vagy elöljárója parancsára használhatja.

307. Gumibot használatának a Szolgálati Szabályzat által meghatározott esetekben van helye.

308. A gumibot használatánál lehetőleg kerülni kell, hogy az ütés fejre, derékra, gyomorra, hasra irányuljon. Ügyelni kell arra, hogy lehetőleg ne járjon súlyos testi sértéssel, illetve csak addig és olyan mértékben alkalmazható, míg az intézkedés alatt álló személy részéről a közbiztonságban okozott zavar helyreállítását szolgálja, a rendőr akaratának, utasításának érvényesülését biztosítja. Gumibotot megtorlásra, önbíráskodásra felhasználni tilos!

309. A kard kényszerítő eszközkénti használatának szabályai megegyeznek a gumibot használatának szabályaival.

310. A közbiztonságra súlyos veszélyt jelentő csoport vagy tömeg feloszlatása végett, zárt rendőri egység gumibotot csak (parancsnok) parancsra használhat.

311. A parancsnok ez esetben szükség szerint egy- vagy kétsoros vonalban sorakoztassa fel egységét, arccal a tömeg felé, megfelelő távolságban. A gumibotot „Gumibotot fogj!" vezényszóra a derékszíjról vetesse le, majd a rendőrök vegyék gumibotjukat a jobb kezükbe. Kétsoros vonal esetén, ha a parancsnok csak az első sorban álló rendőrökkel akarja a csoportot szétoszlatni, akkor „Első sor, előre!" vezényszót adja. A vezényszóra az első sorban álló rendőrök előrefutnak, az ellenálló csoportot (tömeget) gumibottal szétoszlatják. A második sorban levő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /148

rendőrök pedig az elfogásokat, kiemeléseket végzik. A parancsnok egy- vagy kétsoros vonal esetén, ha az egész egységgel akarja a csoportot szétoszlatni, akkor az „Előre!" vezényszót adja.

„Állj!" vezényszóra a rendőrök hagyják abba a gumibot használatát és álljanak meg, kivéve azt, aki esetleg tettleges támadóval áll szemben. „Gyülekezz!" vezényszóra gyorsan foglalják el kiindulási (beosztási) helyüket.

312. A rendbontó vagy fenyegető csoportosulás (feloszlatására) szervezőit, vezetőit és hangadóit — a helyzettől függően — a szabályzat 276—279. pontjaiban foglaltak alapján kell elfogni.

Fegyverhasználat

313. A Magyar Népköztársaság rendőrségének joga és kötelessége, hogy kivételesen indokolt esetben fegyvert használjon, ha ezt a törvényesség következetes érvényre juttatása, a közbiztonság, a közrend és az állampolgárok jogainak védelme, valamint a bűnözés elleni küzdelem feltétlenül megköveteli.

314. Ha az egyes rendőr vagy járőr, illetve rendőri egység olyan helyzetbe kerül, hogy az adott körülményekből arra lehet következtetni, hogy szolgálati kötelességét csak fegyverhasználattal tudja teljesíteni, a fegyverhasználati törvényerejű rendelet értelmében járjon el.

A fegyverhasználati törvényerejű rendelet értelmében fegyvert használhat:

a) az egyes rendőr saját elhatározásából vagy parancsra;

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /149

b) a zárt rendőri egység csak parancsnoka parancsára.

315. A fegyver készenlétbe helyezését az alábbiak szerint kell végrehajtani:

— a pisztolytáskát ki kell nyitni, majd a pisztolyt csőre töltve a nyitott táskába vissza kell helyezni. A figyelmeztetéssel — miszerint fegyverhasználat következik — egyidejűleg a pisztolyt is ki kell venni a táskából. (Ha a helyzet indokolttá teszi, a csőre töltött pisztolyt nem kell visszatenni a táskába);

— géppisztoly készenlétbe helyezése azt jelenti, hogy a „háton" vagy „mellre" helyzetben levő géppisztoly hevederét a rendőr jobb vállára helyezi, míg a fegyvertestet a jobb kezében a csövével előreszegezi, bal kezével a tárat fogja. Egyidejűleg a sorozatváltót a helyzettől függően beállítja. A súlyzárat csak a figyelmeztetés — miszerint fegyverhasználat következik — után szabad hátrahúzni.

Zárt rendőri egységnél a fegyver készenlétbe helyezését a parancsnok parancsára kell végrehajtani. A parancsnok „Fegyvert fogj!" vezényszavára kell a pisztolyt kivenni a pisztolytáskából és jobb kézben, behajlított karral a csőtorkolattal fölfelé a jobb váll fölött tartani. A géppisztolyt (ha már „hord" helyzetben van) hordhevederénél fogva jobb vállra kell helyezni, jobb kézben csövével előreszegezve, bal kézben a tárat fogva.

A parancsnok miután figyelmeztetése — hogy fegyverhasználat következik — elhangzott, „Tölts!", géppisztoly esetében „Tölts sorozatra!", vagy „Tölts egyes lövésre!" vezényszót adja. E vezényszóra a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /150

rendőrök pisztolyukat csőre töltik, biztosítanak és továbbra is „fegyvert fogj" helyzetben tartják. Géppisztolynál a súlyzárat hátrahúzzák, biztosítanak, majd a sorozatváltót a vezényszónak megfelelő helyzetbe állítják.

316. Könnygázgránát a lőfegyverrel azonosnak tekintendő, ezért csak parancsra lehet alkalmazni. Alkalmazása során a rendőrök (lehetőleg) gázálarcot viseljenek. A könnygázgránátot olyan helyzetből kell működésbe hozni, hogy a légmozgás a keletkezett gázfelhőt a rendőrök felől az elárasztandó terület (épület, csoportosulás stb.) felé vigye.
Az elfogott, gázzal fertőzött személyeket elsősegélyben kell részesíteni.
A könnygázgránát alkalmazását mellőzni kell a fokozottan tűzveszélyes helyeken.

317. A fegyverhasználat eseteit, módját, valamint a fegyverhasználatot megelőző intézkedéseket a fegyverhasználati jogról szóló 1963. évi 22. sz. tvr., illetve a Szolgálati Szabályzat ide vonatkozó pontjai írják elő, melyektől eltérni nem szabad.

Feladatok karhatalomkénti kirendelés esetén

318. A rendőrség karhatalom kirendelésével nyújt segítséget az államigazgatási szervek részére, amennyiben azokat hivatalos tevékenységükben akadályozzák, illetve ha kötelességüknek csak rendőri karhatalom közreműködésével tudnak eleget tenni.
Ilyen szolgálatra a helyzettől függően zárt rendőri egység és kivezényelhető tiszt (esetleg parancsnoki beosztásban levő tiszthelyettes) parancsnokságával.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /151

319. A kirendelés módját, eseteit a karhatalomként kivezényelt rendőr (egység) tevékenységének szabályait a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

A kivezényelt rendőrnek gondoskodnia kell az illetéktelen személyek távoltartásáról, az állampolgárok személye és javai ellen irányuló törvénysértő cselekmények megakadályozásáról.

Ha az intézkedés során az eljáró személyekkel szemben valaki szabálysértést, magánindítványra vagy felhatalmazásra üldözendő cselekményt követ el, a sértett vagy sértettek kérelmére az elkövetőt a kiküldött rendőr igazoltassa, s a megállapított adatokat a sértettnek adja át. Bűncselekmény esetén (a végrehajtók vagy más személyek megtámadása, izgatás, a végrehajtás egyéb módon való akadályoztatása) előállítás, elfogás, gumibothasználat, bilincselés, esetleg fegyverhasználat útján köteles a rendőr intézkedni.

320. A Legfelsőbb Bíróság, a megyei (fővárosi), járási (kerületi) katonai bíróságok elnökének megkeresésére karhatalomként kirendelt rendőr köteles:

— a tanácsvezető elnök felhívására a megjelölt személyt (személyeket) a tárgyalóteremből, a bíróság épületéből kivezetni, eltávolítani;

— a személy (személyek) által elkövetett cselekmények súlyának megfelelően a Szolgálati Szabályzat értelmében eljárni;

— a megzavart közrendet akár segítség hívása útján is helyreállítani, fenntartani.

Ha nagyobb mérvű bűncselekmény elkövetőinek ügyét tárgyalja a bíróság és a felháborodott vagy rendzavaró szándékú tömeg rendbontásától kell tar-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /152

tani, rendőri egységet kell a helyszínre vezényelni, tiszt parancsnokságával. Ebben az esetben a parancsnok a bíróság elnökével folytatott megbeszélés alapján biztosítsa a bíróság épületét, az utcán összegyűlt tömeget pedig a tömegoszlatás módozatai szerint oszlassa szét.

321. Választások alkalmával a választási bizottság zavartalan működéséhez a rendőrhatóság vezetője karhatalmat köteles biztosítani. E feladat végrehajtására tervet kell készíteni, amely tartalmazza a biztosítandó terület leírását, a szükséges polgári és egyenruhás rendőrök létszámát, valamint a feladatokat.

322. A pénzszállítmány kísérésére kivezényelt rendőr köteles biztosítani, hogy a pénzszállítmány a kijelölt helyre érintetlenül megérkezzen.

A kísérésre kivezényelt rendőrt géppisztollyal vagy pisztollyal, ha indokolt, mindkét fegyverrel fel kell szerelni. A gépkocsiban a gépkocsivezető mellett, (ha kocsikísérő is utazik, akkor a kísérő mellett, az ajtó felől) üljön. Ha a szállító gépkocsi műszaki hiba miatt vagy nagyobb mérvű forgalmi akadály következtében kénytelen megállni, a rendőr szálljon ki a gépkocsiból és a forgalmi akadály, illetve a műszaki hiba megszűnéséig figyelje a gépkocsi körüli terepet, akadályozzon meg minden támadást.

Ha a rendőrt pénz be-, kirakodás biztosítására vezénylik (postához, OTP-fiókhoz) elegendő, ha pisztollyal van felszerelve. Biztosítsa, hogy a be-, kirakodás zavartalan legyen, a kíváncsiskodókat távolítsa el a közelből, a gyalogosforgalmat terelje el a rakodás idejére.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /153

Ha szállítás, rakodás közben a szállító, rakodó személyt (személyeket), járművet támadás érné, köteles a támadást elhárítani. A pénz biztonságba helyezése után, ha a támadó személy vagy személyek a bűntett elkövetése után elmenekültek, a bűntettről, a személyekről, azok menekülési irányáról haladéktalanul tegyen jelentést, és folytasson nyomon üldözést.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /154

III. RÉSZ

A FOGVATARTOTTAK KÍSÉRÉSÉNEK SZABÁLYAI

Általános szabályok

323. A kísérő őr a rendőrségnek az a tagja, akinek felügyeletére azon célból bíztak fogvatartottat, hogy azt meghatározott helyre kísérje.

Kísérő őrnek kell tekinteni azt a rendőrt is, aki fogvatartottat fogdából kihallgatás végett más helyiségbe, pl. kihallgatószobába kísér.

A kísérő őrre előírt magatartási szabályok vonatkoznak arra a rendőrre is, aki saját kezdeményezéséből vagy arra jogosult hatóság írásbeli határozata alapján valakit elfog, előállít, elővezet vagy bekísér.

324. A kísérés elrendelésének módját, a fogvatartottak kísérésének általános és kísérés közbeni magatartási szabályait a Szolgálati Szabályzat írja elő.

325. A kísérő őr szolgálatát általában pisztollyal és gumibottal teljesíti. Az útbaindító parancsnok, ha a körülmények indokolják — a kísért személy veszélyes bűnöző, súlyos bűntett elkövetője — elrendelheti, hogy a kísérő őr géppisztollyal legyen felszerelve.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /155

326. A kísérésre megfelelő felkészülési időt kell biztosítani; ezalatt a parancsnok kellően átgondolva tegye meg a szükséges intézkedéseket. A kísérő őröket a fogvatartott (fogvatartottak) testi alkatához, fizikumához és veszélyességi fokához mérten kell kiválasztani.
A közrendvédelmi alosztályvezető (őrsparancsnok, fogdaőrparancsnok, szolgálatvezető) feladata a kíséretparancsnok és kísérő őrök kijelölése.

327. Az útbaindító parancsnok köteles a kísérő őrök részére szóbeli eligazítást tartani és a kíséret parancsnokának a fogvatartottal kapcsolatos iratokat, menetlevelet, egyéb okmányokat, valamint a letéti tárgyakat átadni.

328. A kísérő őröknek útbaindulás előtt szolgálati fegyverüket — a fegyver csövét felfelé fordítva — csőre kell tölteni. A kísérés tartama alatt fegyverüket olyan helyzetben tartsák, hogy szükség esetén azonnal használni tudják.
A kíséret parancsnoka indulás előtt figyelmeztesse a fogvatartottat W. C. használatára, kifogástalan magaviseletre, utasításainak maradéktalan végrehajtására, s arra, hogy szükség esetén kényszerítő eszközt alkalmaz.

329. Hosszabb idejű kísérés esetén a kísérő őrök a fogvatartottakkal egyidőben étkezzenek, de mindenkor rendőri objektumon belül. Ilyenkor a fokozottabb őrzés érdekében a rendőri objektum parancsnoka nyújtson segítséget a kísérő őröknek.

330. Tilos a kísérő őrnek:
a) Kísérés közben szeszes italt fogyasztani, aludni, pihenni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /156

b) A fogvatartottal vagy mással magánjellegű beszélgetést folytatni.
c) A fogvatartottat szidalmazni vagy bántalmazni.
d) A fogvatartottat meghatározott helyen kívül más helyre (lakás, rokon) kísérni vagy szabadon engedni.

331. Belső kíséréskor — rendőrségi épületen belül — megengedhető, hogy a kísérést egy fő hajtsa végre. Belső kísérés során bilincset kell alkalmazni, ha a fogvatartott veszélyes bűnöző, vagy feltételezhető, hogy szökést, támadást akar elkövetni.

332. Külső kísérés — rendőrségi épületen kívül — előtt az útbaindító parancsnoknak el kell rendelnie a bilincs használatát, melyet a fogvatartott átadása után meg kell szüntetni.
Ha a körülmények indokolják, a fogvatartott kezei hátrabilincselhetők.
Bűnügyi őrizetesek és előzetes letartóztatottak kísérésekor a fogvatartottakat össze kell bilincselni.

333. Ha a fogvatartott kísérés közben megbetegszik, elsősegélyben kell részesíteni, illetve orvost kell hívni és annak rendelkezései szerint eljárni.
Ha a fogvatartott állapota olyan súlyos, hogy tovább nem kísérhető, akkor a legközelebbi rendőrhatóságnak kell átadni.
Több fogvatartott kísérése esetén, ha egyikük megbetegszik, hasonlóan kell eljárni, míg a kíséret folytatja útját rendeltetési helyére. Ilyen esetekben az adott rendőrhatóság köteles a beteg fogvatartott gyógykezeléséről és őrzéséről gondoskodni.

334. Ha a fogvatartott hirtelen meghal, ezt a területileg illetékes rendőrhatóságnak kell jelenteni a halott-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /157

szemle és egyéb eljárás lefolytatása végett. Vonaton, autóbuszon, gépkocsin, hajón történő halál esetében a holttestet ki kell emelni, a bizottság megérkezéséig őrizni kell.

Ha több fogvatartottat kísérnek és közülük egy meghal, a fentiek alapján kell eljárni. A bizottság megérkezése után a kíséret folytatja útját az utasításnak megfelelően.

Kísérés gyalog

335. Gyalogos kísérést csak 1 km távolságon belül és akkor szabad elrendelni, ha a fogvatartott kísérésére más mód nincs.

A gyalogos kísérést a legrövidebb úton kell végrehajtani, a nagy forgalmú utcák kikerülésével. Fogvatartottat (fogvatartottakat) tömegen keresztül kísérni tilos.

336. Egy vagy két fogvatartott kísérésekor a fogvatartottak a kísérő őrök előtt kb. 2 méter távolságban haladjanak. A kísérő őrök ezt a távolságot úgy tartsák be, hogy fegyverüket szökés esetén azonnal használni tudják.

Különösen ügyelni kell arra, hogy a fogvatartott kísérés közben szökést vagy öngyilkosságot ne kövessen el. Ennek érdekében a kísérő őrök szervezzék meg egymás között a figyelés módozatait. Veszélyesebb helyeken (kapubejárók, útkereszteződések, hidak stb.) a figyelmet fokozni kell. A fogvatartottat forgalmasabb utcában a járdán, közvetlenül az épületek mellett kísérjék, ilyen esetben az egyik őr a fogvatartott előtt egy-másfél lépésre, amíg a másik szorosan mögötte fél, egy lépésre haladjon.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /158

Kísérés gépkocsin

337. A fogvatartottak kísérése általában szolgálati, személy- vagy erre a célra rendszeresített különleges gépkocsin (rabomobil) történhet.
A személygépkocsin történő kísérésnél a kísérő őrök úgy helyezkedjenek el, hogy a fogvatartott közöttük foglaljon helyet. A gépkocsiajtókat biztonságosan be kell zárni.

Ha a személygépkocsi vezetője az egyik kísérő őr, a másik kísérő őr a fogvatartottal együtt a gépkocsi hátsó ülésén foglaljon helyet úgy, hogy a fogvatartott ne a gépkocsivezető mögé kerüljön, és a kísérő fokozott mértékben tartsa be a biztonságos őrzés szabályait.

338. A fogvatartott kísérésére rendszeresített gépkocsin a fogvatartottakat e célra szolgáló részben kell elhelyezni és a kocsi ajtaját be kell zárni. A kíséret parancsnoka a vezetőfülkében foglaljon helyet.
Ha a kísért személyek különböző neműek, a nők az egyik, a férfiak a másik oldalon foglaljanak helyet. A kísérő őr legyen figyelemmel arra, hogy a fogvatartottak ne beszéljenek egymással.

339. A fogvatartottak kísérésére rendelt gépkocsi indulásakor a parancsnok (közrendvédelmi alosztályvezető, őrsparancsnok, fogdaőrparancsnok, szolgálatvezető) ellenőrizze a biztonságos őrzés szabályainak betartását, a fegyverzet és felszerelés állapotát.

340. Gépkocsin történő kísérés esetén a bilincselésre vonatkozó szabályokat a 332. pontban foglaltak szerint kell végrehajtani.

341. Ha a rendőr saját kezdeményezéséből valakit elfog

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /159

vagy előállít, ehhez — szolgálati személygépkocsi hiányában — indokolt esetben köztulajdonban levő vagy magángépjárművet igénybe vehet. Nem vehet igénybe: DT, CK, valamint külföldi forgalmi rendszámú gépkocsit, továbbá a párt- és állami vezetők gépkocsijait.

Kísérés vonaton, hajón, repülőgépen

342. Fogvatartottak vonaton, hajón való kísérését a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok vezetői és helyettesei, vagy az általuk megbízottak, továbbá a rendőrkapitányságok vezetői engedélyezhetik. Fogvatartottak repülőgépen történő kísérését a Belügyminisztérium, a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok vezetői és helyettesei engedélyezhetik. A repülőgépet a vonatkozó utasítások alapján kell kérni.

A lehetőséghez mérten gondoskodni kell arról, hogy a kísérésrre előrendelt fülke vagy pad álljon rendelkezésre.

343. Vonaton való kíséréskor egy fogvatartott esetében elsőnek a kíséret parancsnoka, majd a fogvatartott, végül a kísérő őr szálljon fel.

Több fogvatartott kísérésekor az egyik kísérő őr a kocsiperon ellenkező oldalán, a másik a vasúti kocsiban tartózkodjon, ezután a fogvatartottak, végül a kíséret parancsnoka szálljon fel.

344. A kísérő őrök a vasúti kocsiban — lehetőleg vészfék közelében — úgy helyezkedjenek el, hogy a fogvatartott (fogvatartottak) közöttük üljön. Az ablakot zárva kell tartani.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /160

A fogvatartott — a kíséret parancsnokának engedélyével — őr kíséretében mehet W. C-re. A kísérő őr lábát tegye a W. C. ajtó és a küszöb közé, és kísérje figyelemmel a fogvatartottat.

345. A vonaton való kísérésnél minden esetben gondoskodni kell arról, hogy a fogvatartottat (fogvatartottakat) az állomásig, illetve megállóig gépkocsival szállítsák.
A célállomás elérésekor a 343. pontban foglaltak értelemszerű alkalmazásával kell a vonatot elhagyni, a kíséret parancsnoka elsőként száll le.

346. Megérkezés után a kíséret parancsnoka távbeszélőn tegyen jelentést az illetékes rendőrhatósághoz, kérjen gépkocsit, majd azzal kísérjék a fogvatartottat (fogvatartottakat) a megadott helyre.
A gépkocsi megérkezéséig a biztonságos őrzés szabályait maradéktalanul be kell tartani. Ennek érdekében a váróterem egyik sarkában elkülönülten őrizzék a fogvatartottat.

347. A fogvatartott hajón történő őrzése és kísérése a vonatra érvényes szabályok alkalmazásával történjen.

Kísérés egyéb járművön

348. Fogvatartott repülőgépen történő őrzése és kísérése az egyéb gépjárművekre — vonat, hajó — érvényes szabályok betartásával történjen.

Abban az esetben, ha a gépkocsin kísért fogvatartott szállítására révet (komp) kell igénybe venni, a réven (kompon) a fogvatartott a gépkocsiban marad. A kíséretparancsnok — a gépkocsiból kiszállva úgy helyezkedjen el, hogy veszély esetén az ajtót kinyithas-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /161

sa. Réven történő kíséréskor különösen ügyelni kell arra, hogy a fogvatartott a vízbe ne ugorjon vagy egyéb módon meg ne szökjön. A fogvatartott autóbuszon történő kísérését a vonatra előírt kísérési szabályok szerint kell végrehajtani.

349. Ha a rendőr saját kezdeményezéséből elfogást vagy előállítást hajt végre és a fogvatartott kísérése csak teherautó, vontató, szükség esetén egyéb jármű, pl. lovas fogat igénybevételével lehetséges, ez esetben a biztonságos őrzés szabályait fokozottabban kell betartani. Teherautón, vontató pótkocsiján vagy lovas fogaton való kísérésnél a fogvatartottat a rakterületre (platóra) ültetve kell elhelyezni és a kísérő őr is úgy helyezkedjen el, hogy fokozottabb gondot tudjon fordítani az esetleges szökés, öngyilkosság (kísérlet) megakadályozására.

Eljárás szökés esetén

350. Szökéskor azonnal meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a kézrekerítésre, és elfogás után a szökött személy fokozottabb őrzésére.

351. Vonaton történő szökéskor a vészféket azonnal meg kell húzni és a fogvatartott üldözését meg kell kezdeni. A vonatot visszatartani nem szabad.

352. Egy fogvatartott kísérésekor bekövetkezett szökés esetén a kísérő őrök azonnal vegyék üldözőbe a szököttet és használjanak fel minden lehetőséget (nyomon üldözés, mások segítségül hívása, gépkocsi igénybevétele) az elfogására.
Ha több fogvatartott kísérésekor egyikük megszökik, egy rendőr vegye üldözőbe a szököttet, míg a kísérő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /162

őrök a többi fogvatartottat egy csoportban őrizzék, és akadályozzák meg az újabb szökés elkövetését. Üldözés közben arra kell törekedni, hogy a szökött személyt a megbúvásra alkalmas területtől távoltartsák, nyílt helyre szorítsák.

353. Szökés esetén a fegyverhasználatot a fegyverhasználat után követendő eljárást (segélynyújtás, jelentéstétel, helyszínbiztosítás) a fegyverhasználati törvényerejű rendeletben előírtak szerint kell végrehajtani.

354. Ha az elfogásra tett intézkedések sikertelenek maradnak, ezt a szökött személy menekülési irányával és a személyleírással együtt a kíséret parancsnoka azonnal jelentse a szökés helye szerint illetékes és az útbaindító rendőrhatóságnak. Az értesített rendőri szerv parancsnoka haladéktalanul köteles intézkedéseket bevezetni a szökevény (szökevények) elfogására. A szökés megtörténtét vagy annak kísérletét a szökött személy elfogása esetén is — átadása során — jelenteni kell.

355. Ha kísérés közben a kísérő őrök valamelyike megbetegszik, vagy egyéb okból kísérésre alkalmatlanná válik, ezt a körülményt a kíséret parancsnoka a legközelebbi rendőri szervnél jelentse, a szükséges intézkedések megtétele mellett. Ilyen esetben minden rendőri szerv vezetője (parancsnoka) köteles a hiányzó létszámot saját állományából pótolni.

356. A gyermekkorúakat a kísérő őrök lehetőleg polgári ruhában kísérjék a biztonságos őrzés szabályainak betartása mellett.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /163

IV. RÉSZ

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK RENDŐRI BIZTOSÍTÁSA

Sorfalszolgálat

357. A rendfenntartó, biztosító karhatalmi szolgálat egyik alakzata a sorfal. Alkalmazásának célja valamely terület, útvonal, utca, tér, épületrész, épülettömb stb. lezárása, vagy szabadon tartása a gyalogos-, illetve járműforgalom vagy minden forgalom elől.

A sorfalba beosztott rendőrök közvetlenül a sorfal parancsnokának (és általa kijelölt helyettesének) vannak alárendelve. Feladatuk a figyelés, a részükre kijelölt sávban intézkednek (figyelmeztetnek, utasítanak, szükség esetén személyeket távolítanak el vagy törvénysértés elkövetését akadályozzák meg stb.), a feladat jellegének, az eligazításon kapott utasításoknak megfelelően.

358. A sorfalban szolgálatot teljesítő rendőrök meghatározott térközre (1—5 méter) állnak egymás mellett, arccal az elrendelt irányba. A sorfal lehet egysoros (61/a ábra) vagy kétsoros (kettős).

Kettős sorfal esetén a második sor az első sor mögött úgy áll (61/b ábra), hogy nem takar fel, és az első

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /164

sor két rendőre közé a hátsó sor egy rendőre áll, sakktáblaszerűen.

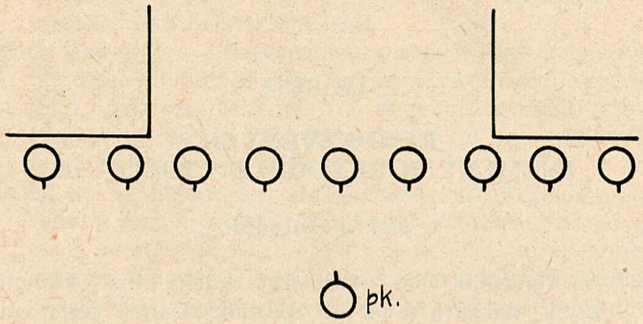

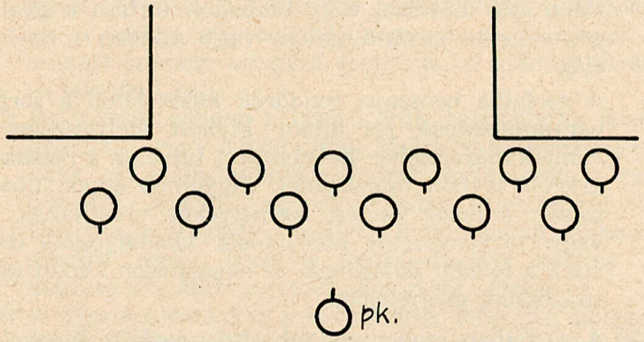

61/a, 61/b ábrák

359. Sorfalszolgálat szükségességekor a parancsnok a feladat ismeretében a helyszínen tájékozódjon egysége felállításának helyéről, módjáról, a biztosítandó te-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /165

rület, terep, épület stb. viszonyáról. Ezután jelölje ki helyettesét és egységének tartson eligazítást. Határozza meg és ismertesse a feladatokat, a sorfal helyét és alakzatát (egyes, kettős, arccal merre), az összeköttetés (jelek, jelzések) módját, a tartalék létszámát, helyét és feladatát (sorfal pótlása stb.), a személyek és tárgyak gyűjtőhelyét, valamint a saját és a magasabb parancsnok helyét a szolgálat ellátásának ideje alatt.

360. Eligazítás után vezesse egységét a megalakítandó sorfal helyének közelébe és sorakoztasson egy- vagy kétsoros vonalba. Ezután adja a következő vezényszavakat „jobbra (balra) át! kettős sorfal (sorfal) az úttest szélességében (egyéb irányban), térköz két lépés, arccal a tér felé (egyéb irányba), lépés indulj!" A vezényszó végrehajtást elrendelő részére az élrendőrök (rendőr) teljes lépéssel elindulnak, míg a mögöttük levő rendőrök helyben járnak, majd a térköz (két lépés) után a következő pár indul teljes lépéssel feltakarva az előtte menetelőre és így követi őket az egység többi tagja. Miután az élrendőrök (rendőr) elérték a kijelölt helyüket, álljanak meg és forduljanak az arcvonal irányába. A többiek helyükre érve tegyék ugyanezt. A parancsnok felállás után — ha szükséges — igazítsa ki az egységet, majd vezényeljen „pihenj"-t.
Sorfal alakítható menetből is, amikor a sorfalnak megfelelő (egyes, kettes) oszlopban menetel az egység a kijelölt helyre, a parancsnok a következő vezényszót adja: „Kettős sorfal (sorfal) az úttest szélességében, térköz két lépés, arccal a tér felé, támpont a Könyök utca sarka!" E vezényszóra az egység folytatja menetét, miközben felveszi a térközt (két

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /166

lépés). Az élrendőrök a kijelölt támpontot elérve megállnak és arccal az elrendelt irányba fordulnak.

361. Sorfalszolgálatba — a feladat jellegétől függően — fegyveres erők és testületek beosztottai mellett önkéntes rendőrök, munkásőrök, ifjúgárdisták is beoszthatók.

362. A sorfaloszlopot ünnepélyek, temetések alkalmával menet kísérésére kell alkalmazni. Ez esetben a rendőrök egymás mögött 1—2 méter távolságban a kísért menet egyik vagy mindkét oldalán menetelnek abból a célból, hogy megakadályozzák a közönség bejutását, az oszlopba és a kísért menet közötti területre. A sorfaloszlop lehet egyes vagy kettős. (62/a, 62/b ábra).

A sorfaloszlop alkalmazható békés jellegű tömegben folyosónyitásra is.

A folyosónyitó sorfaloszlop megalakításához a parancsnok a következő vezényszót adja, miután egységét kettős oszlopba sorakoztatta, a megalakítandó sorfaloszlop irányába: „Sorfaloszlop, az úttest sarkától a Tompa utcáig, térköz egy lépés, folyosó szélessége két méter, lépés, indulj!"

A vezényszó végrehajtást elrendelő részére az oszlop megindul és menet közben felveszi a térközt. Behatol a tömegbe, majd miután az élrendőrök elérték a kijelölt helyüket, egyikük egy lépést jobbra lép, megállnak, kialakítják a folyosó szélességét és arccal a folyosó belseje felé fordulnak (63. ábra). A mögöttük haladó rendőrök ugyanígy tesznek, miután kijejölt helyüket elérték.

Egyes esetekben — külön parancsra — a folyosónyitó rendőrök arccal a tömeg felé forduljanak.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /167

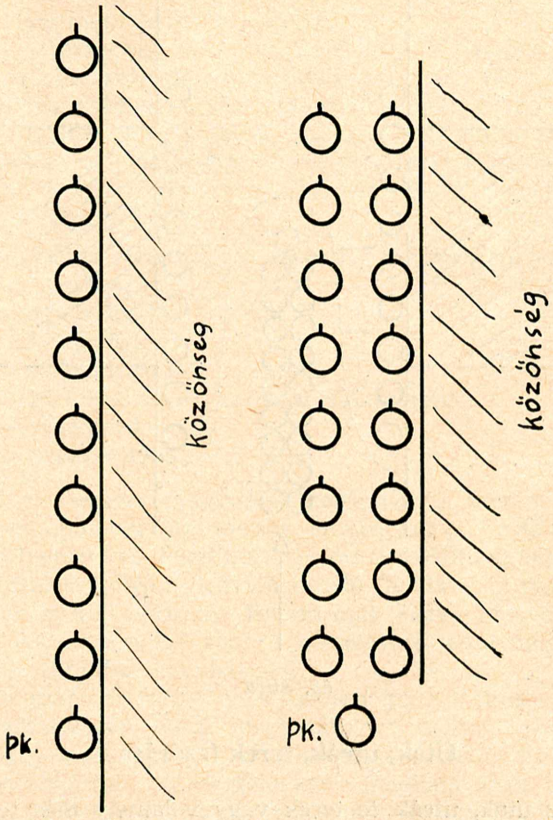

62/a, 62/b ábrák

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /168

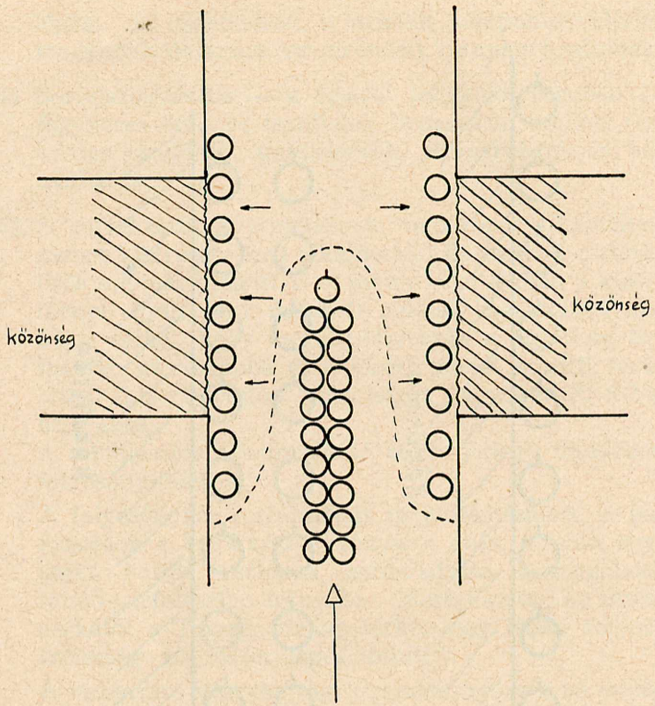

63. ábra

Utak, utcák, terek lezárása

363. Az utak, utcák és terek vagy valamely más tereprész lezárásának az a célja, hogy ott a gyalogos- és járműforgalmat (vagy csak az egyiket) valamilyen okból meghatározott időre szüneteltessék.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /169

A lezárással egyidőben — ha szükséges már korábban is — gondoskodni kell a gyalogos- és járműforgalom megfelelő eltereléséről.
A lezárásokat előre kidolgozott terv alapján kell végrehajtani, kivéve a tömegszerencsétlenség, elemi csapás színhelyét, ahol a zárást azonnal, a helyszínen kell eldönteni. A teljes zárás és a felállítás közötti időben a gyalogosforgalmat megfelelő rugalmassággal a lezárt utca erre alkalmas részén csoportosan kell lebonyolítani.

364. A lezárás történhet az esemény, rendezvény jellegétől függően;
— egyes őrrel,
— kettős őrrel,
— sorfallal, kettős sorfallal,
— sorfaloszloppal, kettős sorfaloszloppal,
— kötélkordonnal,
— gépkocsikkal.

365. Egyes lezáró őrt útkereszteződésekhez, utcatorkolathoz, épületek bejáratához, műtárgyak mellé és egyéb helyekre kell felállítani. Az őrt a felállítási vagy kiindulási helyén megvalósítandó feladatairól részletesen el kell igazítani. Helyét csak közvetlen parancsnoka utasítására vagy a parancsnok által meghatározott időben hagyhatja el.
A lezáró őr rendellenes esetben (pl. intézkedés válik szükségessé) előre meghatározott módon — jellel vagy másképpen — értesítse parancsnokát. Feladata az eligazításnak megfelelően a meghatározott helyen és időben megakadályozni a gyalogosok, illetve járművek forgalmát, az épületekbe való ki- és bejárkálást, valamint — ha szükséges — elterelni a forgalmat.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /170

Felállításakor gondosan vizsgálja át a lezárásra rábízott területet, bejárót, épületet, műtárgyat. A rendellenességeket azonnal jelentse, illetve szüntesse meg. Tartson állandó összeköttetést a szomszédos őrszemekkel.

Olyan esetekben, amikor a biztosítás időszakában egy utcakereszteződésben időlegesen engedélyezett a forgalom, akkor e helyekre forgalomirányító rendőrt kell felállítani.

Az eligazítás során részletesen meg kell határozni feladatait és azokat az időpontokat, amikor zárni kell, illetve amikor engedélyezheti a keresztező forgalmat.

366. A kettős lezáró őrszemet ugyanolyan helyekre kell felállítani, mint az egyes lezáró őrszemet, abban az esetben, ha a forgalom vagy a biztosítás fontossága azt indokolttá teszi. Feladata ugyanaz, mint az egyes lezáró őrszemé. A két rendőr közül a rangban idősebb a parancsnok, az intézkedéseket is ő hajtja végre.

Ha halaszthatatlan intézkedést (elfogást) kell végrehajtani, akkor a parancsnok maradjon helyén, társának adjon utasítást, aki az intézkedés befejeztével azonnal térjen vissza felállítási helyére.

367. Sorfallal (kettős sorfallal) sorfaloszloppal (kettős sorfaloszloppal) a szabályzat 358., 362. pontjai szerint kell a zárást, biztosítást végrehajtani.

368. Kötélkordonnal akkor célszerű a területet lezárni, ha a lezárás tartós jellegű, vagy a rendelkezésre álló élőerő létszáma korlátozott (pl. versenyek, nagyobb ünnepélyek alkalmával). A kötelet élőfákhoz, oszlopokhoz, betonlábsúlyos tartókhoz, karókhoz kell erő-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /171

síteni. A kötél mellé (úgy, hogy a közönség és a rendőrök között legyen a kötél) a közönség és az ünnepség hangulatától, jellegétől függően rendőröket kell állítani. Feladatuk a sorfalszolgálat feladataival azonos.

369. Gépjárművel valamely biztosítandó útvonalat, teret vagy egyéb területet lehet lezárni, utcatorkolatban. A zárást úgy kell végrehajtani, hogy a gépjárművek az utca teljes szélességét zárják, ha szükséges, még a járdákat is. A járművek egymásnak háttal, az úttesten keresztbe álljanak (64. ábra). A gépkocsivezető maradjon a gépkocsija mellett és ha szükséges, a parancsnok állítson a gépkocsik elé, illetve mögé rendőröket, akiknek feladata azonos a többi kordonszolgálatot teljesítőével.

A rendezvények rendőri biztosításának alapelvei

370. A rendezvények (sport-, kulturális események, ünnepségek, fogadtatások, egyéb események) rendőri biztosítására az illetékes rendőrhatóság vezetője részletes „Biztosítási tervet" köteles készíteni. (Kisebb rendezvény esetében, ahol a várható tömeg nem nagy létszámú, vagy a rendezvény jellege nem teszi indokolttá, a „biztosítási tervet" nem kell írásban elkészíteni.)
A biztosítási terv elkészítésének módját, tartalmát, a kirendelő és a tervet jóváhagyó rendőri szerv vezetőjének feladatait, a biztosítás parancsnokának jogait a Szolgálati Szabályzat határozza meg.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /172

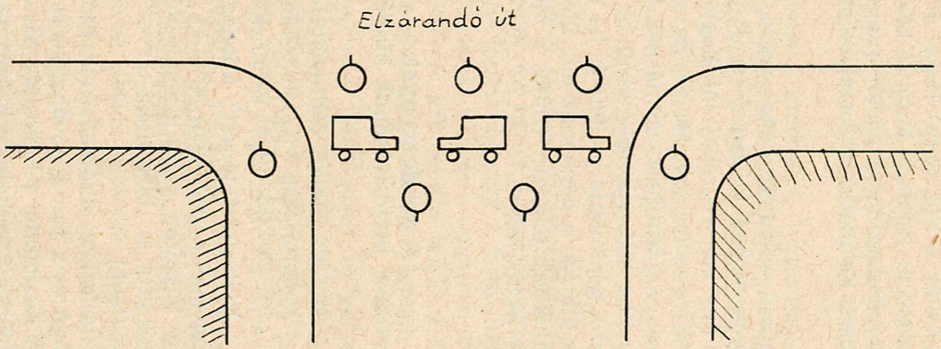

64. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /173

371. A biztosítási tervhez helyszínvázlatot kell készíteni, amelyben a tervben meghatározott erők, eszközök számát, elosztását, helyét, alkalmazásának módját fel kell tüntetni. A biztosítás tervét az elöljáró vezető (parancsnok) hagyja jóvá.

372. A biztosítás parancsnoka a jóváhagyott terv alapján tartson részletes eligazítást beosztott parancsnokai részére, a helyszínen. Az egyes részlegek, csoportok parancsnokai a kivonulás előtt általános, majd a helyszínre érve a felállás előtt részletes eligazítást tartsanak a beosztottaiknak.

373. Fontosabb rendezvények biztosítása esetén az egyes részlegek, csoportok parancsnokai készítsenek részterveket, vázlatokat az általános terv alapján.

374. A sport-, kulturális vagy ilyen jellegű rendezvények biztosítása kétirányú:
— belső (a rendezvény színhelye),
— külső (a rendezvény színhelyének környéke).
A belső biztosítás a rendezvény lefolyásának rendjére, zavartalanságára, a külső biztosítás a rendezvényre érkező és onnan távozók rendben, biztonságban történő mozgására, közlekedésére irányuljon. Mindkét irányú biztosítást az egységes biztosítási tervben össze kell hangolni.

375. A rendezvény lefolyásának a közönség egyes tagjai vagy csoportjai részéről történő megzavarása esetén, ha a rendezőség tevékenysége kevésnek bizonyul, a biztosítás parancsnokának kell a közönséget nyugalomra, a rend fenntartására felszólítani, ha szükséges, kilátásba helyezve a rendezvény beszüntetését, a nézőtér kiürítését. Ha a rendbontás nagymérvű, akkor a tömegoszlatás módszereinek a biztosítási

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /174

tervben meghatározott alkalmazásával ki kell üríteni a rendezvény színhelyét. Az izgatókat, felbujtókat, rendbontókat ki kell emelni.

Ünnepségek, felvonulások, fogadtatások vagy ilyen jellegű rendezvények biztosítása

376. A biztosításra kivezényelt rendőri erők feladata az ünnepség, felvonulás, fogadtatás vagy ilyen jellegű rendezvény zavartalan lefolyásának, az ott megjelent párt- és állami vezetők személyének, a megjelent közönség (tömeg) testi épségének biztosítása. E feladatnak megfelelően kell a kijelölt területeket lezárni, a közönség számára — szükségnek megfelelő — szektorokat létrehozni, sorfallal, kettős sorfallal mozgó sorfallal, lezáró őrszemekkel, kötélkordonnal. Meg kell akadályozni, hogy a közönség és a járművek a lezárt területre behatolhassanak vagy az esemény lefolyását bármilyen módon megzavarják.
Meg kell akadályozni, hogy ellenséges elemek a közönség körében negatív hangulatot keltsenek, izgassanak vagy bűntettet kövessenek el. Az ilyen személyeket azonnal el kell fogni. E feladatra elsősorban nyomozókat kell beállítani.

377. Ha a rendezvény lefolyása szükségessé teszi, sorfaloszloppal folyosókat kell nyitni a biztosított személyek zavartalan mozgása érdekében.

378. Az ilyen jellegű rendezvényekhez megfelelő számú forgalomirányító rendőrt kell vezényelni, akik egyrészt a forgalom elterelését, másrészt a színhelyre érkező, illetve onnan távozó személyek járműveinek

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /175

közlekedését — szükség szerinti várakozását — biztosítják.

379. A különböző rendezvények, események biztosítása során a rendfenntartásra kirendelt rendőregységek mellett — az esemény jellegétől függően — polgári ruhás rendőrök (nyomozók) kirendelése is szükséges. Feladatuk a tömegben elvegyülve a hangulatról, a tömeg esetleges negatív szándékáról tájékozódni, és erről a biztosítás parancsnokának jelentést tenni.
Intézkednek, hogy a hangadókat, izgatókat és gyanúsan viselkedő személyeket konspirált módon lefényképezzék (bizonyíték), igazoltassák, kiemeljék, s ha szükséges, gyűjtőhelyre kísérjék. Az esemény jellegétől függően a nyomozók az egyes igazoltatásokat egyenruhás rendőrökkel (biztosításra kirendelt egységek tartalékai, ellenőrző járőrei, beosztott parancsnoka), végeztessék el úgy, hogy saját személyük kiléte fedve maradjon a közönség előtt.
Nyomozókat (vizsgálókat) kell beállítani a gyűjtőhelyekre, ahol az oda előállított, szállított személyek kihallgatását és tárgyak vizsgálatát lefolytatják, a szükséges intézkedéseket megteszik.
A nyomozók kirendeléséről, a velük való együttműködés módjáról a karhatalomként kirendelt egységek beosztottait el kell igazítani.

Útvonal, vasútvonal, vízi út biztosítása

380. Az útvonal, vasútvonal, vízi út biztosító szolgálat során a párt- és állami vezetők, illetve külföldi delegációk mozgását, utazását kell biztosítani abból a célból, hogy annak rendjét, programját a személyek

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /176

biztonságát zavaró körülmény vagy támadás ne következhessen be.

Az útvonal, vasútvonal, vízi út biztosításának megszervezésére, a feladatot ellátó rendőri szervek kötelességeinek teljesítésére a belügyminiszteri parancsok az irányadók.

381. Elemi csapások, tűzesetek, tömegszerencsétlenségek bekövetkezése esetén a kivezényelt rendőri erők feladata a közbiztonság és a rend fenntartása, helyreállítása, illetve a mentési, vizsgálati munka gyors és zavartalan folytatásának biztosítása.

382. Biztosítani kell a kérdéses terület lezárását, az oda és onnan elvezető utak szabadon tartását a mentés és segélynyújtás járműveinek zavartalan, gyors mozgását.

A kíváncsiskodó közönséget a közelből el kell távolítani, meg kell akadályozni, hogy bűnöző elemek a helyzetet kihasználva bűntetteket kövessenek el.

383. Ha szerencsétlenség, elemi csapás, tűzeset helyén a pillanatnyilag rendelkezésre álló rendőri erő létszáma kevés, a parancsnok azonnal intézkedjen, kérje felsőbb szervei segítségét, majd a társadalmi erők (önkéntes rendőrök, munkásőrök stb.) bevonásával kezdje meg a biztosítási feladatokat.

384. A nagyobb elemi csapások, tömegszerencsétlenség rendőri biztosítását a kivezényelt rendőri erők a belügyminiszter és a munkásőrség országos parancsnokának közös parancsa szerint végezzék.

385. Az árvízvédelmi feladatokhoz kirendelt rendőri erők a belügyminiszter és az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőjének együttes utasításában foglaltak szerint látják el feladataikat.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /177

A hadgyakorlatok biztosításával kapcsolatos rendőri feladatok

386. A magyar néphadsereg alakulatai által, esetenként a szövetségi hadseregek alakulataival közösen, hazánk területén tartott hadgyakorlatok külső biztosítása a rendőrség feladata.
Biztosítani kell a hadgyakorlat irányító szerve által meghatározott „zöld" útvonalat, a gyakorlat színhelyét a csapatok és a haditechnika zavartalan fel- és elvonulását. Távol kell tartani az útvonalaktól és a színhelytől az illetéktelen személyeket, járműveket.

387. A hadgyakorlatok biztosításával kapcsolatos rendőri feladatok megszervezésének és végrehajtásának módját a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter közös utasításai határozzák meg.

Közbiztonsági ellenőrző (razzia) szolgálat

388. A közbiztonsági ellenőrző (razzia) szolgálat olyan rendőri szolgálati ténykedés, amikor a rendőrhatóság területét vagy annak egy részét lezárják, s az ott-tartózkodó állampolgárokat igazoltatják. A gyanús, körözött, közbiztonságra veszélyes vagy magukat kellően igazolni nem tudó személyeket a rendőrök felkutatják és további intézkedés céljából előállítják.
A közbiztonsági ellenőrző (razzia) szolgálat feladatát és az elrendelésére jogosult szerveket a Szolgálati Szabályzat határozza meg.
A közbiztonsági ellenőrzést meglepetésszerűen előre kidolgozott terv szerint kell végrehajtani. Az el-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /178

lenőrzés megszervezésére és levezetésére parancsnokot kell kijelölni. A részt vevő beosztottakkal csak közvetlenül a végrehajtás előtt szabad közölni a feladatokat. A közbiztonsági ellenőrzés végrehajtásába önkéntes rendőr, munkásőr is bevonható. A közbiztonsági ellenőrzésben részt vevő karhatalmi erőket a razzia helyétől távolabb, arra alkalmas helyen kell gyülekeztetni.

389. A karhatalmi erők parancsnoka az illetékes rendőri szerv vezetőjének részletes utasítása szerint a helyszínen vagy térkép alapján történő tájékozódás után készítse el a tervét és vázlatát.

A közbiztonsági ellenőrzés tervében fel kell tüntetni:
— a razzia célját, feladatát, időpontját, helyét, területének határait,
— a szükséges karhatalmi erő létszámát, tagozódását, felszerelését, fegyverzetét,
— az egyes csoportok feladatait és parancsnokait,
— a karhatalmi egység kiindulási és felállítási helyét,
— a záróvonalat, az elfogott vagy előállított személyek gyűjtőhelyét, átvételét,
— a felkutatás, igazoltatások módszereit,
— a parancsnok helyét,
— a hírösszeköttetés módszereit,
— a jelentések rendjét és módját,
valamint minden olyan rendelkezést, ami az akció eredményes végrehajtásához szükséges.

390. A közbiztonsági ellenőrzés tervéhez vázlatot kell készíteni, amelyen különböző színekkel fel kell tüntetni a zárás határát, az erők elosztását, az egyes csoportok, járőrök, őrök helyét, mozgási irányát, a fel-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /179

és elvonulás menetvonalát, továbbá a tervben meghatározott fontosabb pontokat (gyűjtőhely, parancsnok helye).

391. Az akció végrehajtására kirendelt karhatalmi, társadalmi erők és nyomozók létszámát a terület nagysága, a lakosság száma, a terep- és beépítettségi viszonyok, illetve a terület bűnügyi fertőzöttsége, az akció célja és a várható ellenállás alapján kell meghatározni.

392. A közbiztonsági ellenőrző (razzia) szolgálat végrehajtására kirendelt karhatalmi parancsnok az ellenőrizendő terület lezárására a rendelkezésre álló erőket az alábbiak szerint csoportosítsa:

a) Zárócsoport. Létszáma a lezárandó terület nagyságától függ. Feladata a razzia területének külső lezárása, valamint az, hogy megakadályozza az illetéktelen személyeknek a razzia területére való bemenetelét, vagy onnan kijövetelét. E feladatra a rendőrök mellé önkéntes rendőrök is beállíthatók.

b) Szigetelőcsoport a terület (épület, épülettömb) közvetlen lezárására. Feladata az illetéktelen személyek be- vagy kimenetelének megakadályozása, a belső területek, házak, kapuk, ablakok stb. figyelése, és annak meggátlása, hogy onnan bárki távozhasson, vagy bármit elvigyen.

c) Biztosítócsoport. Feladata a kutatás alá vont terület, épület belső zárása (lépcsőház, emeleti részek, szórakozóhelyek, kijáratok és mellékhelyiség ajtajainak, ablakainak biztosítása), épületen belül a már átkutatott és a még át nem kutatott épületrészek elválasztása, lezárása, szükség ese-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /180

tén a kutató, igazoltató rendőrök részére segélynyújtás.

d) Kutató-, igazoltatócsoport. Feladata a terület, épület, lakás, nyilvános helyiség, belső átkutatása, az ott levő személyek igazoltatása, elrejtett tárgyak felkutatása, gyanús személyek elfogása, őrizetbe vétele. Az így elfogott személyeket, a megtalált és lefoglalt tárgyakat az erre kijelölt fogolykísérő járőröknek kell átadni, akik a gyűjtőhelyre szállítják.

393. A közbiztonsági ellenőrző szolgálat városokban rendszerint csak a város egy részére terjed ki. A zárócsoport az akció területét, az oda betorkolló utakat lezárja, a gyalogos- és járműforgalmat eltereli, megakadályozza a területről való eltávozást, tárgyak, dolgok elvitelét.

A szigetelőcsoportot a körülzárt terület utcáin, terein kell elhelyezni. Figyelik az épületeket, megakadályozzák a személyek mozgását, tárgyak, dolgok elrejtését, elszállítását.

A biztosító-, kutató- és igazoltatócsoportok együttesen a 392. pontban meghatározott módon átkutatják a kijelölt utcasort, háztömböt. Egyszerre több biztosító-, kutató- és igazoltatócsoport működhet.

394. Községben a közbiztonsági ellenőrzést úgy kell megtartani, hogy az lehetőleg hajnalban kezdődjön és még aznap, világosban befejeződjön. A végrehajtásban részt vevő erőket a község több oldalán, távol eső rejtett helyeken kell gyülekeztetni, és a meghatározott időben egyszerre, meglepetésszerűen kell megkezdeni az akciót.

a) A zárócsoport a község körül, őrönként látótávolságra álljon fel, és akadályozza meg, hogy a köz-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /181

ség területéről bárki eltávozhasson vagy jogtalanul bármit elvigyen. Az őrök egymás közt hanggal, jellel tartsanak összeköttetést, helyüket csak az akció parancsnokának utasítására hagyhatják el. E feladatra társadalmi erők is bevonhatók.

b) A lezárással egyidejűleg két-két fő közlekedési őrt kell felállítani a községbe betorkolló vagy keresztülvezető útvonalak lezárására. Feladatuk: a községbe be- vagy kihaladás, a gyalogos- és járműforgalom ellenőrzése, a jogtalan ki- és bejárás megakadályozása. Ha a községben jármű akar keresztülhaladni, az egyik közlekedési őr kísérje el a község másik széléig, majd térjen vissza eredeti felállítási helyére. Egy irányban egyidejűleg 3—4 (esetleg még több) járművet is kísérhet az őrszem.

c) A zárás után 2—3 főből álló kutató, igazoltató járőröket kell elindítani, kiknek feladata a terület terv szerinti átkutatása, az ott-tartózkodó személyek igazoltatása.

A gyanús személyeket, tárgyakat az erre kijelölt fogolykísérő járőröknek kell átadni, akik a személyeket a gyűjtőhelyre kísérik, a lefoglalt tárgyakat elszállítják.

d) Ha a községben vasútállomás, posta vagy távíróállomás van, oda járőrt kell vezényelni. Feladata a gyanús személyek igazoltatása, ellenőrzése, szükség esetén elfogása.

395. Nyílt helyen, téren foganatosítandó közbiztonsági ellenőrzés során (razziánál) a végrehajtó erőket három csoportba kell osztani:

a) Zárócsoport. Feladata, hogy lezárja a térre, nyílt területre betorkolló utcákat, utakat, a felállított

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /182

mozgóőrökkel irányítsa, terelje el a gyalogos- és járműforgalmat.

b) A szigetelőcsoport a sorfalakat alakítja, amelyek az ellenőrizendő területet részekre tagolják és megakadályozzák, hogy az egyik részből a másikba személyek átmehessenek.

c) A kutató-, igazoltatócsoportok a lezárt terület egyes részeiben a kutatást, igazoltatást hajtják végre.

Ki kell jelölni a fogolykísérő járőröket is, akik az elfogott személyeket és lefoglalt tárgyakat a gyűjtőhelyre kísérik, illetve szállítják.

Ha a területen (téren) villamos, autóbusz, trolibusz útvonala halad át és eltereléséré nincs mód, a járműveket át kell kísérni a lezárt területen. E feladatra a parancsnok jelöljön ki megfelelő számú rendőrt. Más járműveket, gyalogosforgalmat a razzia területére beengedni nem szabad.

396. Épülettömb vagy egy épület átkutatása esetén az épülettömböt vagy épületet külső biztosító őrökkel teljesen le kell zárni (az épülettömböt, épületet a pincétől a padlásig, az udvart és melléképületeket is) a szabályzat 392. pontjában meghatározott módon kell átkutatni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /183

V. RÉSZ

RENDKÍVÜLI (SPECIÁLIS) KARHATALMI FELADATOK

A tömegoszlatásról

397. A tömegoszlatás az egy helyen összegyűlt személyek (tömeg, csoport) szétoszlatása, az adott területről való eltávolítása.
A tömeg jellegét tekintve lehet:
— békés jellegű,
— ellenséges hangulatú, fegyver nélküli,
— ellenséges hangulatú, fegyveres tömeg.

398. A békés jellegű tömeg fogalma alatt az a csoportosulás értendő, amikor az összegyűlt személyeknek nincs ellenséges hangulata, hanem csupán az adott eseményt (ünnepség, rendezvény, baleset, elemi csapás színhelyét) kívánják megtekinteni. A tömeg azonban a terület közrendjére, közbiztonságára veszélyt jelenthet.
Az ilyen jellegű tömeg feloszlatására a parancsnoknak ideje van akár a helyszínen vagy előre is (biztosítási terv alapján) felkészülni. Rendszerint elegendő a tömeg felszólítása és a rendőri erők behatolása a tömegbe.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /184

399. Ellenséges hangulatú, fegyver nélküli tömeg fogalma alatt azt kell érteni, amikor az összegyűltek szándéka a szocialista társadalmi rend gyengítésére, tekintélyének csorbítására, a párt- és állami vezetők vagy más személyek testi épsége ellen irányul, amikor a tömeg magatartása súlyosan veszélyezteti a közrendet, közbiztonságot.

Az ilyen tömeget gyors, határozott eszközökkel fel kell oszlatni, a hangadókat, bujtogatókat, a támadókat ki kell emelni és elfogni.

400. Ellenséges hangulatú, fegyveres tömeg fogalma alatt azt értjük, amikor a tömeg támadásra alkalmas eszközökkel, (kövek, dorrongok, lőfegyver stb.) a párt-, állami, és társadalmi funkcionáriusokat, intézményeket, objektumokat támadva, közvetlenül vagy közvetve a szocialista társadalmi rend megdöntésére törekszik, a rend helyreállításában részt vevő személyeket megtámadja, ellenük tettlegesen, támadólag lép fel.

Az ilyen tömeget a rendelkezésre álló összes erőkkel, eszközökkel (szükség szerint fegyverhasználattal is) fel kell oszlatni, le kell küzdeni (el kell fogni) vagy megsemmisíteni.

Ha a tömeg több lőfegyverrel lövi a kivezényelt erőket (barikádokról, házakról), akkor a felszámolást az utcai harc elveinek megfelelően kell végrehajtani.

401. A tömeg feloszlatását minden esetben meg kell kísérelni kényszerítő eszközökkel, fegyverhasználat alkalmazása nélkül, a tömeg felszólításával (két ízben), illetve a kényszerítő eszközök alkalmazásának kilátásba helyezésével. Ez alól kivétel csak abban az esetben lehet, ha a felfegyverzett tömeg a kivonuló

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /185

rendőri erőket azonnal megtámadja, illetve, ha a késedelem veszéllyel jár.

402. Arra kell törekedni (felderítés és egyéb adatok alapján), hogy az ellenséges szándékú tömeg összegyülekezését még kezdeti stádiumban megakadályozzák, a kisebb csoportosulások feloszlatásával, a terek, utcák stb. lezárásával.

403. A békés jellegű tömeg feloszlatásához testi kényszert, a nem békés jellegűnél pedig (tűzoltófecskendőt) gumibotot, lőfegyvert (pisztolyt, géppisztolyt, golyószórót), könnygázgránátot kell alkalmazni. Lovasrendőrök kardlapozással vethetők be.

404. A végrehajtásra kirendelt erőket egységbe (raj, szakasz, század, illetve csoport) kell szervezni.

405. Az egység parancsnoka tartson állandó összeköttetést (telefon, rádió, futár útján) elöljáró parancsnokával, és az események mozzanatairól állandóan jelentsen. Legyen kapcsolatban beosztottaival (jelek, hang útján), hogy irányítani tudja azok tevékenységét.

406. A végrehajtásban részt vevő beosztottak csak a közvetlen parancsnoknak vannak alárendelve.

A tömegoszlatás módozatai és a végrehajtási elemek feladatai

407. Nagyobb létszámú tömeg feloszlatására, utcák, terek, objektumok kiürítésére, illetve lezárására a következő oszlatási módokat kell alkalmazni:

— oszlatóék (egysoros — kétsoros),

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /186

— mozgósorfal (egysoros — kétsoros),
— sorfaloszlop.

408. Miután a parancsnok egységét az oszlatási módnak megfelelő csoportokra osztotta, és a tömeg felszólítása eredménytelen maradt, a következő vezényszavakat adja:
„Oszlatóéket megalakítani!" E vezényszóra a kijelölt élrendőr a megalakítandó éknek megfelelően az úttest közepére áll, arccal az ék megindulási irányába, míg a többi rendőr tőle jobbra és balra (egyenlő számban) fellépésre az oldalról előtte állótól mindig fél lépéssel hátrább felsorakozik (65. ábra). Ezt követően az oszlatóék többi elemei (biztosítócsoport, kiemelőcsoport, tartalék) elfoglalják a kijelölt helyüket. A felállás után a parancsnok a következő ve-

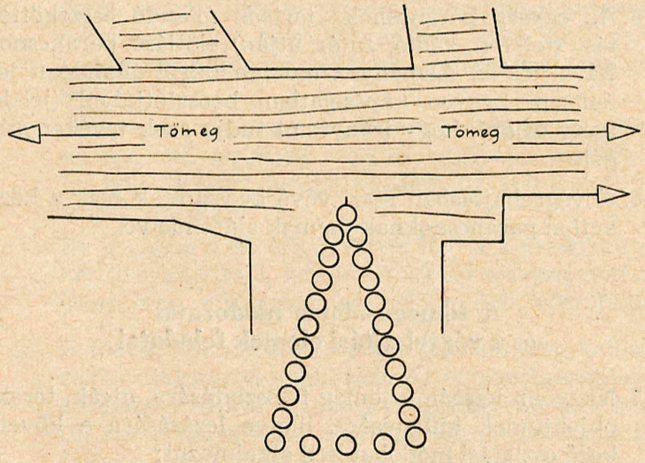

65. ábra

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /187

zényszót adja: „Gumibotot fogj!" (Fegyvert fogj, tölts!) Irány a Timár utca torkolata, oszlatóék, indulj!"

409. A mozgófal és sorfaloszlop megalakítása tömegoszlatási célból a 360., 362. pontokban meghatározott vezényszavakra történik a 61. és 62. ábra szerint, az „oszlatócsoportba" és a „folyosó nyitó sorfal"-ba beosztott rendőrökből, míg a többi csoport a részére kijelölt helyre áll fel.

410. Bármilyen jellegű a tömeg és bármelyik oszlatási módot alkalmazzák, az oszlatásra kivezényelt egység harcrendjét a tömegtől távol (150—200 méter) vegye fel. A szállító járműveket kellően biztosítva (nehogy abban a tömeg kárt tehessen vagy birtokába vegye) hátrahagyva, a tömeget 50—60 méterre megközelítve fel kell szólítani a békés távozásra, majd ennek eredménytelensége esetén meg kell kezdeni az oszlatást.

411. A tömeg felszólítása a következőképpen történjen: A parancsnok (lehetőleg hangosbeszélőn) messzehangzó szóval közölje: „A törvény nevében felszólítom a közönséget, hogy a térről (utcáról stb.) távozzon, mert ellenkező esetben kényszerítő eszközt alkalmazok!"

Oszlatóék (szakasz, század erővel)

412. Oszlatóéket utcák, terek kiürítésére, személyek kiemelésére kell alkalmazni. Az oszlatóék lehet egysoros vagy kétsoros (65. ábra) a létszámtól függően.
Az oszlatóék elemei:
— oszlatócsoport,
— biztosítócsoport,
— kiemelőcsoport,
— tartalék.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /188

a) Az oszlatócsoport feladata: erőfölény kifejtése karfűzéssel, gumibottal vagy fegyverhasználattal, a parancsnok parancsa szerint. Ékként benyomul a tömegbe, s azt a környező utcákba, helyekre szorítja. Az oszlatócsoport a gumibotot a „Gumibottal előre!" vezényszóra alkalmazhatja. E vezényszóra a rendőrök beosztási helyükön előrehaladva használják gumibotjukat.

b) A biztosítócsoport az oszlatóéket (csoportot) biztosítja. Feladata figyelés, úgy helyezkedjék el (épület ablakában, magasabb helyeken vagy oszlatóék után indított gépkocsin), hogy a tömegben levő fegyvereseket kilőhesse, s az oszlatóéknek szükség esetén segítséget nyújthasson.

c) A kiemelő csoport feladata: a tömegben levő hangadók, irányítók kiemelése, elfogása, hátrakísérése. Helye az oszlatóéken belül van, az ék éle mögött 3—8 lépésnyire, onnan indulnak az egyes személyek kiemelésére. Létszáma 2—8 fő.

d) A tartalék feladata: segítséget nyújt az oszlató és kiemelő csoportnak, a sebesültek helyére áll, hátrakíséri a kiemelt hangadókat. Elhelyezkedése: fele az oszlatóéken belül, a parancsnok mellett, a másik fele a hátrahagyott gépjárművek mellett van.

e) Békés jellegű tömeg esetén biztosító- és kiemelőcsoportra nincs szükség.

Mozgósorfal (szakasz, század erővel)

413. Mozgósorfalat tömegoszlatásra akkor kell alkalmazni, ha a tömeg laza, nem túl tömörült, és lehetőség

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /189

van arra, hogy a sorfal kiszorítsa a tömeget a térről, utcáról, továbbá ha az oszlatóék már folyosót nyitott a tömegben és az elért siker továbbfejlesztése érdekében a széttagolt tömeget tovább kell szorítani.

414. A mozgósorfal lehet egysoros vagy kétsoros.
Mozgósorfal elemei:
— oszlatócsoport,
— biztosítócsoport,
— tartalék.
A sorfal felsorakozik a 358. pont szerint szemben a tömeggel, majd az elrendelt irányban kézfogással, karfűzéssel, szükség esetén gumibottal kiszorítja a tömeget.
A sorfal olyan széles legyen, hogy a tér vagy utca teljes szélességét átfogja, de a rendőrök közötti távolság egy méternél több nem lehet.
a) Az oszlatócsoport feladata: a tömeg kiszorítása.
b) A biztosítócsoport feladata: az oszlatócsoport munkájának biztosítása, a betorkolló utcák lezárása.
c) A tartalék feladata: segítségadás az oszlatócsoportnak, a sorfalon keletkezett hézagok betöltése, egyes ellenállók, hangadók kiemelése és hátrakísérése. Helye a sorfal mögött, a parancsnok mellett van.

Sorfaloszlop

415. Békés jellegű tömegben folyosók létrehozására sorfaloszlopot kell alkalmazni.
Az ilyen sorfaloszlop minden esetben kétsoros és olyan hosszú legyen, hogy a teret, utcát átérje, de a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /190

rendőrök közötti távolság laza tömegnél egy, másfél méternél több nem lehet.

Sorfaloszlop elemei:

— folyosónyitó sorfal és

— tartalék.

a) A folyosónyitó sorfal feladata: kettős oszlopban a 362. pont szerint behatolni a tömegbe (a tér, utca meghatározott részéig), majd a megnyitott folyosót a kívánt szélességre kialakítani (úgy, hogy a tömeg — ha szükséges, karfűzéssel, kézfeszítéssel feltartható legyen) és biztosítani a folyosót.

b) A tartalék feladata: segítséget nyújtani a folyosónyitó sorfalnak, a folyosóba esetleg behatolókat onnan eltávolítani. Helye a parancsnok mellett, a folyosóban van.

Tömegoszlatás zárt területen

416. Esetenként ellenséges hangulatú tömeg oszlatásának szükségessége merülhet fel objektum belső területén is. Ilyen esetben a kivezényelt erők feladata a rend helyreállítása, a hangadó, bujtogató személyek kiemelése, elfogása, a műszaki, technikai és egyéb berendezések, valamint személyek megvédése.

Az ilyen feladat végrehajtásához az oszlatás elemei:

— oszlatócsoport,

— biztosítócsoport,

— zárócsoport,

— tartalék.

a) Az oszlató és biztosítócsoportok feladata azonos a 412., 414. pontokban meghatározottakkal, azzal a különbséggel, hogy a tömeget az objektum épü-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /191

leteiből a nyílt területre kell kiszorítani és megakadályozni, hogy oda visszatérhessenek.

b) A zárócsoport feladata: az objektum területének lezárása, hogy oda illetéktelen személyek be vagy onnan ki ne juthassanak. Biztosítani a telefonközpontot, transzformátorházat, fontosabb technikai eszközöket, hogy azokban a tömeg kárt ne tehessen. Biztosítani, hogy az eltávolításra kerülő tömeg anyagot vagy más értéket ki ne vihessen.

c) A tartalék feladata: segíti egyrészt az oszlatócsoportot, másrészt a nyomozó apparátust a bujtogató, hangadó, romboló személyek kiemelésében, elfogásában.

417. Súlyos üzemi baleset, tűzeset és egyéb rendkívüli eseményeknél, ha ezek következtében az üzem területén tömeg verődik össze, és az üzem vezetőségének felhívására nem hagyják el a helyszínt, gátolják a mentési vagy helyreállítási munkát, a békés jellegű tömegoszlatási módszereket kell alkalmazni.

A parancsnok feladata a tömegoszlatás megszervezésében

418. A nem várt időben és helyen szükségessé vált tömegoszlatási feladat gyors intézkedést, határozott irányítást és következetes végrehajtást igényel a kijelölt parancsnok részéről. Ezért:

a) Ismerje az adott területet, körzetet (tereket, betorkolló utcákat, objektumokat), ahol a feladatot végre kell hajtani, továbbá a helyszínhez vezető legrövidebb és legbiztonságosabb útvonalakat, a

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /192

rendelkezésre álló erők létszámát, fegyverzetét, technikáját.

b) Tájékozódjon (operatív felderítés útján) a tömeg helyéről, mozgásának várható irányáról, körülbelüli létszámáról, hangulatáról, szándékáról, esetleges fegyverzetéről, magatartásáról. Hozzon határozatot és készítsen vázlatot a végrehajtás módjára:

— határozza meg a harcrendet, létszámot, fegyverzetet, felszerelést,
— a felvonulás módját, útvonalát, biztosítását,
— riadóztassa az egységet,
— jelölje ki a harcrendi elemeket, azok parancsnokait,
— tartson eligazítást, s ott részletesen határozza meg a csoportok és parancsnokaik feladatát, az operatív szervekkel és az egymással való együttműködés módját, az irányítás és összeköttetés módjait (kar-, hang-, rakétajelzések),
— szervezze meg a lőszer, élő erő utánpótlásának módját, a segélyhelyet, jelölje meg saját és beosztott parancsnokainak helyét és akció során adja ki az indulási parancsot.

c) A parancsnok a helyszínen győződjön meg, hogy a helyzet a korábbi információinak megfelel-e, ha mód van rá, azonnal vegye fel a kapcsolatot az ott működő operatív szervek vezetőivel, s ha szükséges, módosítsa előzetes tervét.

d) Adja ki a parancsot az oszlatási mód megalakítására, jelölje ki a biztosítócsoport tüzelőállásait, majd szólítsa fel a tömeget a törvény nevében (lehetőleg hangosbeszélőn) a tér, utca, terület elhagyására. Ezt kétszer ismételje meg. Ha a felszólítás eredménytelen, kezdje meg az oszlatást.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /193

Híradás, együttműködés

419. A tömegoszlatás végrehajtásához meg kell szervezni az együttműködést az oszlatásban részt vevő harcrendi elemek között, az egyes rendőrök között és a részt vevő egyéb szervek (operatív beosztottak, munkásőrök stb.) között.

a) Az együttműködésnek ki kell terjednie az egyes rendőrök vonatkozásában arra, hogy egymást hogyan biztosítsák, a harcrendi elemek között arra, hogy mi módon segítsék egymást, a tartalék hogyan lépjen be, a hangadók kiemelése hogyan történjen, más együttműködő fegyveres szervek mikor, mit tegyenek.

b) Az együttműködésnek ki kell terjednie a helyi párt- és tanácsi szervekkel való kapcsolattartásra is. Véleményeiket, javaslataikat a parancsnok vegye figyelembe.

c) A híradást, összeköttetést, rádió, futár, hang-, kar- és rakétajelzés útján kell fenntartani a harcrendi elemek és a parancsnokság között. Az akció parancsnoka legyen állandó összeköttetésben (rádió, telefon útján) a magasabb rendőri szervekkel.

A tömegoszlatás utáni feladatok

420. A tömeg feloszlatása után azonnal meg kell szervezni az adott terület fokozott járőröztetését, nehogy újból csoportosulás keletkezzen.

a) A sebesülteket, ha mód van rá, még az akció közben elsősegélyben kell részesíteni, vagy kórházba szállíttatni és őrzésükről gondoskodni. Sa-

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /194

ját sebesültjeiket külön kórházban vagy kórteremben kell elhelyezni.

b) Az esetleges halottakat gyorsan, kerülve a feltűnést, el kell szállítani. Saját halottaikat megfelelő kísérettel rendőri objektumba kell vinni.

c) Sebesültek és halottak kilétét meg kell állapítani és személyi adataikat nyilván kell tartani. Tudni kell, hogy kit, hova szállítottak, hol ápolnak.

d) A tömegoszlatásról a parancsnok részletes jelentést köteles készíteni.

A behatolás módja egyedül álló épületbe (lakó-, gazdasági, egyéb), illetve terepen megbúvó fegyveres bűnöző (bűnözők) elfogása

421. Az egyes rendőri szervek hatósági területén végrehajtandó „K"-akciók elrendelésének, megszervezésének, és végrehajtásának módjáról a „Rendőrség körözési munkájának szabályzata" intézkedik. Az ilyen „K"-akció lehet részleges, fokozott és teljes.

A „K"-akcióba bevont más fegyveres erők és testületek tagjai — ha a saját szervezetszerű egységben vesznek részt az akcióban — a „K"-akció parancsnoka által meghatározott feladatokat a saját szabályzataik által meghatározott módon hajtják végre.

422. Az egyedül álló épületben (hasonló jellegű rejtekhelyen) vagy terepen (ismert helyen) megbúvó fegyveres bűnöző (bűnözők) elfogására akciócsoportot kell szervezni.

423. A végrehajtásra kijelölt parancsnok (akciócsoportparancsnok) tervet készít, melyben feltünteti és meghatározza:

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /195

— a bűnözőre vonatkozó fontosabb adatokat (az elkövetett bűntettet, a bűnöző adatait, ismertetőjeleit, tulajdonságait, a jelenlegi rejtekhelyre jutásának körülményeit, fegyverzetét),
— a feladat végrehajtásának idejét, az akciócsoport létszámát, összetételét,
— az akciócsoport kivonulásának módját, útvonalát,
— a harcrendi elemek feladatát, parancsnokait, a hírösszeköttetés, együttműködés módját (jelek, jelzések),
— saját helyét az akció végrehajtása során.

A tervet a kirendelő rendőri szerv vezetője, illetve a „K"-akció parancsnoka hagyja jóvá. Ha az idő rövidsége miatt terv készítésére nincs mód, az akciócsoport parancsnoka szóban jelentse elhatározását elöljárójának.

424. Az akciót a legszigorúbb titoktartás mellett kell megszervezni és lebonyolítani. Az elrendelő és végrehajtó parancsnoki karon kívül a beosztottak csak az indulás előtt, az eligazításon szerezhetnek tudomást a feladatról.

425. Az akciócsoport ereje a körülményektől (bűnözők felszerelése, fegyverzete, létszáma, a búvóhely jellege, a terep- és látási viszonyok) függően 8—10 főtől egy-két század erőig terjedhet. Fegyverzete: pisztoly, géppisztoly, esetleg golyószóró, kézigránát, könnygázgránát, robbanóanyag, világító jelzőlövedék, jelzőrakéta. Felszerelése: gázálarc, jelzősíp, patentbilincs, esetleg hordozható rádió adó- és vevőkészülék, az évszaknak megfelelő ruházat.

426. A bekerítéssel végrehajtott operáció elemei:
— biztosítócsoport,

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /196

— bekerítő csoport,
— tartalék.

a) A biztosítócsoport feladata: az épület (búvóhely), tereprész körzetének külső lezárása, a bűnözők kitörése esetén elfogásuk, vagy harcképtelenné tételük.

b) A bekerítőcsoport feladata: az épület (búvóhely) terepszakasz körülzárása, a bűnöző elszigetelése, elfogása, ellenállás esetén harcképtelenné tétele. Ereje az akciócsoport létszámának kb. 50—60%-a. A bekerítőcsoport feladatát záró- és elfogó alcsoportra tagozódva hajtja végre. A záró-alcsoport: körülzárja az épületet (búvóhelyet), tereprészt, elszigeteli a bűnözőket és biztosítja az elfogó alcsoport munkáját, segít a bűnözők elfogásában, harcképtelenné tételében. Az elfogó alcsoport feladata: a bűnözők elfogása, ellenállás esetén felszámolása. Szorosan együttműködik a záró alcsoporttal.

c) A tartalék az akciócsoport parancsnoka mellett tartózkodik, szükség esetén a bekerítő vagy biztosítócsoportnak nyújt segítséget, illetve a parancsnok utasításai szerint egyéb tevékenységet (pl. hírvivő) hajt végre.

427. Az akciócsoport kivonulása és felállása:

a) Az akciócsoportot közvetlenül indulás előtt részletesen köteles eligazítani a parancsnok. Ismerteti a feladatot, a végrehajtás körülményeit (az egyes harcrendi elemek feladatát, külön-külön), az irányítás, összeköttetés módját (jelek, jelzések), s nyomatékosan felhívja az állomány figyelmét a meghatározottak pontos betartására. Ezután kiadja az indulási parancsot.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /197

b) A csoport az akció helyszínének közelébe érve szervezetten, gyorsan, rejtve és fedve foglalja el megindulási helyét, olyan távolságra a bűnözők tartózkodási helyétől, hogy az ellenük megindúló akciót lehetőleg ne vegyék észre.

c) Elsőként a biztosítócsoport indul és áll fel, hogy az akciót esetleg felfedező bűnözőket menekülésükben megakadályozza, elfogja, illetve jelzése alapján a parancsnok bevezethesse az üldözést.

d) A bekerítőcsoport egyidejűleg több irányból, széttagoltan közelíti meg a célt. A záró-alcsoport részére körülzárási vonalat kell meghatározni, ahol tüzelőállást foglal el olyképpen, hogy a bűnözők menekülési, tüzelési lehetőségeit (ablak, ajtó, magaslat, árok stb.) tűzzel lefoghassa.

e) Az elfogó alcsoport a bekerítési vonal elérésekor még egyszer pontosítja feladatát az együttműködés jeleit, módozatait, majd tüzelőállást foglal és megkezdi feladatát.

f) Az akciócsoport parancsnoka a körülzárási vonal olyan rejtett és fedett pontján tartózkodjon, ahonnan az akció irányítása a legkedvezőbb.

g) A szállító járműveket a külső záróvonalon kívül kell elhelyezni, előkészítve az esetleges üldözésre vagy sötétben a terep (várható menekülési irányban) megvilágítására.

428. Ha megközelítés közben a bűnözők felfedezik az akciót és menekülnek, azonnal meg kell kezdeni az üldözést. Valamennyi bűnöző menekülése esetén a rendelkezésre álló összes erővel, ha pedig az épületben (búvóhelyen) még tartózkodnak közülük, az erő egy részével, lehetőleg a tartalékkal kell üldözni, a másik rész pedig folytassa tovább az akciót.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /198

429. Ha megközelítés közben a bűnözők tüzet nyitnak, egymás tűzfedezete mellett kell rövid szökdelésekkel az előremozgást végrehajtani a körülzárási vonalig, majd tüzelőállást foglalni.

430. Ha az adott körülmények nem biztosítják az épületbe való behatolást, az élve elfogás meglepetésszerű végrehajtását, valamint kizártnak látszik, hogy a bűnözők felszólításra megadják magukat, a ténykedés rendjét, az alkalmazott módszert úgy kell megválasztani, hogy a bűnözőknek lehetőséget adjunk — kényszerítsük — az épületből, búvóhelyről való menekülésre. Ezzel kedvezőbb körülmények adódnak az élve elfogásra, a saját veszteség kisebb kockázatával.

431. Az épületben (búvóhelyen) tartózkodó bűnözőket megadásra, fegyvereik kidobására, eldobására az épület (búvóhely) elhagyására kell felszólítani. A fegyverek kidobása után az épületből, búvóhelyről kilépő bűnözők kezeit magasba kell emeltetni. A bekerítő csoport ott levő része a fegyverét a bűnözőkre, másik része továbbra is az épületre, búvóhelyre irányítja és fokozza a figyelést.

432. Ha az épületből, búvóhelyről csak a bűnözők egy része jött ki, azokat olyan helyre kell irányítani, ahol a bentmaradottak tüze kárt nem tehet bennük, majd megbilincselve, ruházatukat átvizsgálva azonnal ki kell kérdezni őket a még ott maradt bűnözők létszámáról, szándékáról, fegyverzetéről az épület, búvóhely belső kiépítéséről stb. E feladatot az elfogó csoport tagjai hajtják végre.

433. Ha az épületben (búvóhelyen) a bűnözőkön kívül más személyek is tartózkodnak, elsőként a bűnözőket kell a helyük elhagyására felszólítani. Ha ennek

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /199

nem tesznek eleget, akkor a többieket kell felszólítani, ha kijönnek, biztonságos helyre kell vezetni őket, ki kell kérdezni a visszamaradt bűnözők helyzetére vonatkozóan. Az akció befejezéséig e személyeket is őrizetben kell tartani.

434. Ha a bűnözők a felszólításnak nem tesznek eleget, a harmadszori felszólításkor hivatkozni kell a fegyverrel való kényszerítésre. (Nincs felszólításnak helye vagy annak megismétlésére, ha a bűnözők a megközelítéskor vagy első felszólítás után tüzet nyitottak.) Ha az eredménytelen, a parancsnok adjon utasítást az elfogócsoportnak a feladat végrehajtására.

a) Az elfogócsoport fedve, a bekerítő csoport tűzfedezete alatt szökdelésekkel vagy kúszva közelítse meg az épületet, búvóhelyet. Ajtót, ablakot (bejáratot) oldalról kell megközelíteni és visszalépni oldalra. Ezalatt a rendőr tartsa tüzelésre készen fegyverét és a bejárat felé irányítsa. Ha a biztosító társ nem észlelt gyanús körülményt, tüzelésre kész fegyverrel be kell lépni a helyiségbe.

b) Az épületen belül egymás biztosítása mellett a rejtőzésre alkalmas tárgyakat előbb külsőleg, majd tüzetesen át kell vizsgálni. Szekrény, láda, benyílók ajtajait oldalról kell kinyitni. Az eközben felfedezett bűnözőt erélyesen megadásra kell felszólítani, s ha ellenáll, gumibottal vagy géppisztolytusával, ha tüzet nyitott, tűzzel kell harcképtelenné tenni. Az átvizsgált helyiségeket állandó ellenőrzés alatt kell tartani.

435. Ha a bűnözők az épület vagy tereprész olyan részébe húzódnak, ahol sérthetetlenségüket remélik, illetve a legjobb a védekezési lehetőségük (pl. pince, padlás, fedett terep) és ott elszigetelik magukat, ismételten

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /200

fel kell szólítani őket a megadásra, erélyesebb eszközök, pl. robbanóanyag, kézigránát használatának kilátásba helyezésével. Ha a felszólítás eredménytelen, az ellenállás teljes megtörését kell megkezdeni.

a) Ajtón, résen, ablakon (ha mód van rá 2—3 helyen egyszerre) könnygázgránátot kell tartózkodási helyükre bedobni, ami rendszerint eléri a hatást. Ha nincs rés, ajtó, ablak, akkor kézigránáttal vagy robbanóanyaggal kell rést nyitni a helyiségben. E feladat előkészítését és végrehajtását a biztosító társnak tűzzel kell fedezni.

436. Ha eredménytelen volna a fenti eszközök alkalmazása, a bűnözők ellenállása nem tört meg, és a saját veszteség veszélye megnövekedett, akkor kézigránáttal, össztűzzel kell kikényszeríteni a megadást, illetve a felszámolást.

437. Az akció befejezése után a sebesültek elsősegélyben részesítéséről, kórházba szállításáról, az esetleges halottak elszállításáról a parancsnok köteles gondoskodni, a helyszínt a bizottság kiérkezéséig biztosítani kell.

Riadók

438. A Belügyminisztérium rendőri szerveinek riadónormáit belügyminiszteri parancs határozza meg.

a) E parancs értelmében riadó elrendelésekor valamennyi rendőri szerv beosztottja köteles az előírt időn belül a meghatározott felszereléssel, fegyverzettel és ruházatban a szolgálati vagy a részére kijelölt helyre bevonulni.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /201

b) A rendőrségnek az a tagja, aki szabadnapon, szabadságon, lakásától távol, az ország más területén tartózkodik, harci riadóról szerzett értesülése után a legközelebbi rendőri szervhez köteles bevonulni, és onnan hírközlő berendezésen jelentkezni parancsnokánál.

Épületvédelem

439. A rendőrség valamennyi objektumát — rendkívüli időszak esetén — az oda beosztott állománnyal meg kell védeni esetleges támadásokkal szemben. Az objektum parancsnoka védelmi tervet köteles készíteni, amelyet a magasabb rendőri szerv vezetője hagy jóvá. Az épületvédelmi terv elkészítésének módját, szempontjait belügyminiszteri parancs szabályozza.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /202

VI. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendőrség karhatalmi jellegű feladatai általában

440. A rendőrség tevékenységének szabályait a Magyar Népköztársaság törvényei, törvényerejű rendeletei, a Szolgálati Szabályzat, az egyes speciális szolgálati feladatok végrehajtásának módját, alakiságát kötelezően előíró szabályzatok, valamint parancsok, utasítások határozzák meg.

441. A rendőr kötelessége, hogy a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi, gazdasági rendjét, valamint az állampolgárok személyét és jogait védje. (Szolgálati Szabályzat 139.)
Kényszerítő és karhatalmi intézkedéseit úgy hajtsa végre, hogy annak következtében az intézkedés alatt levő személyen (személyeken) kívül mást ne érjen sérülés, anyagi vagy erkölcsi hátrány.

A rendőrök magatartása karhatalmi feladatok ellátása közben

442. A rendőr karhatalmi jellegű szolgálati tevékenysége során nyugodtan, határozottan intézkedjen, bátran

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /203

lépjen fel, illetve hajtsa végre a kapott parancsot. Feladatait úgy hajtsa végre, hogy az a dolgozó nép érdekeinek, a Magyar Népköztársaság törvényeinek, rendeleteinek megfeleljen.

a) A karhatalmi jellegű feladatok ellátása a rendőrtől az általánoshoz képest fokozottabb fegyelmet, magasabb fokú öntudatot igényel. Ilyen esetekben: a legkisebb lazaság, gyávaság, a törvényesen előírt rendelkezésektől, a kapott parancsoktól való legkisebb eltérés is beláthatatlan következményekkel járhat, életet, testi épséget, vagyonbiztonságot veszélyeztet.

b) Az eredményes karhatalmi tevékenységre csak az a rendőr képes, aki magas fokú szakmai és politikai ismeretekkel rendelkezik, feltétlenül bízik a kapott feladat sikeres megoldásában és ismereteit a gyakorlatban jól tudja alkalmazni.

c) Karhatalmi feladat végrehajtása előtt az eligazítás során a parancsnok nyomatékosan hívja fel a beosztottainak figyelmét a kapott parancsok maradéktalan végrehajtásának fontosságára, az esküben vállalt kötelezettsége minden körülmények közötti teljesítésére.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /204

	Jelek	Jelzé- kézzel
1	Figyelem! (Tedd azt, amit én, visszahívás.)	Emeljük fel a jobb kart, és visszahívásig magasba tartjuk (a „Figyelem" jel megismétléséig).
2	Parancsnokok, gyülekező!	A jobb kezünket magasba tartjuk, és fejünk felett körözünk vele, majd hirtelen lerántjuk.
3	Oszlopba!	Jobb kezünket felemeljük, és az alkarunkat függőleges helyzetben tartva leeresztjük. (Ismételjük a jelzés megismétléséig.)

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /205

sek

zászlóval	zseblámpával
Ugyanaz: jobb kézben tartott sárga zászlóval.	Fehér pontsorozat
Ugyanaz: piros és sárga zászlóval a jobb kézben. 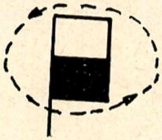	Zseblámpánkat fehér fénynyel a fejünk felett félkört leírva jobbra és balra lengetjük.
Ugyanaz: jobb kezünkben sárga zászlóval. 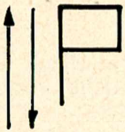	Zöld fénnyel tartjuk a zseblámpát mozdulatlanul, majd a zseblámpát függőlegesen mozgatjuk.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /206

	Jelek	Jelzé-kézzel
4	Oszlopvonalba!	Szakasz oszlopvonalba: Mindkét karunkat felemelve a fejünk felett keresztbe lengetjük.
		Század oszlopvonalba: Két kart a fej felett keresztbe tartjuk mozdulatlanul.
5	Az egész, hátra arc!	Bal karunkat nyújtsuk ki vízszintesen oldalra, jobb kezünkkel fej felett körözzünk.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /207

sek

zászlóval	zseblámpával
Ugyanaz: jobb kézben sárga, bal kézben piros zászlóval.	A zseblámpát zöld fénnyel a fej felett, jobbra és balra lengetve, félkört írjunk le.
Ugyanaz: jobb kézben sárga, bal kézben piros zászlóval. 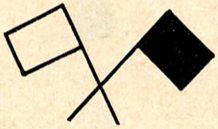	A zseblámpát zöld fényre állítva a fej felett jobbra férkört írunk le. A zseblámpa eredeti helyzetébe való visszahozásánál a fényt vagy eltakarjuk, vagy a zseblámpát eloltjuk.
Ugyanaz: bal kézben piros, jobb kézben sárga zászlóval. 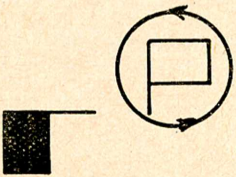	A zöld fényű zseblámpával körözünk magunk előtt.

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /208

Jelmagyarázat:

Sárga (fehér) zászló

Piros zászló

Lámpa fehér fénnyel

Lámpa piros fénnyel

Lámpa zöld fénnyel

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /209

Csapatjelzések

Ezredparancsnok

Ezredparancsnok-helyettes

Zászlóvivő

Zászlóaljparancsnok

Zászlóaljparancsnok-helyettes

Századparancsnok

Századparancsnok-helyettes

Szakaszparancsnok

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /210

Szakaszparancsnok-helyettes

Rajparancsnok

Figyelő

Rendőr

Századírnok

Gépkocsivezető

Jelző

Egészségügyi

Sebesültvivő

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /211

A kiadásért felelős: Rózsa Andor
A kézirat leadása: 1970. XII. hó
Megjelenés: 1971. IV. hó

71.6159/1 — Zrínyi Nyomda, Budapest

ÁBTL - 4.2 - 10 - 1824/1970 /212